

SIMONIEMEN KULTTUURIYMPÄRISTÖ

AIR-IX SUUNNITTELU
YMPÄRISTÖTAITO OY

SEPÄNKATU 9 A 7 * 90100 OULU TEL. 08-8830300

Kaarina ja Eino Niskala

SIMON KUNTA

1. SIMONIEMEN ASUTUSHISTORIA

1.1 ALUEEN MUINAISHISTORIA, KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET

Alueen muinaisjäännökset on selvitetty ja inventoitu maastotutkimuksilla syksyllä 2001. Tutkimuksen on tehnyt arkeologi Mika Sarkkinen Museoviraston esityksestä. Alueelta löytyi 1 uusi kivirakenne ja 1 uusi rakkakuoppa.

Yleistä

Arkeologialla tarkoitetaan esihistoriallisen ja historiallisen ajan tutkimista maaperässä säilyneiden muinaisen ihmistoiminnan tuloksena syntyneiden jäänteiden avulla. Ajallisesti esihistoria kattaa noin 90 % maamme asutuksen kymmentuhatvuotisesta historiasta. Niinpä sekä kiinteillä muinaisjäännöksillä sekä yksittäisillä esinelöydöillä on suuri merkitys menneisyytemme ymmärtämisessä. Kulttuurimaiseman osana ne parhaimmillaan avaavat näköalaoja tuhansien vuosien taakse.

Simosta on museoviraston ylläpitämässä muinaisjäännösluettelossa täällä hetkellä 79 kohdetta. Luettelo sisältää kiinteiden muinaisjäännösten ja irtolöytöpaikkojen lisäksi muutamia paikantamattomia tai muuten epäselviä kohteita. Luettelossa on mukana myös tunnetut, mutta tuhoutuneet kohteet. Simonkylän ja Simoniemen osayleiskaava-alueella tehtiin muinaisjäännösten inventointia syksyllä 2001. Vuoteen 1990 mennessä tunnetut kohteet löytyvät myös Lapin Seutukaavaliiton luettelosta Länsi-Pohjan kiinteät muinaisjäännökset, julkaisu N:O 17, sarja A, 1992. Inventoinnin jälkeen kaava-alueelta tunnetaan kaikkiaan 5 luetteloitua kohdetta. Näistä 4 on kaavaan merkittävää muinaisjäännöskohdetta.

Kaava-alue sijaitsee rannikolla, joka on paljastunut maannousun myötä esihistoriallisen ajan loppupuolella, käytännössä viimeisen 2000 vuoden aikana. Noin 20 m korkeudella yli nykyisen merenpinnan ja sitä alemmilla korkeuksilla olevia muinaisjäännöksiä tunnetaan varsin niukasti koko Perämeren rannikolta. Yleisimpiä jäänteitä ovat erilaiset kivirakenteet. Niitä ovat usein mäkien lakikivikoihin tehdyt röykkiöt, latomukset ja rakkakuopat. Etenkään röykkiöiden ja latomusten luonnetta on vaikea määrittää ilman kaivaustutkimuksia. Osan tiedetään olevan muinaisia hautoja, osa taas voi olla näitä nuorempia eri tarkoituksiin koottuja kiveyksiä. Rakkakuopat ovat saaliin säilytystä varten tehtyjä purnuja. Joskus kivikosta tavataan myös edellistä laajempia kuoppia, joista ainakin osaa on arveltu väliaikaisiksi asuinsijoiksi. Kaava-alueen kaikissa kohteissa esiintyy rakka- tms. kuoppia. Kahdessa kohteessa on kivirakenteita, joiden funktiota ei ole tarkemmin voitu määrittää.

Muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain (295/63) suojelemia. Lain mukaan niiden luvaton kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, poistaminen ja muu kajoaminen on kielletty (1§). Edelleen on yleistä työhanketta tai kaavoitusta suunniteltaessa otettava hyvissä ajoin selko siitä, saattaako suunnitelman toimeenpaneminen tulla koskemaan kiinteää muinaisjäännöstä (13§).

Kaava-alueen kiinteät muinaisjäännökset

34. Isoharju, rakkakuoppia, röykkiö ?

38. Pahnilankangas, rakka- ja asuin(?)kuoppia

78. Kantolanharju NE, kivirakenteita

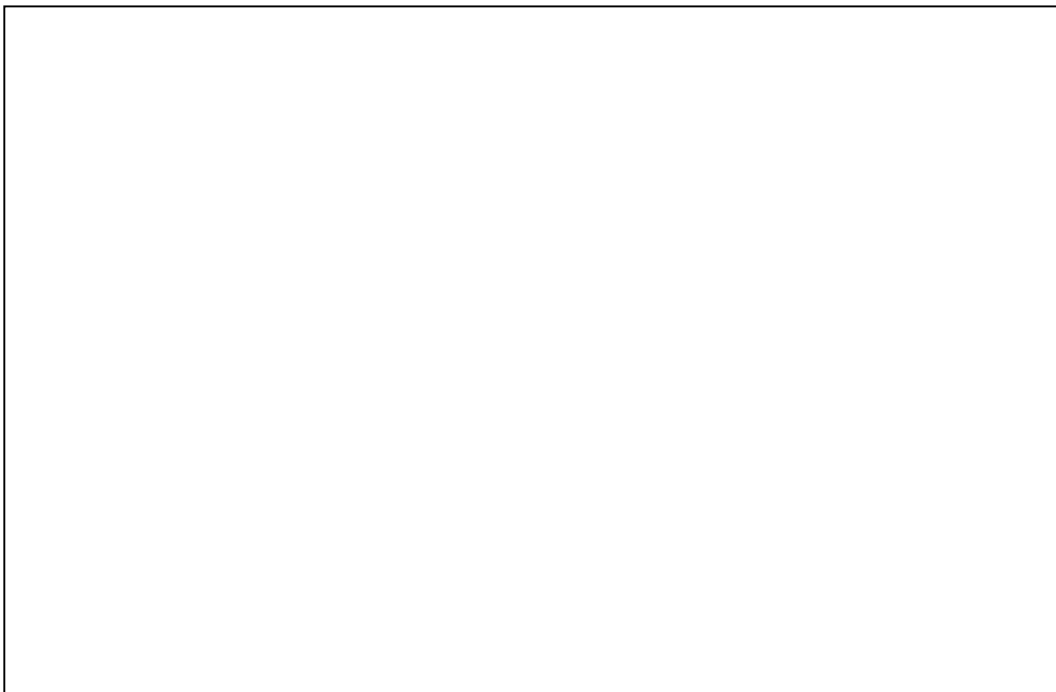
79. Kantolanharju, rakkakuoppia

Osayleiskaavamerkintä tulee varustaa kohteeseen liittyvällä kohdemerkinnällä: kirjain- ja numerotunnuksella (sm 38) sekä merkinnän selityksellä:

Muinaismuistokohde. Muinaismuistolain (295/63) rauhoittama kiinteä muinaisjäänös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta koskevat maankäyttösuunnitelmat on lähetettävä lausuntoa varten Museovirastoon.

Kohteen numerotunnus viittaa Museoviraston ylläpitämään kuntakohtaiseen muinaisjäänösluetteluun.

On huomattava, että merkintä osoittaa vain muinaisjäänöksen keskeisimmän alueen. Itse kohde voi kuitenkin olla huomattavasti kohdemerkintää laajempi. Mikäli kohdemerkintä sijaitsee suunnitellun hankkeen läheisyydessä, on asiassa käännyttävä Museoviraston puoleen.

1.2 ASUTUKSEN SYNTY

Simon asutuksen synnystä ei ole tarkkaa tietoa. Asiakirjat viittaavat 1300- ja 1400-luvulle, kun taas nuorempi tulkinta olettaa asutuksen alkaneen jopa jo myöhäisellä rautakaudella tai viimeistään 1000- ja 1100-luvulla. Vanhin, suhteellisen varma tieto Simon keskiaikaisesta asutuksesta on 1540-luvulta. Silloin Simossa mainitaan olleen 22 taloa, joista puolet Simonkylässä, kuusi Simoniemessä ja viisi Maksniemessä.

Simon paikannimistöön on jäänyt runsaasti jälkiä lappalaisista. Niidenkään pohjalta ei voida esittää mitään varmaa asutuksen alkuperästä, vaikka lappalaisiin ja saamelaisiin viittaavaa nimistöä tavataan koko kunnan alueelta, myös rannikolta. Erään tiedon mukaan Upsalan arkkipiispa Hemming olisi kastanut 1346 Torniossa muun muassa Simon lappalaisia.

Asutushistoriassa oli 1500-luvun puolivälistä 1700-luvun puoliväliin vaihe, jolloin asutuksen kasvu oli hidasta ja ajoittain pysähtynyttä. Väestöä menehtyi runsaasti 1600-luvun lopulla kulkutauteihin ja isonvihan aikaan (1714-21) elämä lamaantui ajoittain pahasti. Uudisasutus käynnistyi vasta 1700-luvun jälkipuolella ja jatkui voimakkaana 1800-luvulla. Vuosien 1749 ja 1865 välillä Simon taloluku kaksinkertaistui.

Asutuksen laajeneminen

Uudisasutuksen painopiste oli 1700-luvulla rannikolla, jolloin erityisesti Simoniemen alueelle perustettiin uudisasumia. Myös kaikki Simonkylän uudistilat perustettiin 1700-luvun puolella ennen isojaon alkuunpanoa. Maanluonnoltaan kaikki uudistilat olivat kruunutiloja ja vuoden 1777 jälkeen syntyneet tilat kruunun uudistiloja.

Torppien (mäkitupien) lukumäärä kasvoi varsin nopeasti 1800-luvulla. Varsinaisia torppia oli Simoniemessä seitsemän ja torppareiksi mainittuja talollisten niittyvahteja kolme. Torppa- ja mäkitupa-asutus sijaitsi pääosin yksityisten omistamilla mailla. Kruununmetsätorpat sijaitsivat puolestaan valtion mailla, ja niiden perustaminen perustui valtion harjoittamaan tilattoman väestön asuttamispolitiikkaan. Itsellisväestö, jonka lukumäärä jatkuvasti kasvoi 1800-luvulla, asui pienissä mökkipahasissa tai loisina talollisten nurkissa.

Vanhin, rykelmämäinen kyläasutus sijaitsi rannikolla ennen 1860-lukua. Sieltä asutus levisi 1800-luvulla nauhamaisesti Viantien ja Simojoen varteen. Vuosisadan vaihteessa uudeksi asuma-alueeksi tuli aseman seutu, joka alkoi vilkkaasti kehittyä Asemakyläksi.

1.3 LIIKENNEYHTEYDET

Maantiet

Simolaisille meri oli tuttu kulkutie, kun kysymyksessä olivat kauppaan ja kalastukseen liittyvät yhteydet. Vielä 1800-luvun lopulla Simossa harjoitettiin melkoisen laajaa jähtiliikennettä, talonpoikaispurjehdusta. Matkoja tehtiin niin Tukholmaan kuin Pietariinkin saakka. Tukholmaan vietiin muun muassa lohta, ja sieltä tuotiin suolaa. Pietarista noudettiin ennen kaikkea jauhoja.

Jähdit olivat noin 24 metriä pitkiä, puusta tehtyjä aluksia. Ne olivat kaksimastoisia ja leveärakenteisia, ja niitä kuljettamaan tarvittiin neljä miestä. Matkoja tehtiin Tukholmaan yleensä kahdesti kesässä, joskin pääosa liikenteestä muodostui halkojen, kapakalan ja tiilien kuljetuksesta. Jähtiliikenne loppui 1900-luvun alussa rautatien tulon ja höyrylaivojen myötä.

Simojoki oli vaikeakulkuisuudestaan huolimatta kunnan sisäosien ja rannikkoalueen tärkein väylä. Jokireittiä pitkin alueen asukkaat kuljettivat Simon kauppiaille voita ja nahkoja. Kaupparetkiä tehtiin aina Posiolta saakka, ja yleensä niihin yhdistettiin myös kirkossakäynti.

Vanha Turun-Tukholman maantie kulki Simon kautta. Se oli määrätty raivattavaksi jo 1652. Tiellä oli pitkään merkitystä vain postin kuljetuksessa silloin, kun postia ei voitu tuoda meritse suoraan Ruotsista. Oulun ja Kemin välille tie saatiin pyöräajoneuvoilla liikennöitävään kuntoon vasta 1750-luvun alussa. Autonomian ajan alkupuolella rantatietä sanottiin yleensä hyväksi, joskin kapeaksi. Tie ei kuitenkaan enää 1800-luvun lopulle tultaessa vastannut ajan vaatimuksia, sillä sitä moitittiin mutkaiseksi.

Rantatietä ei päästy parantamaan vielä 1800-luvulla, vaan se kiemurteli edelleen pitkin rannikkoa, vanhoja, mutkaisia reittejään. Valtio keskittyi rakentamaan rautateitä ja kanavia, ja maantieyhteyksien kehittämisessä tärkeimmäksi tehtäväksi tuli lähiliikenteen saaminen rautatieasemalle tai laivasillalle.

Simossa eniten tietä tarvittiin Simojoen varteen. Kuuden kyynärän levyinen ja 19 virstan pituinen tie valmistui 1879. Se erkani Oulu-Kemi maantiestä Ruikan kestikievarin kohdalla, ja kulki joen pohjoispuolta Alaniemeen saakka. Siellä joki ylitettiin lossilla, ja tie jatkui Ylikärppään saakka. Alaniemessä sijainneen Yli- eli Huhtalan lossipaikan lisäksi toinen lossi sijaitsi Oulu-Kemi maantiellä Eskolan talon kohdalla.

Sahan omistaja, kapteeni Qwickström rakennutti tien Vasankarin sahalle 1874. Tie erkani rantatiestä ja kulki sahalta Lammassaaren sekä Mansikkaniemen ja Lammasaaren välistä Filpukselle. Tie on vielä nykyäänkin käytössä. Lisäksi oli olemassa ainakin vielä 1870-luvulla kirkkotie, joka kulki Simonimestä kirkolle Wallon talon sivuitse.

Rautatie

Rautatien ulottuminen Simoon merkitsi huomattavaa parannusta liikenneoloihin. Ensimmäinen ehdotus radan saamiseksi Oulun ja Tornion välille tehtiin vuoden 1885 valtiopäivillä. Keisari antoi asetuksen radan rakentamisesta 1898, ja saman vuoden lopulla suunnitelmat olivat valmiina. Lopullisesti rata valmistui 1903.

Suunnittelijat ehdottivat radan ja aseman sijoittamista joko nykyiselle paikalleen tai vaihtoehtoisesti Simonkylään Siirinkankaalle. Kyläläiset eivät uskoneet rautatien merkitystä kovin suureksi, ja rata voitiin rakentaa nykyiselle reitille. Liikenteen painopisteen siirryttyä Asemakylälle, myös uudisrakentaminen ja liiketoiminta siirtyi sinne. Tämä lienee yksi ratkaiseva syy siihen, että vanha, yhtenäinen rakennuskanta on säilynyt Simonkylässä ja Simoniemessä.

Ensimmäiset autot tulivat Simoon 1920-luvun alussa. Jens Salmela hankki 14 hengen linja-auton 1923, jolla aloitti seuraavana kesänä säännöllisen liikenteen Simon ja Ranuana välillä. Niin auto- kuin muukin ajoneuvoliikenne käytti joen ylitukseen rautatiesiltaa. Tällöin lossien merkitys ylityspaikkoina väheni.

Kestikievarit ja postitoimistot

Ennen junia ja autoja kuljetukset hoidettiin hevoskyydillä. Jo 1600-luvulla annettiin sääntö, jonka mukaan maaherran tuli määrätä niistä teistä, joiden varsille tarvittiin kievareita. Kestikievareita tuli olla noin kahden peninkulman välein. Matkustajat huolehtivat kyyditys- ja majoitusmaksuista.

Vuonna 1872 annettiin uusi kyyditysasetus, missä oli määräykset kestikievari-, reservi- ja hollikyytien jakamisesta. Mikäli kestikievari ei pystynyt huolehtimaan kaikista kyydityksistä, oli lähellä olevien talojen suoritettava ns. reservikyytejä. Jokaisen talon tuli lisäksi osallistua hollikyytien järjestämiseen lähettämällä määrääjäksi mies ja hevonen kestikievariin kyytiin.

Hollikyydistä luovuttiin 1883, ja samalla sallittiin vähemmän liikennöityjen teiden varsille perustaa ns. reservitaloja. Niistä matkustajalla on oikeus saada kyyti viimeistään kahden tunnin kuluttua pyynnöstä. Rantatien osalta kestikievarikyydit hoidettiin jo ennen vuotta 1883 etupäässä urakkana. Uusien määräysten tultua voimaan kunnassa siirryttiin nopeasti kokonaan urakkajärjestelmään, ja Simojokivarren tielle perustettiin viisi reservitaloa.

Simossa "keskevarilaitos" oli vanhastaan käytössä rantamaantiellä ja kyydityslaitos ulotettiin Simojokivarren tiellekin sen valmistuttua. Kestikievareita oli 1800-luvulla Simonkylässä ja Maksniemessä. Niiden välinen matka oli noin 14-16 virstaa. Maksniemestä oli yhteys Kemiin ja Simonkylästä Kuivanimeen. Oulun ja Kemin välinen kyydityslaitos lakkautettiin 1915. Syynä oli rautatien tulo, mikä oli vähentänyt kyyditystarvetta. Simonkylän kestikievari oli siirretty Asemakylälle jo 1906, ja se jatkoi Simon ainoana varsinaisena kestikievarina Simon ja Ranuan välisellä reitillä.

Simonkylän perinteinen "keskevaritalo" oli Ruikka. Lyhytaikaisempia kievarin pitäjiä olivat Heikki Marttila ja Adolf Filpus. Myös Kekonen mainitaan kestikievaripaikkana 1870-luvulla. Ennen rautatien tuloa kestikievarit toimivat paikallisina kyläkeskuksina, joissa saatiin tietoja muualta maailmasta matkustavaisten välityksellä.

Postia kuljetettiin 1860-luvulle saakka kievaripostijärjestelmän mukaisesti. Viranomaispostia kuljettanut kihlakunnan posti lakkautettiin 1888, ja maaseudun postia alettiin kuljettaa urakkahevosilla. Samoihin aikoihin maaseudulle ryhdyttiin perustamaan postitoimistoja, ja valtio palkkasi yhä useampia maalaiskirjeenkantajia.

Simon posti aloitti toimintansa pappilassa lähes heti uusien määräysten tultua voimaan. Asemanhoitajaksi tuli neiti J. Keckman. Postiasema korotettiin 1891 postitoimitukseksi. Pappilan jälkeen Simoniemen postitoimisto toimi Kylmälän talossa. Simoniemen postitoimisto alennettiin I luokan postiasemaksi 1922, ja ennen toiminnan loppumista 1990-luvulla se sijaitsi kylätoimikunnan hankkimassa pienessä rakennuksessa lähellä Kylmälää. Simonkylässä I luokan postiasema sijaitsi Filpuksessa.

1.4 ELINKEINOT

Maanviljelys ja karjanhoito

Simon maaperästä puolet koostuu soista. Viljelykseen kelpaavaa maata on lähinnä rannikolla ja kapeina nauhoina jokivarsilla. Rannikon pellot ovat kivisyytensä vuoksi vaikeita viljellä. Kivisten peltöjen raivaustyön muistomerkkeinä ovat lukuisat peltoja rajaavat kiviaidat. Peräpohjola ja Simo ovat perinteisesti karjatalousvaltaista aluetta. Jokivarren niityt ja osa soista tarjoavat Simossa mahdollisuuden heinäkavien kasvatukseen karjan rehuksi.

Suomalaisessa maataloudessa elettiin ennen 1860-lukua tiukan omavaraisuuden aikaa. Tavallisissa maalaistaloissa melkein kaikki tarpeellinen saatiin kotoa. Maanviljelys ja karjanhoito tuottivat ihmisen tarvitseman ravinnon, mutta myös nahkoja, lankaa, saippuaa jne. Viljaa arvostettiin ravintona suuresti. Simossa tärkein viljakasvi oli ohra.

Metsästys ja kalastus veivät ihmisten ajan Peräpohjolassa niin tarkasti, ettei varsinainen peltoviljely päässyt kehittymään. Kala, metsäriista ja karjantuotteet olivat jokapäiväisen leivän särviintä. Hyödyn aikakauden, 1700-luvun taloustutkija Castrén huomauttikin, että ”maanviljelys oli jätetty melkein kokonaan naisten hoitoon miesten puuhaillessa kalapyydyksillä.”

Omavarainen maatalous oli hyvin altis katovuosien vaikutuksille. Yksittäisistä kadoista selvittiin jotenkuten, lähinnä pitäjiin perustettujen pitäjämakasiinien avulla. Suuret nälkävuodet 1860-luvulla muuttivat maataloutta karjatalousvaltaisempaan suuntaan.

Vallitseva viljelystapa Simossa, varsinkin Simoniemessä ja Simonkylässä oli 1800-luvun lopulla pohjoissuomalainen nelivuoroviljely. Siinä jätettiin ohraa edeltänyt kesanto pois, ja sen tilalla viljeltiin kauraa tai perunaa. Kauran kylvömäärä alkoi kasvaa 1900-luvun taitteeseen tultaessa. Kauralla oli merkitystä hevosten rehuna.

Kalastus

Suomen maatalouden huima kehitys 1800-luvun loppupuolella ei juurikaan koskenut Peräpohjolaa, jonka kaikissa kunnissa lohennynti asetettiin maatalouden edelle. Merikalastusta oli harjoitettu Simon edustalla jo 1600-luvulla. Pyyntitekniikan

kehittyessä kalastus laajeni 1800-luvulla. Lohenkalastus oli merkittävää, ja se tuotti vielä 1900-luvun alkupuolella huomattavaa varallisuutta rannikkoseutujen asukkaille.

Maatalouden sivuelinkeinoilla on Simossa ollut suuri merkitys. Kalastus ja poronhoito ovat olleet näistä tärkeimmät. Varsinkin rannikolla, minne merikalastus keskittyi, oli kalastus monille pääelinkeino. Kalastuksessa lohenkalastus tuotti eniten. Poronhoitoa harjoitettiin sisämaassa, 2-3 peninkulman päässä merestä. Kohonneet metsätyöpalkat, majoitus- ja kyyditystulot sekä elintarvikkeiden myynti toivat huomattavia lisäansioita paikkakuntalaisille.

Sahat

Kun höyrysahojen perustaminen tuli mahdolliseksi 1857 ja elinkeinoelämä vapautui, alkoi sahateollisuutta syntyä perämeren rannikolle. Simon Vasankarin saha perustettiin 1874 Simojoen suulle. Vasankarin saha siirtyi 1898 norjalaiselle toiminimelle Halonen Ångsågs Ab. Saha paloi kuitenkin 1900-luvun alussa, minkä jälkeen omistaja hankki Kallion sahan omistukseensa.

Sahan työläiset rakensivat Vasankarin tien varteen vaatimattomia mökkejään. Tämä yhdyskunta on suurelta osaltaan yhä jäljellä, mutta monet rakennukset ovat vain kesäkäytössä. Rakennusryhmä kertoo Simon elinkeinohistoriasta ja on siksi säilyttämisen arvoinen.

Simojoen ensimmäinen vesisaha, Kalliokosken saha oli aloittanut toimintansa jo 1841. Se sijaitsi noin 20 kilometrin päässä Simojoen suulta. Sahan olivat perustaneet oululaiset liikemiehet. Saha myytiin 1874 ruotsalaiselle yhtiölle, joka rakensi siitä Kallion höyrysahan Kallion saarelle. Kallion saha kasvoi vähitellen niin, että parhaimpina aikoina työntekijöitä oli useita satoja.

Kallion sahan ja lautatarhan läheisyyteen rakennettiin konttori, talo isännöitsijälle sekä työläisille asuinparakit. Huomattava osa työväestöstä asui asuntoparakeissa, jotka sijaitsivat ”Pirttisaarella”. Osa sahalaisista asui alkoi 1900-luvun taitteessa rakentaa mökkejään mantereelta ostamilleen tonteille tai vuokramaille. Osa sahalaisista asui vuokralla simoniemeläisissä maalaistaloissa.

Kallion sahalla pidettiin tilimarkkinoita. Ne ajoittuivat aina tilin saannin aikaan, ja kauppiaita tuli Simosta, Kemistä ja jopa Oulusta saakka. Sahan läheisyys voimisti myös Simoniemen elämää. Kylällä toimi useita kauppiaita, kulkukauppiaat kiertelivät ja kyläläiset saattoivat toimittaa elintarvikkeita sahatyöntekijöille. Yhteydet Kallion saareen olivat hyvät, sillä saaren ja mantereiden välillä oli säännöllinen laivayhteys.

Sahan työväki oli yleensä maaseudun tilattomia. Sahalla oli töissä myös naisia ja lapsia. Sesonkiaikoina työväestön joukossa oli lisäksi kulkumiehiä, torppareita ja talollisten jälkeläisiä. Elämä saarella oli vaatimatonta, työpäivät olivat pitkiä ja asunto-olot heikot. Työväen järjestäytyminen alkoi 1900-luvun alussa ja vuoden 1905 suurlakon jälkeen perustettiin Simon työväen yhdistykset.

Sahaus Kalliolla loppui 1925 ja toiminta päättyi kokonaan kaksi vuotta myöhemmin. Kallion sahan laitteiden uudistaminen raukesi, kun Kemiyhtiö päätti 1926 rakentaa uuden sulfaattiselluloosatehtaan Pajusaareen. Osa sahan työväestä siirtyi Karihaaraan, osa simolaisista työläisistä jäi kotiseudulle.

Uitto

Pohjois-Suomen metsäteollisuuden synnyn ja kehityksen tärkeinä edellytyksinä ovat olleet Perämereen laskevat uittokelpoiset jokiväylät ja niiden tuntumassa olleet metsävarat. Simojoella uittivat 1800-luvulla pääasiassa Vasankarin ja Kallion höyrysahojen omistajat. Kemiyhtiö aloitti puunhankinnat Simojoen alueelta Kallion sahan tultua sen omistukseen 1916.

Metsäteollisuutemme suurta murrosvaihetta merkitsi 1920-luku, jolloin selluloosa- ja paperiteollisuus teki voimakasta tuloaan. Uitettavista puista sahatavara eli tukit muodostivat suurimman osan. Työvoimaa oli yleensä saatavissa, ja yhden kesän uitossa työntekijöiden määrä lienee vaihdellut sadan ja kahden sadan välillä.

Sahateollisuuden huippuvuosina 1923-27, uitetut puumäärät olivat suuria. puumäärien kasvaminen ja uittajien lisääntyminen vaati Simojoella uiton järjestäytymistä sekä uittoyhdistyksen perustamista. Sotien jälkeen puutavaran hankinnat Simojoelta vilkastuivat huomattavasti. 1950-luvulla uitto sujui tasaiseen tahtiin, mutta 1960-luvulla siirryttiin puutavaran kuljetuksissa yhä enemmän kuorma-autoihin. Simojoessa uitettiin viimeisen kerran 1964.

1.5 SIMON RAKENNUSKULTTUURI

Simonimessä ja Simonkylässä on säilynyt paljon vanhaa, 1800-luvulta peräisin olevaa rakennuskantaa. Kirkon ja koulujen ohella on maatilojen päärakennuksia, jotka ovat tyyliltään yhtenäisiä, edustavia talonpoikaistaloja. On myös muutamia talonpoikaisrakentamisesta poikkeavia virkamiestaloja sekä työväen vaatimattomia asumuksia. Sekä Simoniemessä että Simonkylällä on Simon historiaan vankasti liittyviä seurojen ja yhdistysten kokoontumistiloja: nuoriseurantalo ja työväentalo.

Pihapiirit

Simossa talonpoikaisrakennukset on sijoitettu pääsääntöisesti läntiseen tapaan, suljettuun neliöpihaan. Tällainen neliömäinen pihapiiri on ollut tyypillinen myös Pohjois-Ruotsissa. Pihaa ympäröivät asuinrakennusten ohella talousrakennukset ja eläinsuojat. Navetta on yleensä päärakennusta vastapäätä. Sivuilla sijoittuvat ”puojit”, tallit, liiterit ja vajat.

Vanhoja neliöpihoja on edelleen jäljellä Simoniemen Vallossa, Uudessa ja Vanhassa Knihtilässä ja Ollilassa sekä Simonkylän Pahnilan kotimuseossa. Uudisrakennusten avulla on säilytetty neliöpihoja Simoniemen Kylmälässä, Kuussaarella, Mattilassa, Uusitalossa ja Vakkalassa sekä Simonkylän Rantaruikassa, Huttulassa, Parpalassa, Ruusulassa ja Nurmelassa.

Rakennustapa, jossa mies- ja karjapiha on sijoitettu erilleen, on ollut tunnusomaista Keski-Ruotsille. Simossa on yhä jäljellä Simonkylässä Salmi-Veikkolan talon pihapiiri, jossa mies ja karjapiha sijaitsevat erillään. Simon rakennuskantaa koskevissa asiakirjoissa mainitaan erikseen mies ja karjapihat Simonkylän Lammasniemen katselmuspöytäkirjassa vuodelta 1811 sekä Niemelän katselmuspöytäkirjassa vuodelta 1857.

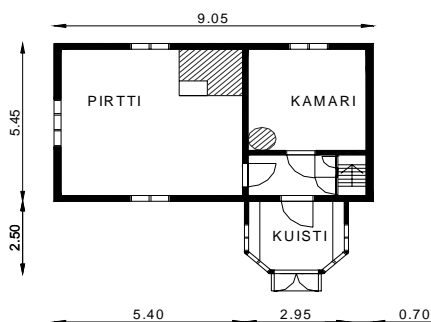
Sekä Simoniemelle että Simonkylälle on leimaa-antavaa se, että monen pihapiirin läpi kulkee tie. Näin on esimerkiksi Simonimen Knihtilöissä, Kylmälässä ja Ollilassa. Simonkylällä tie kulkee edelleen Lammassaaren ja Heikkilän talojen pihapiirien läpi.

Asuinrakennukset

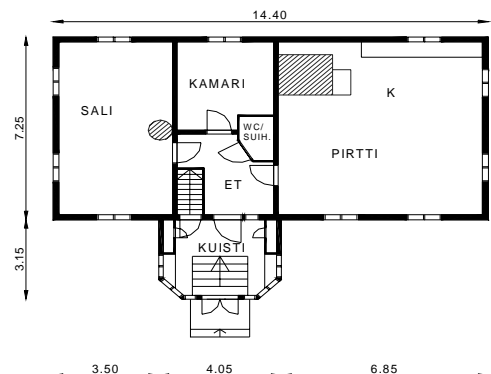
Salvottu pirtti on ollut Suomessa pitkään tyypillinen asuinrakennus. Savupirtejä oli käytössä vielä 1800-luvulla. Eteisellä ja eteiskamarilla varustettu pirtti, jonka sisäänkäynti oli rakennuksen pitkällä sivulla, säilyi vähävaraisten asuntona sekä maaseudulla että pikkukaupungeissa 1900-luvulle asti.

Yksittäis- eli Mora-tupa on Simossa edelleen talonpoikaisten asuinrakennusten perusosana. Tällainen on muun muassa Simonkylän Kuokkalassa. Suuremmissa asuinrakennuksissa perusosaa on jatkettu tuvalla tai kamareilla. Näin on tehty esimerkiksi Simonkylän Rantaruikassa, jossa rakennuksen toisessa päässä on pirtti ja toisessa tupa. Niiden keskellä on eteinen ja eteiskamari. Tupaa saatetaan myös kutsua, kuten Rantaruikassa saliksi. Sama perustyyppi tavataan hieman pitempänä myös Simonkylän Keski-Eskolassa ja jonkin verran suurempikokoisena Huttulassa.

Kuokkanen

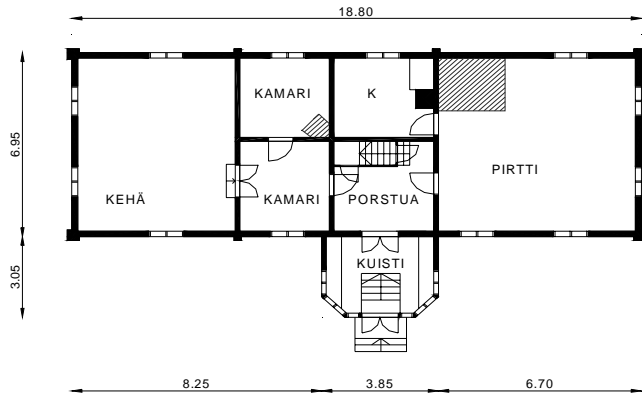
Ruikka

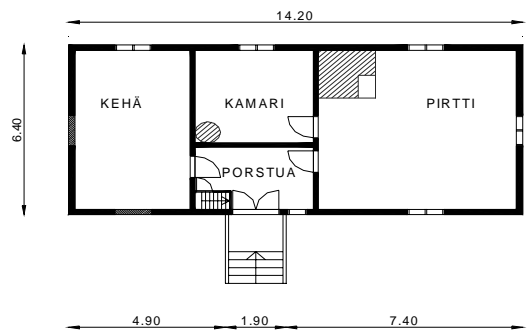
Kamareilla ja tuvalla jatkettua moratupaa edustavat myös Simoniemen Vanha Knihtilä sekä Simonkylän Pahnilan museo. Kuten Pahnilassa, talo rakennettiin usein heti alkujaan lopulliseen kokoonsa. Tavallista oli, että tupa jätettiin kylmäksi ”kehäksi”

ja rakennettiin valmiiksi vasta kun siihen oli tarvetta. Pahnilan museorakennuksessa tupa on edelleen kehänä samoin kuin Simoniemen Kestin talossa, jossa se on toiminut kulkukauppiasisän varastona. Myös Simoniemen Uusi Vallo edustaa simolaisille talonpoikaisrakennuksille tyypillistä pohjaratkaisua. Siitä tosin on viime vuosina purettu pois kehäksi jäänyt, siihen myöhemmin lisätty tupa. Pirtti on yleensä täsmälleen neliömäinen ja kamarit ovat kooltaan sen neljäsosia.

Pahnila, kotimuseo

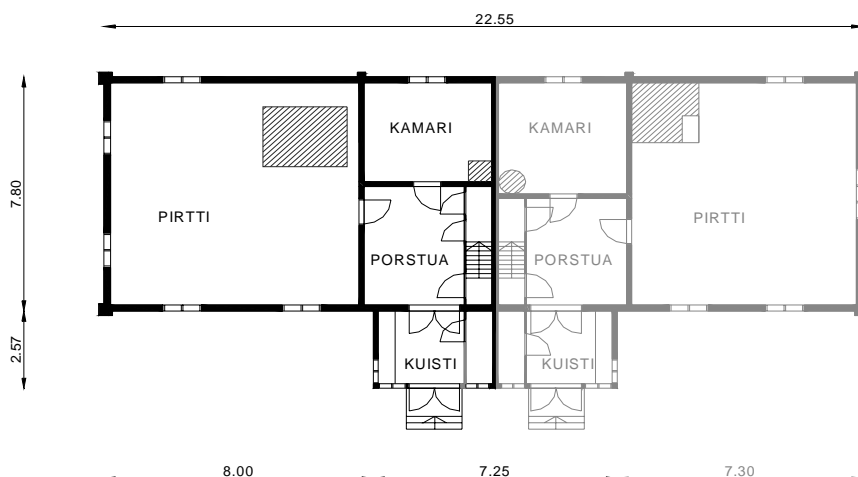

Kesti

Simolaiselle rakennusperinteelle on ominaista kahden eri ruokakunnan talojen rakentaminen yhteen peräkkäin. Näissäkin rakennuksissa pohjaratkaisut noudattavat simolaisia perustyyppijä. Esimerkkejä yhteen rakennetuista taloista ovat Mattila-Rantamattila, Ollila-Veijola, Sarvi-Nurmivuori ja Vakkala-Pohjola Simoniemessä sekä Lammassaari ja Salmi-Veikkola Simonkylässä. Ruikkalassa tiedetään myös olleen nykyisen talon jatkona toinen asuinrakennus, joka on jo purettu pois.

Rantamattila / Mattila

Monet simolaiset 1800-luvun asuinrakennukset edustavat talonpoikaista klassismia. Rakennusten puna- tai keltamullalla maalatut seinät ovat yleensä vaakalautoitettuja. Ikkunat listoineen on maalattu valkoisiksi. Rakennusten komeaa ulkonäköä tehostavat valkoisiksi maalatut näyttävät räystäs- ja tuulilaudat sekä nurkkapilasterit. Usein rakennuksissa on n hirsistä salvettu, klassistinen räystäsprofiili.

Heikkilän viistolapainen sisäkatto.

Nurmivuoren talon räystäs rakenne Simonkylässä.

Etelä-Pohjanmaalle tyypillistä, ylöspäin levenevää hirsirungon muotoa esiintyy harvoin. Tällainen on kuitenkin Heikkilän talossa Simonkylässä.

Vanhimmat rakennukset ovat olleet alun perin kuistittomia. Simoniemen Kivelä ja Kesti ovat edelleen kuistittomia. Kuisteja on alettu rakentaa jo 1700-luvun lopulta lähtien. Ns. mutterikuisti tuli suosituksi Simossa 1900-luvun alkupuolella, ja sille vakiintui paikkakunnalle tyypilliset yksityiskohdat ja mittasuhteet. Ensimmäisten mutterikuistien rakentajaksi sanotaan Simonkylään muuttanutta Juuso Kuokkasta. Simonkylässä on mutterikuisteja yhdeksässä inventoidussa rakennuksessa ja Simoniemessä vastaavasti kahdeksassa.

Kivelä

Kuokkanen

Simossa esiintyy kaksoiskuisteja sekä yhteen rakennettujen talojen symmetrisenä keskikohtana että yhden ruokakunnan rakennuksissa. Simonimessä kaksoiskuisteja on muun muassa Kuussaassa ja Mattilassa. Simonkylässä niitä esiintyy Keckmanissa, Parpalassa ja Salmi-Veikkolassa.

Salmi-Veikkola

Asuinrakennusten vesikattona on vielä 1800-luvulla ollut tuohella tiivistetty malkakatto. Pärekatto yleistyi 1800-luvun jälkipuoliskolla. Monissa taloissa pärekatto on jäljellä nykyisten huopa-, tiili- ja peltikattojen alla.

Simon komeimmissa talonpoikaisrakennuksissa on korkea porakivistä tehty kivijalka ja ulkoa käytävät kellarit. Joihinkin vanhimpiin taloihin kivijalka ja kellarit on tehty 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa. Kellarillisia rakennuksia on esimerkiksi Simoniemen Uudessa Knihtilässä, Ranta-Knihtilässä, Kylmälässä, Kuussaassa ja Simonkylän Salmi-Veikkolassa, Huttulassa, Kekosessa, Pahnialassa sekä Pahnilan kotimuseossa. Simonkylän Keski-Filpus on rakennettu vanhan kellarin päälle.

Vanha Knihtilä

Huttula

Talousrakennukset

Simolaiset navetat ovat tyypiltään lantakourulla varustettuja luontinavetoita. Navetan yhteydessä on karjakeittiö. Vielä 1900-luvun puolivälissä karja yöpyi kesäisin erillisissä kesänavetoissa, jotka olivat neliömäisiä ja pyramidikattoisia tai satulakattoisia rakennuksia. Lehmien ollessa kesänavetassa talvinavetta pestiin ja kalkittiin, ja ihmiset käyttivät sitä kesäasuntonaan aina elokuulle asti. Ruoka laitettiin navetan keittiössä ja itse navetta toimi ruokailuhuoneena.

Monen simolaisen talon pihapiirissä on erillinen ”kesäpuoli”. Niitä rakennetaan, kunnostetaan ja käytetään edelleen.

Virkamiesten asunnot

Inventoinnissa on mukana muualta tulleille virkamiehille rakennettuja, paikkakunnan rakennuskulttuurista poikkeavia taloja. Näitä ovat Mansikkaniemi ja Keckman Simonkylässä sekä Ilola ja Lahtela ja vanha pappila Simoniemessä.

Mansikkaniemi

Ilola

Koulut

Simon ensimmäinen kansakoulu käynnistyi Simoniemessä 1872. Oppilaita sisäänkirjoitettiin ensimmäisenä vuonna 26, joista 14 oli poikia ja 12 tyttöjä. Koulu aloitti toimintansa opettajatar Heickelin johdolla vuokratiloissa. Koulurakennus valmistui 1894-luvulla.

Simonkylässä opetus alkoi 1986 Antti Räsäsen pitämässä yksityisessä kansakoulussa Pahnilassa 1886. Koulu oli yhteinen tytöille ja pojille. Heti toiminnan alettua kouluun ilmoittautui yli 60 oppilasta. Simonkylän kansakoulu valmistui 1894.

Simoniemen Aapo Ollilan talossa (nykyinen Väinölä) pidettiin mieskäsityökoulua 1911-1912. Seuraavan kerran sitä pidettiin 1916 Artturi Knihtilän talossa. Seuraavilla vuosikymmenillä 1920-1940-luvuilla kotiteollisuusyhdistyksen järjestämiä mies- ja naiskäsityökouluja järjestettiin useita kertoja mm. Simonkylän Kekosen talossa.

Simon kirkko

Simossa oli ilmeisesti jo keskiajalla oma kappeli. Tultaessa 1690-luvulle ei omaa kappelia enää ollut. Kansanperinteen mukaan kerrotaan Kylmälän talon tienoilla sijainneen tuvan toimineen kirkollisena kokoontumispaikkana 1630-luvulla.

Simolaiset saivat luvan rakentaa rukoushuoneen 1693. Pieni saarnatupa rakennettiin Matti Keron maille. Isovihan aikana venäläiset tuhosivat ja ryöstivät saarnahuonetta. Saarnahuone vihittiin kirkoksi 1732 ja myöhemmin sitä ruvettiin kutsumaan Aadolf Fredrikiksi. Uuden tornittoman pitkäkirjon valmistuttua 1846 vanha purettiin pois. Kirkon suunnitteli Intendentinkonttori Ernst Bernhard Lohrmannin johdolla. Tyyliiltään kirkko edustaa myöhäisempireä.

Vanhan kirkon yhteyteen rakennettiin 1773 kellotapuli. Pohjalaisen renessanssityylisen tapulin suunnitteli rakentajamestari Heikki Väänänen.

2. RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

Simoniemi ja Simonkylä ovat vanhaa peräpohjalaista kulttuuriympäristöä. Kyliä ei ole toisen maailmansodan loppuvaiheessa poltettu ja siksi alue on Pohjois-Suomen oloissa harvinainen kokonaisuus. Alue onkin luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi.

Peruspiirteiltään Simoniemi ja Simonkylä ovat hyvin samankaltaisia. Molempien kylien elinkeinot perustuvat vahvasti alkutuotantoon. Simonkylä laajempaan alueena on selkeämmin maatalousvoittoinen ja harvempi, kun taas Simoniemi tiiviimpi ja enemmän rypäskylämäinen.

Rakentaminen on keskittynyt perinteisesti muutaman asuintalon ryhmiin peltoalueiden keskelle tien kulkiessa rakennusten ja viljelysten läpi. Asuinrakennusten ympärillä ovat talusrakennukset. Rakentaminen on paikoin varsin tiivistä ja tie kulkee joissain paikoissa aivan asuinrakennusten portaiden edestä. Yksityisen ja julkisen tilan raja on monin paikoin epäselvä. Yleisesti rakennuksia on molemmilla puolilla tietä Simonkylän länsiosaa lukuunottamatta, jossa rakentaminen on pääasiassa tien eteläpuolella peltojen sijoituessa pohjoispuolelle.

Simonkylän parhaiten säilyneelle osalle on virallistettu museotie 1982.

2.1 KYLÄKUVA-ANALYYSI

Rakennettua ympäristön arviointia varten on kyliltä tehty rakennusinventointi, jossa on n.70 kohdetta. Lisäksi kulttuuriympäristön luonnetta ja ominaisuuksia on arvioitu määrittelemällä ns. Lynch-elementit, joita ovat alueet, reitit, reunat, näkymät, maamerkit, solmukohdat, portit, näköalapaikat ja muurit.

2.2 ALUEET

Alueina on erotettu kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kylien osat ja rakennusryhmät. Kohteissa on arvokkaita rakennuksia ja perinteisesti muodostunutta asutusta jolla on kulttuurihistoriallista merkitystä. Tällaisia erityisen arvokkaita alueita on mm. Simonkylällä Jokipää ja Kirkkotien-Vasankarintien varsi sekä Simoniemessä Vallo-Vakkalanperä sekä Veijola-Kirkko-Knihtilän alue.

Vakkala Simoniemessä

2.3 REITIT

Reitteinä on merkitty yleisesti tiet. Suunnittelualueetta sivuava valtatie-4 on luonteeltaan *ohikulkutie*. Simonkylälle johtava tie on toiminnaltaan ja ympäristön laatu huomioiden *sisääntulotietä* museotien risteykseen saakka. Hepolanperän ja valtatie yhdistävä tie on selkeästi *yhdystie*, jonka varressa on hyvin vähän asutusta. Kylille johtavat muut paikallistiet ovat *kyläteitä*, jossa on paikoitellen myös raittimaisia jaksoja. Taloihin johtavista pääsysteistä ja tonttiteistä suurin osa on vanhoja *raitteja*, joissa asutus ja viljelykset muodostavat tiiviin rakenteen, luovat tilan- ja paikan hengen, missä inhimillinen mittakaava on parhaimmillaan. Raittimaista ympäristöä on mm. museotie Simonkylällä ja Pappilantie-Vakkalantie Simoniemessä. Uusia teitä, joiden linjaus ei perustu vanhaan kylärakenteeseen on ainoastaan kaksi; satamaan johtava tie ja Vakkalanrakan asuntoalueen suo

Talvinen kylänraitti Simoniemessä

2.4 SOLMUKOHDAT, PORTIT, NÄKYMÄT, NÄKÖALAPAIKAT JA MAAMERKIT

Solmukohtat ovat liikenteellisiä tai toiminnallisia keskipisteitä, jotka auttavat paikkojen tunnistamisessa ja suunnistamisessa. Liikenteellisiä solmuja ovat kyläteiden ja maanteiden vilkkaimmat risteykset.

Toiminnallisia solmukohtia ovat kylien palvelukeskustat, koulun ja kirkon ympäristöt: Simoniemessä kirkon-koulun ympäristö ja Simonkylässä koulun ympäristö. Molemmat keskuksat ovat hyvin kylämäisiä, missä asutus on sijoittunut peltojen keskelle tiiviisiin taloryppäisiin. Keskustat ovat myös kulttuuriympäristöltään kaikkein arvokkaimpia alueita.

Porttimaisia aiheita ovat esimerkiksi rakennusten, suurten puiden ja/tai luonnonympäristön muodostama kohta, jossa maisemassa tapahtuu siirtymä tilasta toiseen. Johtuen alueen hyvin säilyneestä rakenteesta, porttimaisia kohtia on kylillä melko runsaasti.

Rakennusten ja puiden muodostama porttiaihe Simonkylällä.

Näkymät ja näköalapaikat ovat maiseman hahmotettavuuden ja vetovoimaisuuden kannalta tärkeitä kohtia. Kylillä on erittäin runsaasti kauniita näkymiä maantieltä peltojen yli taloryhmiin ja niistä toisiinsa. Tasaisesta maastosta johtuen näköalapaikkoja, joista aukeaa laajat näkymät, on lähinnä rannalla olevissa satamissa.

Alueen maamerkkejä ovat suuret julkiset rakennukset, kirkko ja koulut sekä seurojentalo ja työväentalo. Maamerkit auttavat paikan tunnistamisessa ja liikkumisen suuntaamisessa. Luonnon maamerkkejä ovat mm. Sinihaaran tulvauoma ja Isoharju.

Laaja peltonäkymä Simoniemessä

2.5 REUNAT, ESTEET, MUURIT

Reunat, esteet ja muurit ovat kulttuurimaisemassa erityyppisten alueiden rajoja, kulkuesteitÄ ja muureja. Maisemallisia reunoja muodostuu pellon ja metsäalueen rajalle. Esteitä ovat mm. leveät ojat, purot ja joet, eli vesiraja yleensä. Muureja ovat korkeat, jyrkät maastonmuodot ja esim. rakennusten muodostama yhtenäinen massa. Matalia muurimaisia esteitä muodostavat alueen runsaat, vanhat kiviaidat, jotka ovat ylläpidon puutteessa vähitellen maatumassa.

Vanhat tilakeskukset muodostavat suojatut, umpinaiset pihapiirit, jotka eivät kuitenkaan muodosta muurimaisia esteitä, vaan päästävät kulkijat sisään.

2.6 VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE JA KULTTUURI-HISTORIALLINEN YMPÄRISTÖ

"Kulttuuri on ihmiskunnan, kansan, kansanryhmän tms. aikojen kuluessa saavuttama aineellisen ja henkisen kehityksen tila. Kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan kulttuurihistoriallisesti arvokasta kokonaisuutta, joka koostuu rakennetusta ympäristöstä, perinnemaisemista ja kiinteistä muinaisjäännöksistä. Ne ovat ennen kaikkea suhteutetut luonnonympäristöön, johon ihmisen toiminta on jättänyt jälkensä. Kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde on rakennus, paikka tai alue, joka on todiste ihmisen aineellisesta ja henkisestä perinnöstä." Lapin kulttuuriympäristöohjelma, J Lokio

Simojoen suun kulttuurimaisemat koostuvat aukeista viljelys- ja laidunmaisemista sekä saaristosta. Simonkylässä ja Simonniemessä on runsaasti vanhaa rakennuskantaa, joka on alkujaan sijoittunut maastoon kauniin luontevasti maanviljelyn ehdoilla. Kirkon ympäristön uudisrakentaminen hieman vähentää keskeisimmän paikan maisemallista ja kyläkuvallista arvoa. Kokonaisuutena kylissä ei kuitenkaan ole heikennetty kylän kulttuurihistoriallista arvoa, vaikkakin uudempi rakennuskanta vaikeuttaa vanhan kokonaisuuden hahmottamista.

Rakennuskanta on pääosin 1800-1900 luvuilta ja rakennukset ovat ryhmittyneet kyläteiden varsille tiiviiksi ryppäiksi tai nauhamaisesti. Tyypillinen piirre on komeat mutterikuistit.

Simonkylä ja Simoniemi on luokiteltu v. 1997 valmistuneessa Lapin kulttuuriympäristöohjelmassa valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi ja kulttuurihistoriallisesti ympäristöksi. Osayleiskaavan tarkemmasta esitysmittakaavasta johtuen aluerajauksia on voitu tarkentaa ja huomattavasti pienentää siten, että vain todella arvokkaat alueet on rajattu.

Maisema-alue on rajattu maisema-arkkitehdin määrittelyn perusteella ja se kattaa keskeiset kyläalueet peltoaukeineen ja reunametsineen. Luonnonmaisemista merkittävin muodostuma on Simonkylään sijoittuva Sinihaaran tulvauoma, jossa on perinnemaisemia ja uhanalaisten kasvien biotooppeja sekä metsälain mukaisia erityiskohteita. Simonniemessä maisema-arvokin perustuu pääasiassa kulttuurimaiseman peltoihin ja jokisuun perinneyhteyksiin, kirkon ja hautausmaan ympäristöihin. Kylien välisellä, matalalla, metsäisellä harjukankaalla oleva Hepolanperän uudempi asutusalue ei ole maisemallisesti aivan yhtä arvokasta kuin vanhat kyläalueet.

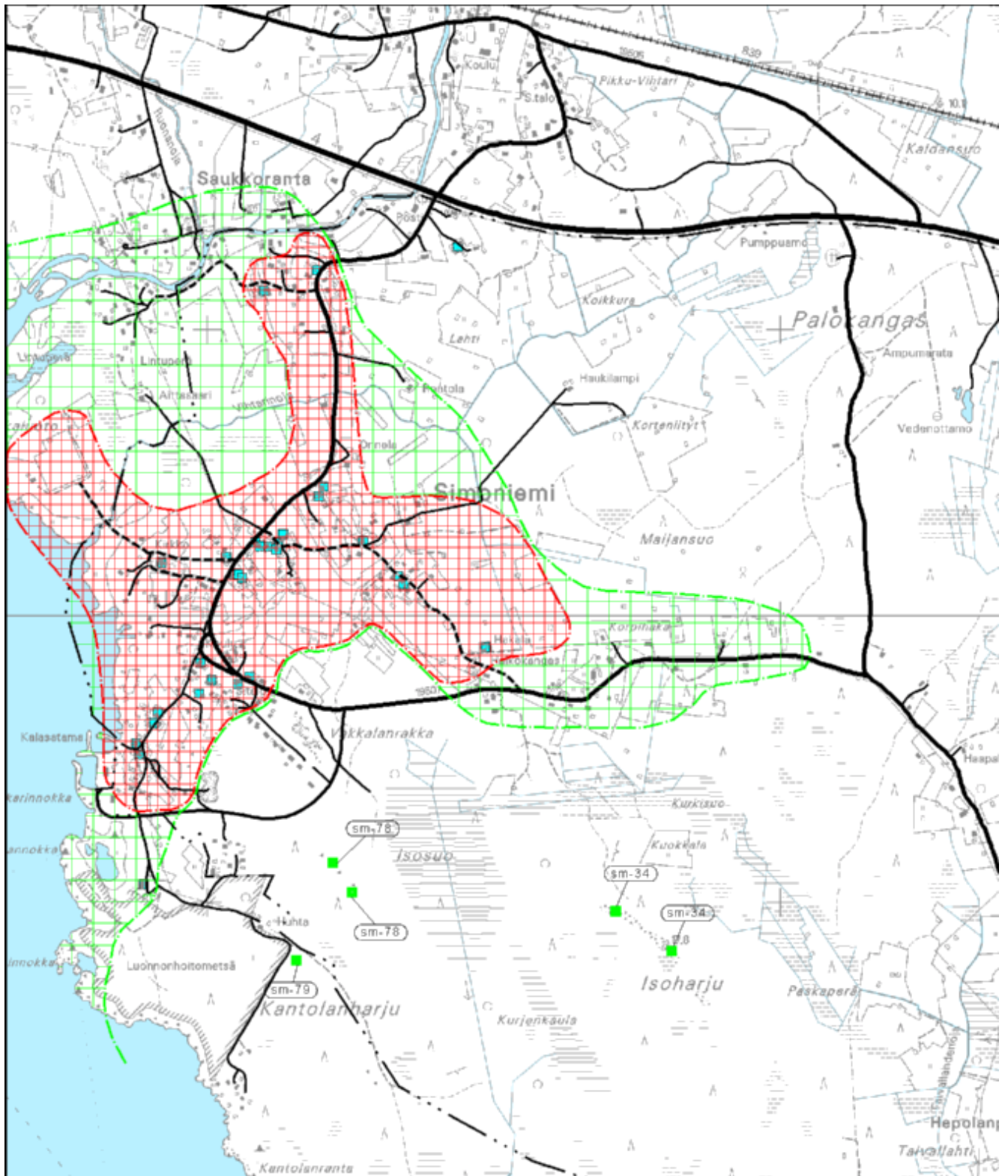
Kulttuurihistoriallinen ympäristö on rajattu maisema-alueiden sisään keskeisille kylä-alueille, missä se kattaa vanhat raitit ympäröivine rakennuksineen ja peltonäkyvineen. Valtakunnallista arvoa on Simonniemen ja Simonkylän keskeisillä alueilla. Hepolanperän uudempi asutus on luokiteltu maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi.

Näiden alueiden sisälle on lisäksi rajattu rakennusinventoijien toimesta arvokkaita kylänraittimiljöitä. Erityisen hienoja kohtia on Simonniemessä kalasataman kohdalla oleva taloryhmä ja kirkon lähellä oleva Keskitalo-Vejola-Väinölän taloryhmä, missä vanhat raitit kulkevat pihojen läpi. Simonkylässä vastaava miljöö on Jokipäässä Simojoen suulla, missä talot sijoittuvat tien toiselle puolelle ja perinnemaisema jokirantaan. Hienoja raittimiljöitä on runsaasti myös muissa osissa suunnittelualueetta ja ne liittyvät aina vanhoihin, inventoituihin pihapiireihin ja taloryhmiin.

Simonniemen ja Simonkylän kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennuskanta on valokuvattu ja luetteloitu tätä työtä varten. Rakennuskohteita on yhteensä noin 70 kpl jotka on esitetty kylittäin kahdessa, erillisessä rakennetun ympäristön inventointiraportissa.

Simonniemen keskusta

MAISEMALLISESTI ARVOKAS ALUE

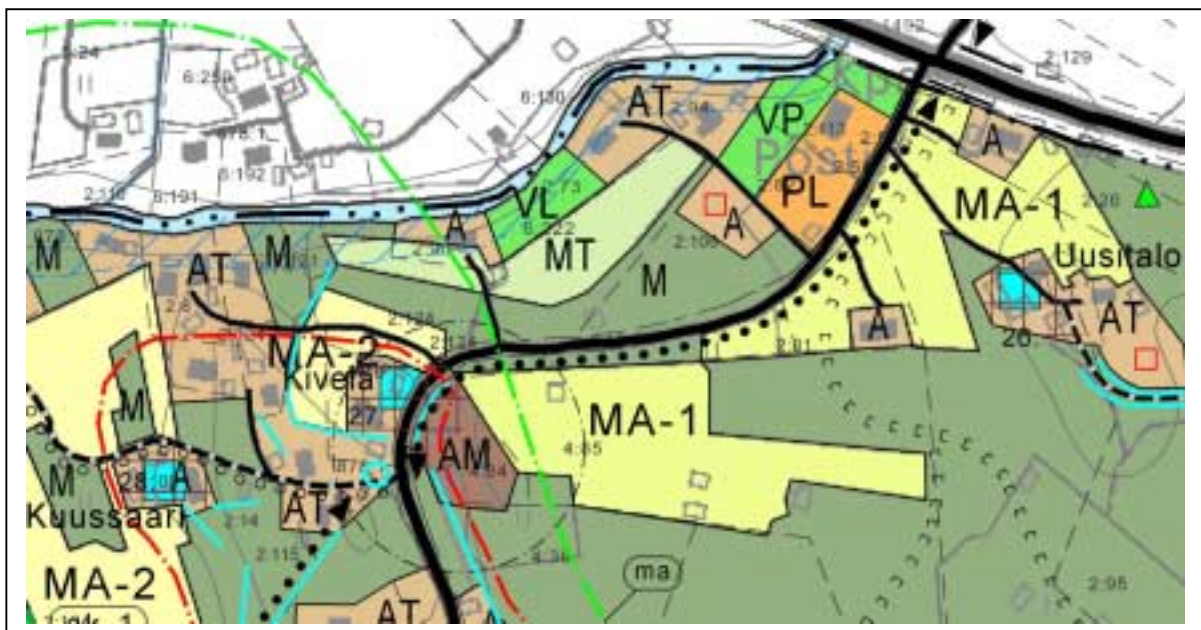
KULTTUURIYMPÄRISTÖLTÄÄN ARVOKAS ALUE

Viantien risteys

- 26. Uusitalo, Viantie
- 27. Kivelä
- 28. Kuussaari

Arvokkaat rakennuskohteet ovat yksittäisiä mautilojen pihapiirejä peltojen laidalla. Alueella on runsaasti vanhoja kivaitoja. Maatalouden hiipuminen voi hävittää pihapiirien maisemalliset arvot.

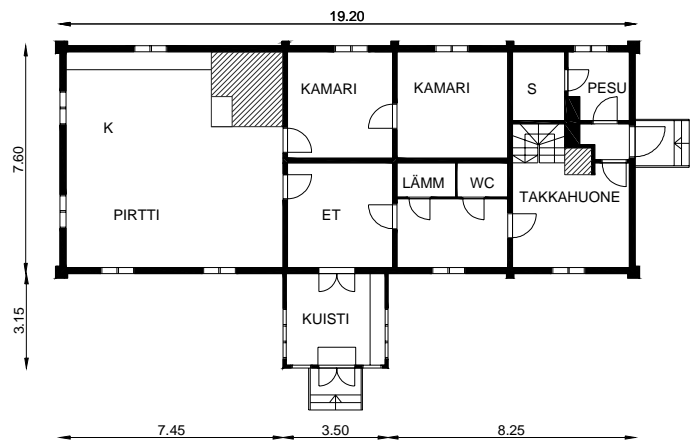

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Uusitalo, Viantie (Miettunen)
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi 2:14	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Kirkkokotie 86 a, 95200 Simo	9. Omistaja ja omistajan osoite Jaakko ja Eila Miettunen Kirkkotie 86 A, 95200 Simo
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Asuinrakennus	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1900-luvun alku (muurissa 1912), jatkettu 1970-luvulla	
Suunnittelija		
Kerrosluvu	1 + vinttihuone	
Perusta	Porakivi	
Runko	Hirsi, jatko-osassa rankorakenne ja hirsipaneeli	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Betonikattotiili	
Vuoraus	Vaakaponttilauta	
Ulkovärit	Siniharmaa, tehosteväri valkoinen, ikkunapuitteet tiilenpunaiset	
Kunto	Hyvä	
Erityispiirteet	Jatko-osa sopeutettu ulkonäöltään täysin vanhaan rakennukseen	
	Komea lakattu honkalankkulattia	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Alunperin Pekkalan pihapiiriin (valtatien toisella puolella asumattomana) pystytetyn rakennuksen siirsi nykyiselle paikalleen nykyisen isännän Jaakko Miettusen isä Jaakko R., joka oli entisen Kuussaaren isännän Jannen veli. Muurissa olevan vuosiluvun mukaan rakennus on ollut valmiina 1912. Pirtin alla on kellari, jonne on käynti sekä ulkoa että sisältä.</p> <p>Rakennusta on korjattu useita kertoja. Kuisti on rakennettu sekä lattialanku käännetty, höylätty ja lakattu 1960-luvulla. Keskuslämmitys on rakennettu 1974, seinien sisäpintoja on uudistettu 1976. Taloa on jatkettu 1970-luvulla. Jatko-osa käsittää takkahuoneen, pesuhuoneen, saunan ja vinttihuoneen. Se on tehty rankorakenteisena. Ulkovuoraus on uusittu ja talo maalattu nykyisen väriksi 1980-luvulla. Sitä ennen se oli punamullattu. Viimeksi on uusittu pirtin ikkunat 1998.</p> <p>Pihapiirissä kulmittain päärakennukseen nähden on entinen hirsinen navetta, jonka porstuan seinässä on vuosiluku 1909. Navettaan liittyy tilava lato. Karjan pito on lopetettu 1980-luvun alussa ja sen jälkeen navettarakennus on ollut varastokäytössä. Päärakennusta vastapäätä on tallin, liiterin verstaan ja saunan käsittävä vanha talusrakennus. Pihapiirin ulkopuolella on vanha aitta, jonka iästä ei ole tietoa. Talusrakennukset ovat punamullattuja.</p> <p>Maatalouden ohella talon väki on harjoittanut merikalastusta ja talo on ollut mukana lohenkalastuskunnassa. Jaakko R. Miettunen toimi kuusi vuotta kunnanvaltuuston puheenjohtajana 20- ja 30-luvulla. Sotavuosina hän toimi kunnallislautakunnan (nykyisin kunnanhallitus) puheenjohtajana. Lisäksi hän oli Simon Kalastajain Seuran ensimmäinen puheenjohtaja.</p> <p>Talossa on toiminut 1950-luvulla kyläkirjasto, jota nykyinen isäntä on hoitanut. Isäntä on tehnyt kirvesmiestöitä mm. omalla kylällä, Veitsiluodossa ja metsähallituksen kämpillä Ranualla.</p> <p>Talo on saanut Lapin läänin rakennusperinneyhdistys ry:n Hurrikas-palkinnon 1977.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Kohde sijaitsee lähellä Nelostietä Kirkkotieltä lähtevän kujan varressa metsän reunassa. Rakennusryhmä on maisemassa hyvin näkyvä.		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
lökkää omistajat asuvat talossa ja ovat toistaiseksi jaksaneet pitää sen hyvässä kunnossa. Jatkossa huolto- ja korjaustyöt joudutaan teettämään ulkopuolisilla. Konkreettisia pitemmän tähtäyksen suunnitelmia talon kohtalosta ja tulevasta käytöstä ei tullut ilmi.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Alkuperäinen hirsirakennus on tyypillinen Simon vanhan rakennuskulttuurin edustaja. Jatkettunakin se on säilyttänyt puhdaspiirteisen perinteisen ulkonäkönsä.		15. Rakennus-historiallinen ☒
Rakentaja Jaakko R. Miettunen oli paikkakunnan keskeisiä vaikuttajia.		16. Historiallinen ☒
Rakennusryhmä on tärkeä osa Kirkkotien varren kylämaisemaa.		17. Maisemallinen ☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Simon kirja, Simon kunta, 1986

Haavikko, Aino, Vanhempani Alma ja M. A. Vakkala ja suuri suku, 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Eila ja Jaakko Miettunen, Simo 20.7.2001

22. LIITTEET

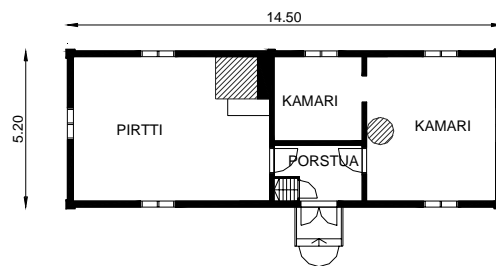
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Kivelä
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Kirkkotie 81 a, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Onni Halonen Kirkkotie 81 A, 95220 Simoniemi
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Varasto	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	Ennen vuotta 1884, jatkettu pirtillä 1909-1910	
Suunnittelija		
Kerroslukku	1	
Perusta	Porakivi	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Betonikattotiili, punainen	
Vuoraus	Vaakaponttilauta	
Ulkovärit	Punainen, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Kohtalainen, ala- ja yläpohjarakenteet kunnossa, pirtin vesikatto notkolla, sisäpinnat osin huonokuntoiset	
Erityispiirteet	Näkyvä sijainti tien ulkokaarteessa	
	Pienikokoinen	
	Ei kuistia	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Onni Halosen puolison, Hellin (os. Miettunen), isä Janne on syntynyt tässä talossa vuonna 1884, joten talo on sitä vanhempi. Hänen isänsä Erkki Miettunen eli "Pitkä Erkki" on luultavasti rakentanut talon. Taloa on kutsuttu "Erkinpaikaksi".</p> <p>Avioiduttuaan ja käytyään Amerikassa Janne jatkoi taloa vuonna 1909 tai 1910 rakentamalla pohjoispäähän pirtin. Puutavara rakentamiseen tuotiin Kallion sahalta.</p> <p>Rakennuksessa on ollut kaksiharjainen, kamarillinen kuisti noin vuoteen 1990 saakka. Tuolloin kuisti purettiin ja sen pariovet siirrettiin nykyisiksi ulko-oviksi. Samalla talo maalattiin punaiseksi. Aiemmin se on ollut valkoinen hieman tummennetuina listoin ja sitä ennen 1920-30-luvulla vaalea valkoisin listoin. Samassa korjauksessa talon vuonna 1947 hankittu tiilikatto puhdistettiin ja kunnostettiin.</p> <p>Pihan pohjoislaidalla nurkittain päärakennukseen nähden on talousrakennus, entinen navetta, joka on rakennettu 1900-luvun alkupuolella. Talousrakennuksen katolla on jähdin kuvalla varustettu viiri, jossa on vuosiluku 1906. Jähtiäihe on perua siitä, että "Pitkä Erkki" on omistanut jähtejä, enimmillään 3 kappaletta. Karjan pito on lopetettu jo Hellin isän kuoltua 1956, ja vävyksi tullut Onni Halonen on työskennellyt kirvesmiehenä.</p> <p>Edellistä vanhempi, 1800-luvulla rakennettu navetta oli pihapiirissä päärakennusta vastapäätä. Se purettiin 1960-luvulla.</p> <p>Pihan etelälaidalla on 1966 rakennettu Minerit-levyihin verhottu asuinrakennus, jossa Onni ja Helli Halonen asuvat. Sen paikalla on aiemmin ollut talousrakennus joka on sisältänyt liiterin, kalahuoneen, jääkellarin ja käymälän. Uudisrakennuksen valmistuttua omistaja perheineen on asunut siinä ja vanha puoli on jäänyt kylmilleen varastokäyttöön.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Rakennus sijaitsee näkyvästi ja kauniisti maisemaan istuen tien ulkokaarteessa Kuussaaren kankaan reunalla.		
Kohde kuuluu väljähkön kylärakenteeseen, joka koostuu vaihtelevan ikäisistä ja tyyppisistä rakennuksista.		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Kohde on kylmillään varastokäytössä, mutta sen kunnosta on huolehdittu korjaus- ja huoltotoimenpitein.		
Asutussa pihapiirissä rakennuksella ei ole merkittävä uhkaa joutua ilkeiden kohteeksi.		
Omistaja ja puoliso ovat eläkeikäisiä, eivätkä heidän fyysiset ja taloudelliset voimavaransa ehkä riitä pitkään rakennuksesta huolehtimiseen. Selkeitä tulevaisuuden suunnitelmia talon kohtalosta ei omistajalla ole.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Sahateollisuuden synnyttämää työläisasutusta vanhempana rakennus edustaa paikkakunnan luontaiselinkeinkulttuurin pienimuotoisen rakentamisen perinnettä.		15. Rakennus-historiallinen ☒
Talo on näkyvin osa Kuussaaren kankaan seudun kyläkuvaa ja tärkeä Kirkkotien maisema-arvoja luova tekijä.		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Simon kirja, Simon kunta, 1986

Haavikko, Aino, Vanhempani Alma ja M. A. Vakkala ja suuri suku, 1998

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Onni ja Helli Halonen, Simo 23.8.2001

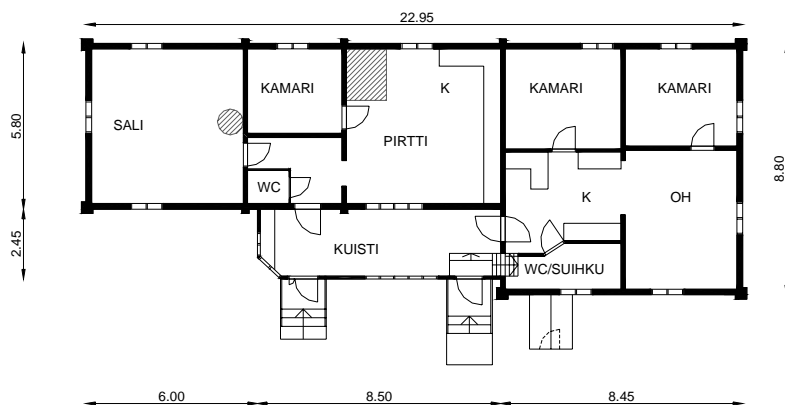
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO			MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI			
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Kuussaari	
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi 2:124	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi	
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Kuussaarentie 1 b, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Berta Miettunen Kuussaarentie 1 B, 95220 Simon.	
10. RAKENNUKSEN KUVAUS			
Rakennus n:o			
Nyk.käytäntö	Asuinrakennus		
Alkup. käyttö	Asuinrakennus		
Rak.aika	1895 pirtti ja kamari, 1911 pohjoispään tupa, 1925 eteläpään sali, konttori ja makuuhuone		
Suunnittelija			
Kerrosluku	1		
Perusta	Porakivi + rossipohja		
Runko	Hirsi		
Kattomuoto	Harja, poikkiharjassa mansardikatto		
Kate	Pohjoispäässä huopa, eteläpäässä betonikattotiili		
Vuoraus	Vaakaponttilauta, yläosassa pystylauta		
Ulkovärit	Vaaleanharmaa, tehosteväri valkoinen		
Kunto	Hyvä		
Erityispiirteet	Mansardi- ja harjakaton yhdistelmä, omaperäinen kaksiharjainen kuisti		
	Rakennushistoriallinen monikerroksisuus		
	Neliöpiha		
	Kaksi erillistä asuntoa		
11. RAKENNUSHISTORIA			
<p>Kuussaaren tila on lohkottu Pekkan tilasta. Sen ensimmäiselle omistajalle Janne Alfred Miettuselle rakennettiin 1895 pirtin ja kamarin käsittänyt talo. Janne jatkoi taloa pohjoispäähän tuvalla (salilla) 1911 sekä eteläpään salilla konttorilla ja kamarilla 1925. Talon ulkovoivauksen ja hirren välissä on 1 - 2 cm:n paksuinen kerros jäkälää lämmöneristeenä. Eteläpään alla on ulkoa käytävä kellari.</p> <p>Talon eteläpäässä on toiminut kauppa 1926 - 1948. Talossa on tehty perusparannus 1976: se on varustettu keskuslämmityksellä, vesijohdolla ja viemärillä sekä WC- ja kylpyhuonetiloilla. Vuonna 1998 pohjoispää on katettu huopakatteella. Eteläpäässä on vanha kunnostettu tiilikatto.</p> <p>Pihapiirissä päärakennusta vastapäätä on vanha navettarakennus. Pohjoissivulla on vanha vajarakenus, joka on alunperin käsittänyt puuvajan, jäähuoneen, makasiinin ja saunan. Eteläisivulla on 1966 rakennettu sauna- ja saunatupa/kesäpirtti- rakennus. Pihapiirin punamullattut talousrakennukset ovat asukkaiden käytössä. Niitä on pidetty kunnossa mm. uusimalla kattoja vuonna 1969.</p> <p>Pihapiiriä sivuavan vanhan maantien varressa on lisäksi harmaa 1895 rakennettu aitta, jonka katto on uusittu n. 1970. Janne Alfredin jälkeen tilan isäntänä on harjoittanut maataloutta hänen poikansa Aarno Hemminki Miettunen, joka kuoli 1992. Jannen yhdeksästä lapsesta tunnetuin oli valtioneuvoksen arvon saanut Martti Juhani Miettunen, jonka merkittävimpiä tehtäviä olivat mm. toimiminen Maalaisliiton puoluesihteerinä, kulkulaitosministerinä, maatalousministerinä, valtionvarainministerinä, pääministerinä ja Lapin läänin maaherrana.</p> <p>Vuosina 1965-1973 suku piti tilalla kesäisin heinäntekotalkoita ja 1990 vietettiin Miettusten sukujuhlaa.</p>			
12. LÄHIYMPÄRISTÖ			
Talo sijaitsee pienessä kylätaajamassa hieman syrjässä Kirkkotieltä Kuussaaren kankaan länsirinteellä pellon reunassa. Ympäristössä on paljon vanhoja kiviaitoja.			
13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)			
Talo on vakinaisesti asuttuna ja sitä on pidetty kunnossa erilaisin huolto- ja korjaustoimenpitein. Siksi rappeutuminen tai purkamisen ei näytä uhkaavan sitä lähiaikoina.			
Pitkän tähtäyksen suunnitelmia ja esimerkiksi maatalouden jatkamissuunnitelmia ei kuitenkaan tullut ilmi.			
14. LUETTELOINTIPERUSTE			
Talo on syntynyt useassa rakennusvaiheessa, ja nämä ikäkerrostumat ovat säilyneet eri tyylisinä näkyvissä. Kokonaisuus poikkeaa tyypillisimmästä simolaisesta talonpoikaisrakennusperinteestä. Pihapiiri on säilynyt neljältä sivulta rakennettuna.		15. Rakennus-historiallinen	☒
Talo on valtioneuvos Martti Juhani Miettusen syntymä- ja lapsuudenkoti.		16. Historiallinen	☒
Kohde kuuluu olennaisena osana kylämaisemaan.		17. Maisemallinen	☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Simon kirja, Simon kunta, 1986

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Bertta Miettunen, Simo 16.7.2001

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

Vallo -Vakkalantie

29. Vallo
30. Uusi-Vallo
31. Uusitalo, Simoniemi
32. Vakkala
33. Hakala

Arvokas raittimiljö, jossa vanhoja pihapiirejä runsaine piharakennuksineen saarekkeina peltojen keskellä. Alueella on runsaasti vanhoja kiviaitoja.

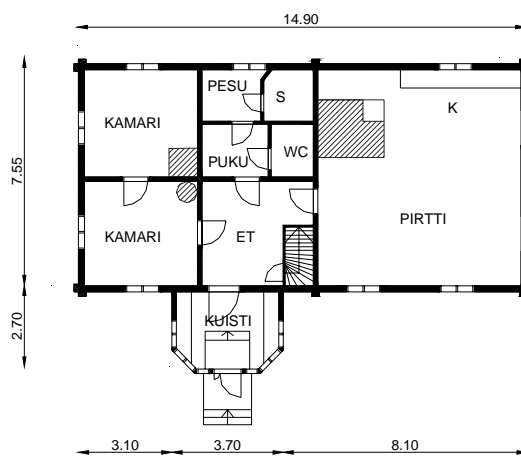

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Vallo
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi	3:107	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Kirkkotie 74 a, 95220 Simoniemi	6. Kohdetyyppi
		9. Omistaja ja omistajan osoite Pauli Vallo Kirkkotie 74 a, 95220 Simoniemi
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Asuinrakennus	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1691 (ullakon hirressä), 1803 (pois siirretyn osan hirressä), klassistinen hahmo 1800-luvun puolivälistä	
Suunnittelija		
Kerrosluvu	1 + vinttihuoneet	
Perusta	Porakivi + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Huopakatto kolmiorimoin	
Vuoraus	Vaakaponttilauta, ikkunoiden alapuolella pystyponttilauta, päätykolmioissa vino ponttilauta	
Ulkovärit	Valkoinen, tehosteväri beige	
Kunto	Hyvä	
Erityispiirteet	Korkea klassistinen hahmo haukanikkunoineen, nurkkapilastereineen ja räystäsprofiileineen	
	Puhdaspiirteinen simolainen mutterikuisti	
	Päätykolmioiden laudoitus kallistettu kohtisuoraksi katonlappeita vastaan	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Tämän Simoniemen vanhimpiin kuuluvan tilan (5 sukupolvea samalla suvulla) päärakennuksen alkuvaiheista ei ole tarkkaa tietoa. Ullakon hirressä olevan vuosiluvun 1691 mukaan osa rakennuksesta voisi olla jopa 1600-luvun puolelta. Pirtin sivuseiniä kohti reunoilta laskeva katto viittaa 1700-luvulle. Talon puretussa pohjoispäässä on ollut vuosiluku 1803. Lapin rakennusperintö - kirjassa kerrotaan, että talon olisi rakentanut 1800-luvun puolivälissä Aaro Heikonen. Talon tyylipiirteet viittaavat siihen, että tuolloin se olisi korotettu ja muutettu klassististen tyyli-ihanteiden mukaiseksi.</p> <p>Omistajan isoisän sisaren perhettä varten on talon pohjoispäästä purettu 8 metrin osa ja siirretty se lähetyville "kivenkantaman ulkopuolelle", ilmeisesti 1800-luvun lopussa. Puretussa osassa on ollut oma kuistinsa. 1900-luvun alkuvuosina porari Heikki Kallio on tehnyt taloon porakivistä uuden kivijalan ja simonkyläläinen monitaituri Juuso Kuokkanen mutterikuistin Kallion sahallä tehdystä laudoista.</p> <p>Pirtin uuni on tehty uudelle betoniperustukselle 1950. Taloa on korjattu mm. vuosina 1955, 1968, 1976 ja 1990, jolloin on tehty saunaosasto, uusittu ikkunoita ja korjattu pirttiä. Talo on maalattu ulkoa 1993. Viimeksi on korjattu kamareita ja rakennettu uusi tulisija 2001.</p> <p>Neliömäisen pihan eteläsivulla on toinen tässä raportissa esitelty kohde: Uusi Vallo. Pihan länsisivulla on pääosin 1877 rakennettu navettarakennus, josta karjan pito on lopetettu 1990-luvun alkupuolella. Pihan pohjoisreunalla on vanha kaksikerroksinen talli-aitta-saunarakennus. Kirkkotien luoteispuolella on 1970- ja -90-luvulla rakennetut traktori- ja työkaluhallit.</p> <p>Vallossa on ollut hevoskyyditysjärjestelmään kuulunut hollitupa 1800- ja 1900-lukujen vaihteen tienoilla. Simoniemessä ei ole ollut varsinaista kievaria.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Kohde sijaitsee näkyvällä paikalla mäellä Kirkkotien varressa. Samassa pihapiirissä on toinen talo, Uusi Vallo. Ympäriällä avautuu viljelys- ja kylämaisema.		
13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Talo on vakinaisesti asuttu ja hyvin kunnossa pidetty, joten välitöntä purkamis- tai rappeutumisvaaraa ei ole. läkkäällä omistajalla ei ole selkeitä pitkän tähtäyksen suunnitelmia talon kohtalosta.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Talo on kylän vanhimpia, alunperin ehkä 1600-luvun lopusta. Siinä on monia ikäkerrostumia, joista näkyvimpiä 1800-luvun keskivaiheilta peräisin oleva klassistinen ulkonäkö ja 1900-luvun alun mutterikuisti.		15. Rakennus-historiallinen ☒
Historiallista arvoa talolle tuo mm. toiminta hollitupana.		16. Historiallinen ☒
Kohde kuuluu osana Kirkkotien varren vanhaan kulttuurimaisemaan.		17. Maisemallinen ☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Simon kirja, Simon kunta, 1986

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Pauli Vallo, Simo 9.7.2001

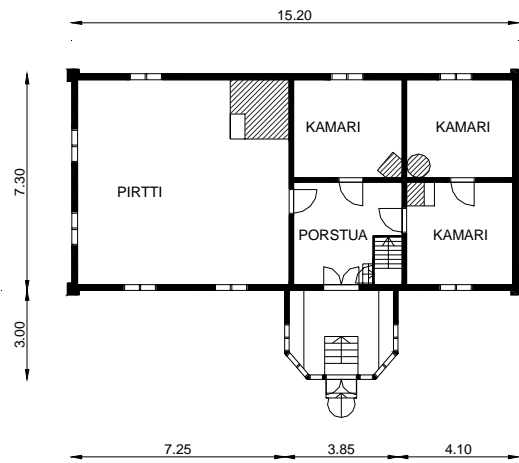
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Uusi Vallo
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi 3:45	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Kirkkotie 74, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Aslak ja Elsa Väyrynen Kirkkotie, 95220 Simoniemi
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Kylmillään, ei käyttöä	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1874	
Suunnittelija		
Kerrosluvu	vinttihuoneet	
Perusta	Korkea luonnonkivijalka, saumattu laastilla + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Huopakatto kolmiorimoin	
Vuoraus	Peiterimoitettu pystylauta, ikkunoiden väleissä ja kuistissa vaakaponttilauta, länsipääty hirsipintainen	
Ulkovärit	Punamulta, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Melko huono, kivijalka kunnossa, hirsirunko pääosin kunnossa, julkisivuverhous pahoin ränsistynyt	
Erityispiirteet	Klassistishenkinen, mutta Simossa harvinainen julkisivuverhouksen jäsenmys	
	Puhdaspiirteinen mutterikuisti	
	Puhdasoppinen perinteinen pohjaratkaisu neliön muotoisine huoneineen	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Talon on rakentanut Aapo Vallo 1874. Siinä on samanlainen mutterikuisti kuin viereisessä Vallon talossa. Talon länsipään rakennettiin vanhoista hirsistä jatko-osa 1928-1929. Se jäi kuitenkin keskeneräiseksi ja oli kylmänä kehänä vuoteen 1998, jolloin se purettiin. Taloon ei ole tehty WC- ja pesutiloja eikä muitakaan merkittäviä muutoksia, joten sisätilat ovat säilyneet pääosin alkuperäisessä asussaan. 1950-luvulla on tehty huopakatto entisen pärekaton sijalle.</p> <p>Talossa on säilynyt vanhat sisään-ulosaukeavat ikkunat. Pirtin ikkunat ovat T-mallisia ja muut kuusiruutuisia. Myös ikkunoiden ulkopuoliset ylälistat poikkeavat toisistaan. Yläpohja on ilmeisesti vuotanut pirtin piipun juuresta, koska yläpohja on siltä kohtaa laho ja painunut.</p> <p>Talolliset Aaro ja Aapo Vallo olivat tunnettuja veneentekijöitä ja ovat ehneet pirtissä kymmeniä veneitä ja rekiä. Valmiit tuotteet on saatu ulos purkamalla hirret pihanpuolen ikkunoiden välistä.</p> <p>Talossa on asunut viimeksi Erkki Vallo vuoteen 1991 saakka. Sen jälkeen se on ollut kylmillään. Huoneissa on jäljellä simoniemeläisen puusepän Jalmari Lahden tekemiä vanhoja kalusteita.</p> <p>Neliöpihan länsireunalla on navetta ja karjalato. Ne on rakennettu yhteen Vallon navettarakennuksen kanssa ilmeisesti noin 1880. Navetasta on siirretty lehmät pois 1962 ja vuodesta 1991 lähtien se on toiminut vene- ja verkkovarastona. Pihan ulkopuolella on 1932 rakennettu hirsiaitta. Talli-lampola on purettu noin 1980 ja sauna noin 1990.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Kohde sijaitsee näkyvällä paikalla mäellä Kirkkotien varressa. Samassa pihapiirissä on toinen talo, Vallo. Ympäriällä avautuu viljelys- ja kylämaisema.		
13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Talo on kylmillään ja rappeutumassa. Omistajilla ei ole käyttösuunnitelmia talon suhteen. Yhteispihaa he pitävät asumisen kannalta hankalana. Näin huonokuntoisen kohteen ottamista mukaan inventointiin ja säilyttämistä puoltavat seuraavassa esitetyt luettelointiperusteet.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Talo on säilyttänyt harvinaisen hyvin alkuperäiset 1800-luvun tyylipiirteensä ja Simolle tyypillisen pohjaratkaisunsa. 1900-luvun alun puhdaspiirteinen mutterikuisti on säilynyt alkuperäisessä asussa ja edustaa simolaista perinnettä. Kohde muodostaa perinteisen neljältä sivulta rakennetun yhteispihan Vallon kanssa.		15. Rakennus-historiallinen ☒
Kohde kuuluu tärkeänä osana Kirkkotien varren vanhaan kulttuurimaisemaan.		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Simon kirja, Simon kunta, 1986

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Esa ja Aslak Väyrynen, Simo 24.7.2001

Pauli Vallo, Simo 9.7.2001

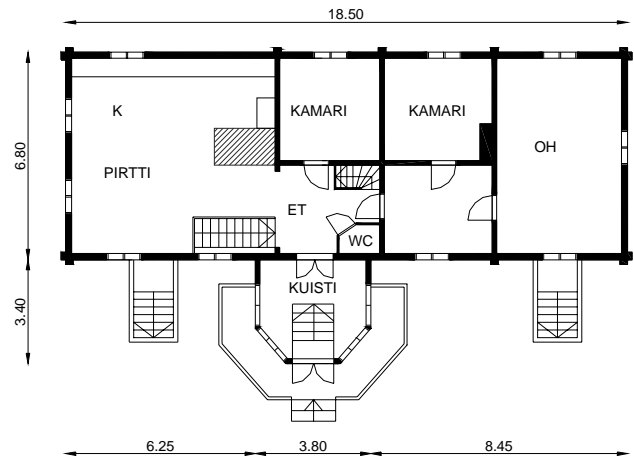
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Uusitalo (Ollila)
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi	3:99	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Vakkalantie 3 b, 95220 Simoniemi	6. Kohdetyyppi
		9. Omistaja ja omistajan osoite Helena ja Jouko Hiltunen Vakkalantie 3 b, 95220 Simoniemi
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Asuinrakennus	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1908	
Suunnittelija		
Kerrosluku	1 + kellarissa asuintiloja	
Perusta	Korkea porakivijalka + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Tiiliprofiloitu pelti	
Vuoraus	Vaakaponttilauta, ikkunoiden alapuolella pystylauta peiterimoin	
Ulkovärit	Keltainen, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Hyvä	
Erityispiirteet	Perinteinen pohjaratkaisu, jossa keskellä porstua ja kamarit, päissä pirtti ja tupa	
	Komea, koristeellinen mutterikuisti, joka on muutettu lämpimäksi tilaksi	
	Korkea kivijalka	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Talon on rakentanut Jaakko Ollila eli "Stuuvari Janne" 1908 ennen lähtöään Amerikkaan. Amerikassa Jaakon pojalla Väinöllä oli sirkus, jossa hän itse esiintyi "atleettina". Antti Ollila (jonka mukaan taloa on kutsuttu Antin- taloksi) on pitänyt siinä kauppaa viime sotien aikaan saakka. Kauppa on sijainnut porstuan peräkammarissa.</p> <p>Taloon on tehty peruskorjaus 1970-luvulla ja se on saanut Lapin läänin rakennusperinne ry:n Hurrikas-palkinnon 1977. Tuolloin talo on ollut Elsa ja Lasse Raiven omistuksessa.</p> <p>Nykyinen omistaja on tehnyt taloon laajoja korjauksia ja muutoksia 1990-luvulla. Koko talon alusta on tehty lämpimäksi asuin- ja aputiloja sisältäväksi kellariksi, johon johtaa porras eteisestä ja kaksi sisäänkäyntiä ulkoa. Samalla alapohja on rakennettu uudestaan. Taloon on asennettu vesikeskuslämmitys, kuisti on korjattu ja muutettu lämpimäksi ja sen eteen on rakennettu kaiteilla varustettu ulkoterassi.</p> <p>Neliöpihan pohjoisreunalla on 1920-luvulla rakennettu navettarakennus, joka on varasto- ja autotallikäytössä. Pihan itäreunalla on liiterirakennus, jonka päissä on aitat. Eteläreunalla on 1986 rakennettu navetta, jossa kasvatetaan lihakarjaa. Pihan koillisnurkassa on grillikatot. Pihapiirin ulkopuolella olleet savusauna ja riihi on purettu 1990-luvun alussa.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Talo kuuluu Vakkalantien varren vanhojen talojen ketjuun. Tien molemmin puolin avautuu peltoaukeita, joita kiviaidat jäsentävät.		
13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Rakennukset ovat hyvässä kunnossa ja aktiivisessa käytössä, joten koko pihapiirin säilyminen vaikuttaa turvutulta.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Talo edustaa pohjaratkaisultaan ja ulkomuodoltaan 1800-luvulta jatkunutta Simolaista rakennusperinnettä, johon luontevasti liittyy 1900-luvun alun koristeellinen mutterikuisti. Talossa on kaikilta sivuilta rakennettu neliöpiha.		15. Rakennus historiallinen ☒
Talossa on toiminut kyläkauppa.		16. Historiallinen ☒
Talo kuuluu Vakkalantien varren vanhaan kulttuurimaisemaan.		17. Maisemallinen ☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Haavikko, Aino, Vanhempani Alma ja M. A. Vakkala ja suuri suku, Gummerus 1998

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Jouko Hiltunen, Simo 9.7.2001

Kalevi Ollila, Simo 9.7.2001

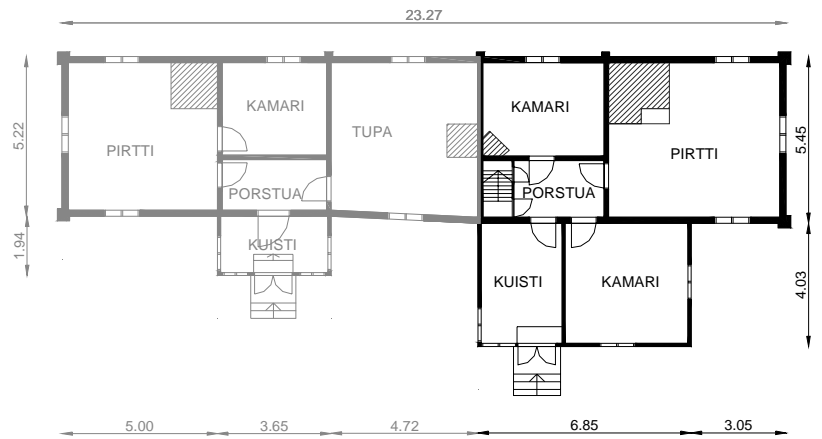
**24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys**

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO				MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI				
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo		3. Kohde Vakkala	
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi 12:20		5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi	
7. Peruskartta / Koordin.		8. Osoite Vakkalantie 6 c, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Vilho ja Inkeri Vakkalan perikunta	
10. RAKENNUKSEN KUVAUS				
Rakennus n:o				
Nyk.käytäntö	Kylmillään, käyttämättömänä			
Alkup. käyttö	Asuinrakennus			
Rak.aika	1863-66 (ilmeisesti vanhan talon siirto Vakkalanrakalta)			
Suunnittelija				
Kerrosluku	1			
Perusta	Luonnonkivi + rossipohja			
Runko	Hirsi			
Kattomuoto	Harja, kuistiosassa mansardikatto			
Kate	Huopakatto			
Vuoraus	Vaakaponttilauta			
Ulkovärit	Vaalea beige, tehosteväri valkoinen			
Kunto	Melko huono, kattovuoto aiheuttanut lahovaurioita, kuitenkin korjauskelpoinen			
Erityispiirteet	Pohjola rakennettu yhteen Vakkalan kanssa			
	Iso kamarillinen kuistiosa			
11. RAKENNUSHISTORIA				
<p>Vakkalan kruununtalon rakennukset sijaitsivat aiemmin Vakkalanrakalla. Vuonna 1859 Vakkalan tilan omistajiksi tulivat veljekset Olof ja Pehr Ollila. He rakensivat 1863-66 Vakkalan talon nykyiselle paikalleen käyttäen ilmeisesti Vakkalanrakalta puretun talon hirsiiä. Vuoden 1867 katselmuskirjan mukaan talo oli tuolloin valmiina nykyisen pituisena (sekä Vakkalan että Pohjolan puoli). Talo on rakennettu liittämällä yhteen kaksi hieman eri levyistä rakennusta. Niinpä niitä yhdistävä tupa on muodoltaan suorakulmaisesta poikkeava.</p> <p>Olli (Olof) Ollilan ja hänen puolisonsa kuoltua nälkävuosien heikentäminä ja Johan Henrik Ollilan (os. Karjalainen) ostettua Ollilan talon huutokaupalla Olli Ollilan perillisiltä 1868 muuttivat Ollin veli Pehr ja osa Ollin lapsista Vakkalaan. Ollin pojasta Johan Petteristä tuli Vakkalan isäntä. Tila jaettiin Vakkalaksi ja Pohjolaksi vuonna 1905 pidetyssä lohkomistoimituksessa. Tuolloin Matias Aleksander osti Vakkalan osti isältään Johan Petteriltä. Pehrin (Pekan) pojat Erkki ja Kalle olivat ostaneet nykyisen Pohjolan puolen isältään jo 1888.</p> <p>Kuistin sivulle on rakennettu kamari 1913-14. Tuolloin kuistista tehtiin kaksiharjainen ja talo vuorattiin ja maalattiin kermanväriksi valkoisin listoin ja ikkunoin. Kamari toimi sittemmin M. A. Vakkalan poliisivirkahuoneena ja pidätettyjen säilytystilana. Kuisti on muutettu nykyiselleen ilmeisesti 1940-luvulla. Talon alapohjana on alunperin ollut multapenkkirakenne, mutta se on muutettu rossipohjaksi 1950-luvulla. Pirtin alla on luonnonkivistä muurattu kellari. Talon vuotava huopakatto on korjattu 2000.</p> <p>Vakkalan kahdeksan lehmän kavinavetta on rakennettu 1878. Navetan takana ollut talli ja 1927 rakennettu puovi-sauna-rakennus sekä tunkio- ja ulkokäymälä-rakennus on purettu 1980-luvun alussa. Riihi on purettu 1992 ja takonauloin tehty elohuone 2001. Käytössä on edelleen 1867 rakennettu aitta. Pihan sivulla on Vakkalan uusi tiiliverhottu asuintalo. Se valmistui alunperin 1972 ja rakennettiin uudelleen tulipalon jälkeen 1984. Vanha puoli on ollut asumattomana 1979-83 ja edelleen 1984:stä lähtien.</p>				
12. LÄHIYMPÄRISTÖ				
Kohde sijaitsee Vakkalantien varressa keskellä eri ikäisistä rakennuksista koostuvaa pientä kyläkeskittymää, jota ympäröivät pellot. Talo on Vakkalantien suuntainen ja aivan teialueessa kiinni.				
13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)				
Rakennus on ollut pitkään kylmillään, mikä on nopeuttanut sen ränsistymistä. Vuotava katto on ehtinyt aiheuttaa lahovaurioita, mutta katon korjauksen jälkeen lahoamisen eteneminen on pysähtynyt tai ainakin hidastunut. Talon käyttökuntoon korjaaminen vaatisi melko laajoja korjaustoimenpiteitä. Korjausta ja käyttöä saattaa hankaloittaa se, että rakennus on jaettu Vakkalan ja Pohjolan kesken.				
14. LUETTELOINTIPERUSTE				
Talo on monista ajallisista kerroksista muodostuva kokonaisuus; paikalle siirretyt pienet talot liitetty toisiinsa tupaosalla, myöhempi kuistikamari, kuistiin kattomuutos			15. Rakennus-historiallinen	☒
Poliisin toimipaikkana olo vapaussodan ja kieltolain vaikeina aikoina antaa kohteelle paikallishistoriallista kiinnostavuutta.			16. Historiallinen	☒
Kohde kuuluu Vakkalantien varren kulttuurimaisemaan.			17. Maisemallinen	☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

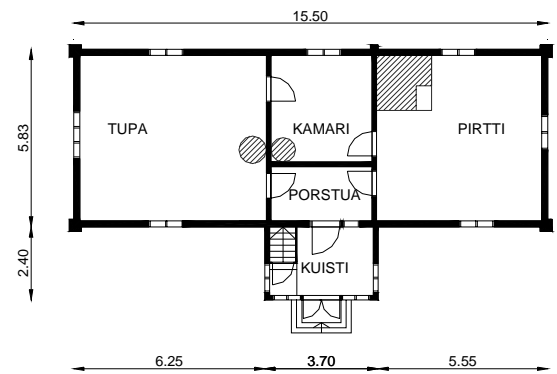
21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat) Haavikko, Aino, Vanhempani Alma ja M. A. Vakkala ja suuri suku, Gummerus 1998	22. LIITTEET
23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET Lauri Vakkala, Simo 11.7.2001	24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Hakala
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi 12:8	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Vakkalantie 9, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Väinö ja Aune Juntunen Tikkurila
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Vapaa-ajan asunto	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1912, laajennus 1932 (tupa, korotus ja uusi kuisti)	
Suunnittelija		
Kerroslukku	1	
Perusta	Luonnonkivi, myöhemmin betonoitu, rossipohja	
Runko	Hirsi, laajenuksessa lautarunko + purueristys	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Profiloitu pelti, tiilikuvio	
Vuoraus	Vaakaponttilauta	
Ulkovärit	Vaaleanharmaa, tehosteväri vihertävänharmaa	
Kunto	Kohtalainen, tuvassa lattia painunut ja ulkoseinän yläosa pullistunut	
Eriyispiirteet	Eri rakennusvaiheet muodostavat ehyen yhtenäisen kokonaisuuden	
	Sijaitsee näkyvästi peltoaukean reunassa	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Väinö Juntusen isoisä muutti vaimoineen Jällivaarasta Simoon kallion sahalle töihin. Heidän poikansa meni naimisiin Ollilan talon tyttären kanssa ja tämä talo rakennettiin uusista hirsistä Ollilasta peritylle Hakalan tilalle. Taloa jatkettiin lautarakenteisella tuvalla 1932. Samalla sitä korotettiin ja tehtiin uusi kuisti.</p> <p>Pirtin alla on kellari. Pirtin uuni on murattu ennen sotia. Kakluuneihin on asennettu sähkölämmitysvastukset 1960-luvulla. Rakennus on ollut 1970-luvun alusta vain kesäkäytössä. Siihen on tehty remonttia lähes vuosittain. Mm. osittain lahonneet lattiat on uusittu ja asennettu profiilipeltikatto.</p> <p>Pihapiirissä kulmittain päärakennukseen nähden on ennen sotia rakennettu punainen kesäpirtti-sauna-liiterirakennus. Puutavara siihen ja päärakennuksen jatkamiseen on ostettu huutokaupalla Kemijoen tehtaiden lopettaessa tarpeettomaksi jääneistä kuivaamorakennuksista.</p> <p>Päärakennusta vastapäätä on punainen 1950-luvulla rakennettu navettarakennus, jonka takapuolella on talon käymälä.</p> <p>Pihapiirin ulkopuolella on entinen savusaunarakennus, joka on siirretty nykyiselle paikalleen kylätien kulmauksesta. Vakkalantien toisella puolella on vanha vilja-aitta, joka on siirretty Viantien varresta Tolosen talosta ennen sotia. Se on sähköistetty ja muutettu asumiskäyttöön.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Talo sijaitsee näkyvällä paikalla peltoaukean reunassa erillään kylän keskeisistä suurista taloryppäistä.		
13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Rakennusta käytetään vain kesäisin. Talvinen kylmilläänolo nopeuttaa rappeutumista ja aiheuttaa lahovaurioriskin erityisesti rossipohjassa. Myös ilkivaltariski on ilmeinen yksinäisellä asumattomalla rakennuksella.		
Omistajat ovat huolehtineet talon huolto- ja korjaustoimista, joten välitöntä rappeutumis- tai purku-uhkaa ei ole. Omistajilla ei kuitenkaan ole selvää pitkän tähtäyksen suunnitelmaa talon kohtalosta.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Talon vanhaa rakennusperinnettä noudattava ulkonäkö ja näkyvä sijainti pellon reunassa kankaan juurella tekevät siitä tärkeän osan kylän kulttuurimaisemaa.		15. Rakennus-historiallinen ☐
		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

1. Hakala koillisesta

2. Näkymä luoteesta

3. Kesäpuoli?

4. Hakala kaakosta

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Väinö ja Aune Juntunen, Simo 20.7.2001

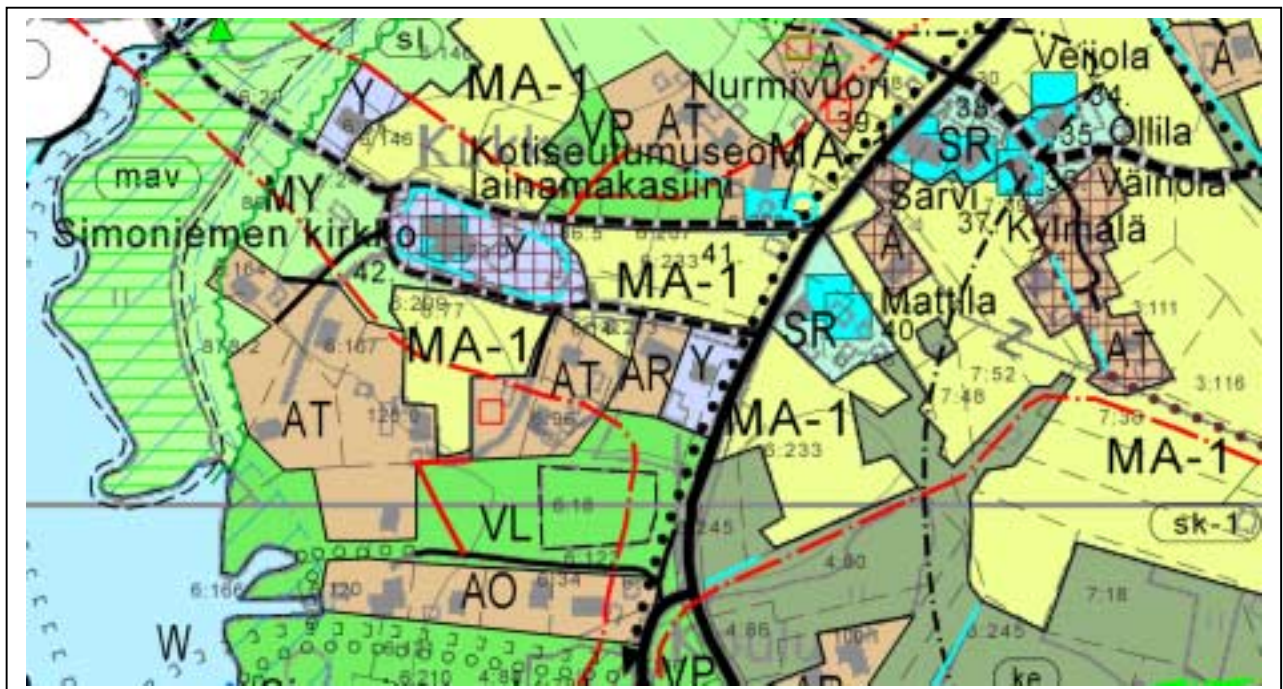
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ
päiväys

Kirkonseutu

34. Veijola
35. Ollila
36. Väinölä
37. Kylmäla
38. Sarvi
39. Nurmivuori
40. Mattila
41. Kotiseutumuseo
42. Simoniemen kirkko

Erittäin arvokas aluekokonaisuus kylän keskustassa. Simolle tyypillisiä kaksiasuntoisia taloja tiiviissä rykelmässä, säilyneitä umpipihoja. Peltojen pusikoituminen vähentää alueen maisemallista arvoa.

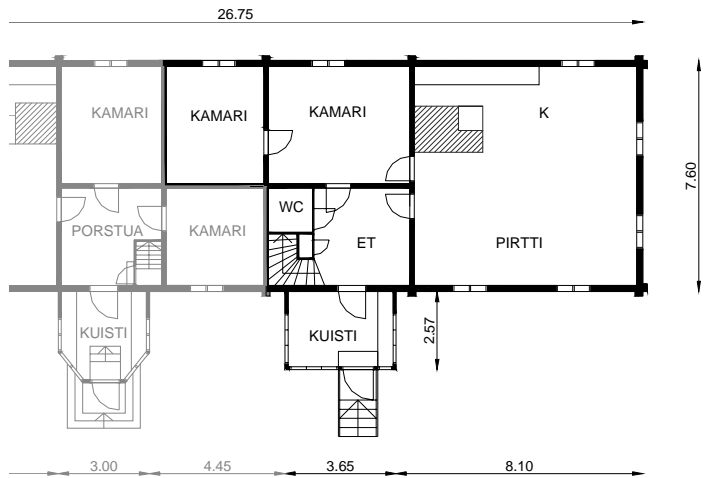

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Veijola
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi 3:89	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Vakkalantie 1, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Emil Ollilan kuolinp. / Erkki Ollila Vakkalantie 1, 95220 Simoniemi
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Asuinrakennus	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1800-luvun alkupuoli ja 1886	
Suunnittelija		
Kerrosluku	1 + vinttihuoneet	
Perusta	Luonnonkivi, päällystetty asbestisementtilevyllä, päädyssä kellarin kohdalla betoni + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Profiloitu pelti	
Vuoraus	Vaakaponttilauta	
Ulkovärit	Valkoinen, tehosteväri beige	
Kunto	Melko hyvä, rossipohjassa lahoa	
Erityispiirteet	Kolmen asunnon muodostama pihapiiri	
	Samaa rakennusta Ollilan kanssa	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Pääosa rakennuksesta, eli Ollilan puoli ja osa Veijolaa on rakennettu 1800-luvun alkupuolella. Vuonna 1886 Erkki Ollila vanhempi jatkoi taloa rakentamalla sen koillispuolelle pirtin. Tuolloin Ollilan eli Vallon tila jaettiin Ollilan veljesten kesken. Rakennus on jaettu kahdeksi asunnoksi siten, että Veijolan kamari ja Ollilan kamari ovat limittäin.</p> <p>Taloa on peruskorjattu 1956-59. Tuolloin on muurattu nykyinen pirtin uuni, asennettu peltikatto sekä uusittu lattiat, kuisti, ulkuvuoraus ja ikkunat. Nykyiset kolminkertaiset T-ikkunat ovat vuodelta 1986. Alunperin ikkunat ovat olleet 6-ruutuiset. Vesijohto ja WC on rakennettu 1980-luvun alussa ja saunaosasto yläkertaan 1990-luvun alussa.</p> <p>Neliöpihan koillispuolella on 1974 rakennettu pitkä talousrakennus, jossa on mm. kesäpirtti ja sauna. Sen paikalta on purettu vanha navetta, aitta ja sauna. Pihan itänurkassa oleva autotalli on rakennettu 1970-luvun lopulla. Päärakennusta vastapäätä oleva elohuone on rakennettu 1940-luvun puolivälissä. nykyisin se toimii varastona. Pihan lounaisreunalla on toisalla tässä raportissa esitelty Väinöläin talo.</p> <p>Pihan kaakkoisreunalla on ollut 2-kerroksinen rakennus, joka on purettu 1830. Siinä on pidetty koulua ennen Simoniemen koulun valmistumista. Siinä on toiminut myös kauppa.</p> <p>Tilalla on harjoitettu maanviljelystä, kalastusta ja jähtiliikennöintiä. Karjatalous on lopetettu 1970, jonka jälkeen isäntä on ollut kalastuksen ohella ansiotyössä. Sodan jälkeen vuoteen 1986 saakka on toiminut neljän miehen kalastusryhmä, joka on omistanut moottoriveneen, verkot ja verkkohuoneen.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Kohde sijaitsee Vakkalantien varrella Kylmälän pihapiirin vieressä lähellä Kirkkotietä, jolle se näkyy pellon yli. Vakkalantie kulkee Veijola-Ollilan ja Väinöläin välistä perinteiseen tapaan pihapiirin läpi.		
13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Kohdetta on pidetty kunnossa jatkuvien korjaus- ja parannustoimenpitein. Pysyvästi asuttuna sillä ei ole välitöntä purku-uhkaa. Asukkaat ovat iäkkäitä eikä heillä ole selviä suunnitelmia asunnon kohtalosta.		
Säilymistä ja tulevaa käyttöä hankaloittaa se, että asunto on samaa rakennusta huonokuntoisemman Ollilan kanssa.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Rakennus edustaa simolaista 1800-luvun talonpoikaisrakentamisen perinnettä. Kahden huoneiston rakentaminen yhteen peräkkäin on Simolle tyyppillistä.	15. Rakennus-historiallinen	☒
Kolmen, aikanaan neljän, asunnon muodostama yhteinen neliöpiha, jonka läpi kylänraitti kulkee on säilyttänyt luonteensa ja on siksi harvinainen ja arvokas.	16. Historiallinen	☐
Kohde yhteisine pihapiireineen kuuluu osana kulttuurimaisemaan. Se muodostaa Kylmälän-Keskitalon rakennusten kanssa arvokkaan ympäristökokonaisuuden.	17. Maisemallinen	☒

8. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

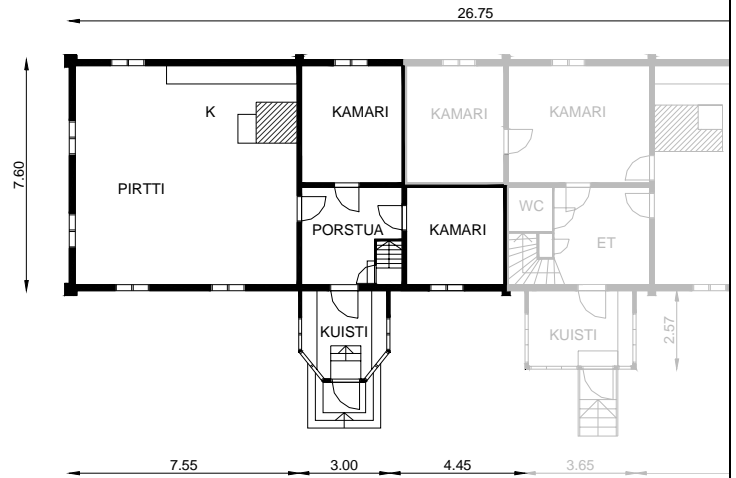
<p>21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)</p> <p>Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984</p> <p>Simon kirja, Simon kunta, 1986</p>	<p>22. LIITTEET</p>
<p>23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET</p> <p>Erkki Ollila, Simo 9.7.2001</p> <p>Kalevi Ollila, Simo 9.7.2001</p>	<p>24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys</p>

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Ollila
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi 3:128	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Vakkalantie 1, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Kalevi Ollila Vakkalantie 1, 95220 Simoniemi
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Asuinrakennus	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1800-luvun alkupuoli	
Suunnittelija		
Kerrosluku	1	
Perusta	Luonnonkivi, betonoitu + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Profiloitu pelti	
Vuoraus	Vaakaponttilauta	
Ulkovärit	Valkoinen, tehosteväri beige	
Kunto	Melko huono, alahirsissä paikoin lahoa, ulkovuoraus ränsistynyt, kivijalan betoni halkeillut	
Erytyspiirteet	Kolmen asunnon muodostama pihapiiri	
	Samaa rakennusta Veijolan kanssa	
	Perinteinen mutterikuisti	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Pääosa rakennuksesta, eli Ollilan puoli ja osa Veijolaa on rakennettu 1800-luvun alkupuolella. Pirtti on mahdollisesti ollut paikallaan jo aiemmin savupirttinä. Talo on vuorattu laudoilla, jotka on sahattu samaan aikaan kirkon laudoituksen kanssa ilmeisesti 1847. Vuonna 1886 Erkki Ollila vanhempi jatkoi taloa rakentamalla sen päähän nykyisen Veijolan pirtin. Tuolloin Ollilan eli Vallon tila jaettiin Ollilan veljesten kesken. Rakennus on jaettu kahdeksi asunnoksi siten, että Ollilan kamari ja Veijolan kamari ovat limittäin.</p> <p>Mutterikuisti on rakennettu 1920-luvulla. Taloa on peruskorjattu 1956-59. Tuolloin on muurattu uusi pirtinuuni, asennettu peltikatto ja uusittu ikkunat. Ikkunat ovat perinteisiä 2-lasisia sisään- ulosaukeavia. Alunperin ikkunat ovat olleet 6-ruutuiset.</p> <p>Talon sisätilat ovat säilyneen vanhassa asussaan lankkulattioineen sekä pinkopahvilla verhottuine seinineen ja kattoineen, koska merkittäviä muutos- ja korjaustoimenpiteitä ei ole viime vuosikymmeninä tehty.</p> <p>Neliöpihan lounaislaidalla on toisaalla tässä raportissa esitelty Väinölän talo. Koillislaidalla on Veijolan talousrakennus ja kaakkoislaidalla taloa vastapäätä on 1930-luvun alussa rakennettu osaksi hirsinen liiteri, joka toimii verkkohuoneena. Sen jatkona lounaispäässä on ollut 1970-luvulla purettu navetta. Navetan paikan takana on vanha aitta, joka toimii verkkoaitana.</p> <p>Pihan kaakkoisreunalla on ollut 2-kerroksinen rakennus, joka on purettu 1830. Siinä on pidetty koulua 1888 -1889 ennen Simoniemen koulun valmistumista. Siinä on toiminut myös kauppa.</p> <p>Tilalla on harjoitettu maanviljelystä, kalastusta ja jähtiliikennöintiä. Nykyisin isäntä harjoittaa lähinnä kalastusta.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Kohde sijaitsee Vakkalantien varressa Kylmälän pihapiirin vieressä lähellä Kirkkotietä, jolle se näkyy pellon yli. Vakkalantie kulkee Veijola-Ollilan ja Väinölän välistä perinteiseen tapaan pihapiirin läpi.		
13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Kohdetta ei ole korjattu eikä huollettu viime aikoina, joten sen ulko- ja sisäpuolisten pintarakenteiden kunto on päässyt huonoksi. Hirsirunko on kuitenkin pääosin terve. Pysyvästi asuttuna sillä ei ole välitöntä purku-uhkaa. Isännällä ei ole selviä suunnitelmia asunnon kohtalosta pitimmällä tähtäyksellä.		
Säilymistä ja tulevaa käyttöä hankaloittaa se, että korjaustoimenpiteet muodostuisivat melko laajoiksi ja että asunto on samaa rakennusta Veijolan kanssa.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Rakennus edustaa simolaista 1800-luvun talonpoikaisrakentamisen perinnettä. Kahden huoneiston rakentaminen yhteen peräkkäin on Simolle tyypillistä.	15. Rakennus-historiallinen	☒
Kolmen, aikanaan neljän, asunnon muodostama yhteinen neliöpiha, jonka läpi kylänraitti kulkee on säilyttänyt luonteensa ja on siksi harvinainen ja arvokas.	16. Historiallinen	☐
Kohde yhteisine pihapiireineen kuuluu osana kulttuurimaisemaan. Se muodostaa Kylmälän-Keskitalon rakennusten kanssa arvokkaan ympäristökokonaisuuden.	17. Maisemallinen	☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Simon kirja, Simon kunta, 1986

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Kalevi Ollila, Simo 9.7.2001

Erkki Ollila, Simo 9.7.2001

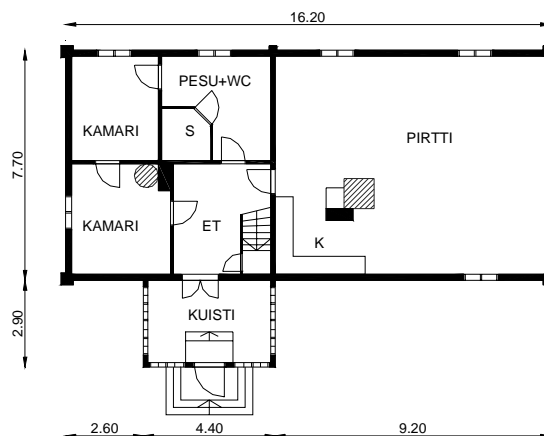
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Väinölä
4. Kylä / Rekisterinumero Simonieni 3:330	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Vakkalantie 2 b, 95220 Simonieni	9. Omistaja ja omistajan osoite Arja Ollikainen ja Sirpa Väättäjä
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Asuinrakennus	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1800-luvun alku	
Suunnittelija		
Kerrosluvu	1 + vinttihuoneet	
Perusta	Luonnonkivi, ulkopuolella asbestisementtilevy + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Tiilikuvioinen profiilipelti	
Vuoraus	Vaakaponttilauta	
Ulkovärit	Vaalea beige, tehosteväri valkoinen	
Kunto		
Erityispiirteet	Kolmen asunnon muodostama pihapiiri	
	Klassistiset räystääprofiilit, pilasterit ja ikkunat	
	Kuistin ikkunoissa omaperäinen puitejako	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Olli Ollila on rakentanut talon 1800-luvun alussa. Talo on vuorattu laudoituksella jo vuonna 1846 samanaikaisesti Ollila-Vejolan kanssa (vuosi merkitty seinään lyijykynällä). Aarne Ollilan isoisä Johan Henrik Ollila (os. Karjalainen) on ostanut Ollilan talon huutokaupalla Olli Ollila nuoremman perillisiltä 1868. Ollin poika Johan Petter siirtyi tuolloin isännäksi perillisten haltuun jääneelle Vakkalan kruunutilalle.</p> <p>Taloa oli jatkettu myöhemmin kaakkoispäähän pirtillä. Pirtti on purettu ja siirretty viereiseen taloon Heikkilään 1910-luvulla. Nykyinen kuisti on rakennettu 1920-luvulla. Taloa on peruskorjattu 1956-57, jolloin tehtiin mm. nykyinen ulkuvuoraus. Yläkertaan on rakennettu sauna 1970-luvulla mutta se on siirretty alakertaan 1993. Vuoden 1990 tienoilla taloon uusittiin ikkunoita sekä oiottiin, lisäeristettiin ja uusittiin sisäpintoja.</p> <p>Neliöpihan luoteislaidalla on pitkä talo, jossa ovat toisaalla tässä raportissa esitellyt Ollila ja Veijola. Koillislaidalla on Veijolan talousrakennus ja kaakkoislaidalla on Ollilan ja Veijolan talousrakennuksia. Väinölän 1919 rakennettu navetta on pihan etelänurkassa. Karja on hävitetty jo 1960-luvulla ja rakennus toimii autotallina ja varastona. Pihapiirin ulkopuolella sijaitsevat 1889 valmistunut kellari ja aitta. Talousrakennukset ovat punamullattuja. Aitassa on uusi pärekatto.</p> <p>Pihan kaakkoisreunalla nykyisten talousrakennusten etupuolella on ollut 2-kerroksinen rakennus, joka on purettu 1830. Siinä on pidetty koulua ennen Simonien koulun valmistumista. Siinä on toiminut myös Antti Ollilan pitämä kauppa.</p> <p>Väinölän pirtissä on toiminut miesten käsityökoulu 1911-12, pienten lasten koulu 1912-13 ja naisten käsityökoulu 1930-luvulla. Muitakin kurssiluonteisia kouluja on pidetty mm. karjakkokoulu noin vuonna 1930. Vuosina 1956-89 pirtissä on toiminut kauppa, johon johti ovi päädyistä.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
<p>Kohde sijaitsee Vakkalantien varressa Kylmälän pihapiirin vieressä lähellä Kirkkotietä, jolle se näkyy pellon yli. Vakkalantie kulkee Veijola-Ollilan ja Väinölän välistä perinteiseen tapaan pihapiirin läpi. Aikanaan tie on toiminut Kemin ja Oulun välisenä maantienä.</p>		
13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
<p>Taloa ulkorakennuksineen on pidetty kunnossa huolto ja korjaustoimenpitein. Pysyvästi asuttuna sillä ei ole välitöntä purku-uhkaa.</p> <p>Kolmen asunnon sijainti samassa pihapiirissä voidaan tulevaisuudessa kokea ongelmalliseksi (tai eduksi).</p>		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
<p>Rakennus klassistisine tyyli- ja piirteineen edustaa vanhaa simolaista talonpoikaisen rakentamisen perinnettä. Toiminta kouluna ja kauppana antaa sille historiallista arvoa.</p> <p>Kolmen, aikanaan neljän, asunnon muodostama yhteinen neliöpiha, jonka läpi kylänraitti kulkee on säilyttänyt luonteensa ja on siksi harvinainen ja arvokas.</p> <p>Kohde yhteisine pihapiireineen kuuluu osana kulttuurimaisemaan. Se muodostaa Kylmälän-Keskitalon rakennusten kanssa arvokkaan ympäristökokonaisuuden.</p>		<p>15. Rakennus-historiallinen ☒</p> <p>16. Historiallinen ☒</p> <p>17. Maisemallinen ☒</p>

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Simon kirja, Simon kunta, 1986

Haavikko, Aino, Vanhempani Alma ja M. A. Vakkala ja suuri suku, Gummerus 1998

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Aarne Ollila, Simo 9.7.2001

Kalevi Ollila, Simo 9.7.2001

Erkki Ollila, Simo 9.7.2001

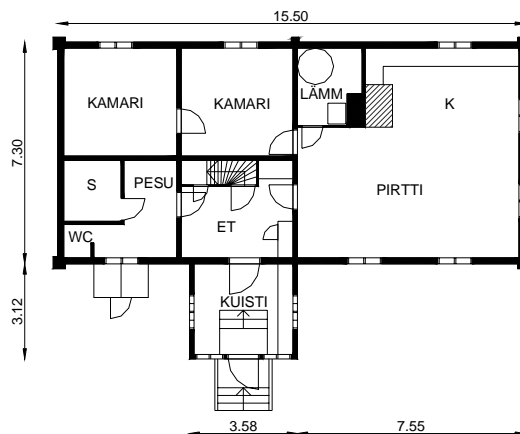
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Kylmä
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi	7:39	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo 6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Vakkalantie 2 a, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Tauno Kylmä Vakkalantie 2 A, 95220 Simoniemi
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Asuinrakennus	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1886	
Suunnittelija		
Kerroslukku	1	
Perusta	Luonnonkivi + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Kattohuopa kolmiorimoin	
Vuoraus	Vaakaponttilauta	
Ulkovärit	Keltainen, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Hyvä	
Eriyispiirteet	Tyypillinen simolaisen talonpoikaistalon 1800-luvun pohjaratkaisu	
	Suuri Keskitalon kanssa yhteinen pihapiiri	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Kylmälän tila on ollut Simoniemessä ainakin 1600-luvulta lähtien. Talon on rakentanut nykyisen omistajan isoisa Jaakko Kylmä (Knihtilä)1886. Rakennus veistettiin kehäksi alunperin kirkon luona, josta se siirrettiin nykyiselle paikalleen. Kellariin rakennettiin maito huone, kalahuone ja perunakellari.</p> <p>Pihapiirissä nykyisen Kirkkotien paikalla on ollut iso kaksikerroksinen hirsinen asuinrakennus, joka on purettu 1948, kun Kirkkotietä oikaistiin. Talon kattohirrestä on tehty tapuliin uusi viirisalko. Pappilassa aloittanut Simoniemen posti siirtyi siihen 1900-luvun alussa. Sitten posti toimi ensin Keskitalossa (Sarvi) ja tässä tarkasteltavassa Kylmälän talossa 1980-luvulle saakka. Ennen postitoimistoa puretussa Kylmälän talossa oli toiminut Daniel Halosen pitämänä kylän ensimmäinen maakauppa ainakin jo 1870-luvulla.</p> <p>Taloa on peruskorjattu 1975 ja 1976. Saunaosasto on rakennettu 1980-luvulla. Viimeksi taloa on korjattu 1999. Korjauksissa kivijalkaa on korjattu painuneilta osin harkkorakenteiseksi, lahonnut uunin puuarinaperustus on korvattu betonirakenteella ja seinät on lisäeristetty, höyrynsulutettu ja levytetty sisäpuolelta. Talossa on varaajalla varustettu vesikeskuslämmitys.</p> <p>Pihapiirin lounaissivulla on pitkä hirsirakennus, kahdesta asunnosta koostuva Keskitalo. Se on esitetty toisaalla tässä raportissa kahtena kohteena nimillä Sarvi ja Nurmivuori.</p> <p>Talolle kuuluu kaakkoispää pihapiirin koillisreunalla olevasta pitkästä talousrakennuksesta. Ilmeisesti pääosin 1880-luvulla rakennettu talousrakennus sisältää kavinavetan, heinäladon, lantalaa ja liiterin, jotka ovat osittain käyttämättömänä tilan karjanpidon loputtua 1970-luvulla. Talousrakennuksen puuosat on punamullattu ja niiden tehosteväri on valkoinen. Rakennus on pidetty hyvässä kunnossa</p> <p>Talon sauna on sijainnut aikanaan Kirkkotien merenpuolella. Sen lähetyillä on ollut myös talon venevalkama. Tauno Kylmä muistaa, että hänen nuoruudessaan merenranta oli avoin ja pihapiiristä näkyi Maksniemeen saakka. Tuohon aikaan rantaniitty pysyi avoimena koska heinä siltä kaadettiin niittokoneella.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Kohde kuuluu keskellä viljelysmaisemaa sijaitsevaan vanhaan talonpoikaistorakennusten keskittymään. Keskitalon kanssa yhteinen komea piha avautuu luoteeseen Kirkkotielle.		
13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Rakennusta on pidetty kunnossa jatkuvilla huolto- ja korjaustoimenpiteillä. Pysyvästi asuttuna sillä ei ole välitöntä rappeutumista tai purku-uhkaa. Asukkaat ovat eläkeikäisiä, eikä pitkän tähtäyksen suunnitelmia rakennuksen tulevaisuudesta tullut ilmi.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Rakennus edustaa tyypillistä simolaista 1800-luvun loppupuolen talonpoikaistorakentamisen perinnettä.	15. Rakennus-historiallinen	☒
Vanhan sukutilan nykyinen päärakennus on toiminut pitkään Simoniemen postin toimipaikkana. Pihapiirissä on toiminut myös kylän ensimmäinen maakauppa.	16. Historiallinen	☒
Kohde kuuluu tärkeänä osana kulttuurimaisemaan. Se muodostaa yhdessä läheisten vanhojen talojen kanssa arvokkaan kulttuurihistoriallisen kokonaisuuden.	17. Maisemallinen	☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin kulttuuriperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Simon kirja, Simon kunta, 1986

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Tauno Kylmä, Simo 4.7.2001

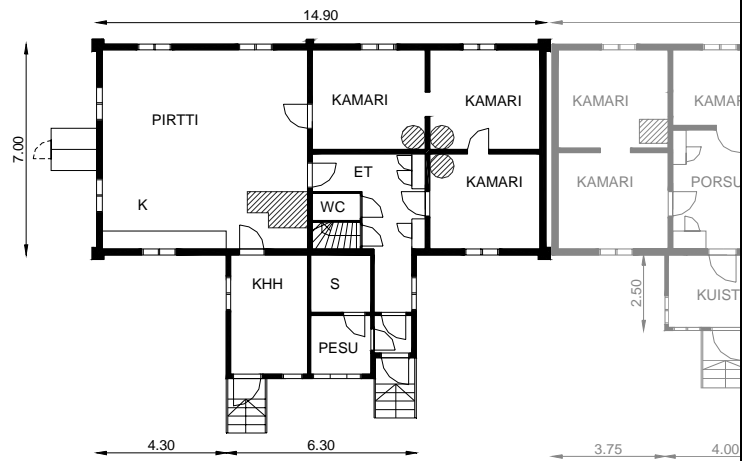
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Sarvi (Keskitalo)
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi 7:9	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Kirkkotie 70, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Matti ja Kirsti Sarvi Kirkkotie 70, 95220 Simoniemi
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Asuinrakennus	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1877 (vuosiluku muurissa), peruskorjaus 1973 ja 1986	
Suunnittelija		
Kerros-luku	1	
Perusta	Luonnonkivi + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Huopakatto kolmiorimoin	
Vuoraus	Pystylauta peiterimoin	
Ulkovärit	Punamulta, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Melko hyvä, alahirsissä lahoa	
Erityispiirteet	Rakennettu kapean raon erottamana jatkoksi vanhemmalle talolle (Nurmivuori)	
	Klassistinen räystäsprofiili, mutta kapeampana kuin vanhemmassa talossa	
	Tyypillinen 1800-luvun pohjaratkaisu	
	Kamarien pönttöuunit säilyneet	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Talon on rakentanut August Knihtilä 1870-luvulla (muurissa 1877). August Knihtilä on pitänyt talossa kauppaa. Talossa on toiminut myös posti ennen Kylmälään siirtymistä.</p> <p>Vanha muuri lahoine puuarinoineen on purettu 1960 ja muurattu tilalle uusi pienempi betoniperustukselle. Taloa on peruskorjattu 1973 ja uudelleen 1986, jolloin on rakennettu nykyinen kuistiosa, keskukslämmitys ja saunaosasto. Peruskorjauksissa seinät on lisäeristetty sisäpuolelta mineraalivillalla, samoin ylä- ja alapohja vanhan täytteen päältä.</p> <p>Pihapiirin kaakkoisivulla on Kylmälän päärakennus, joka on esitetty toisaalla tässä raportissa.</p> <p>Taloa vastapäätä ja Kylmälän talusrakennuksen jatkona oleva navettarakennus on rakennettu aiemman kivenavetan tilalle hirrestä 1930-40-luvulla. Se on päärakennuksen tapaan punamullattu ja koristettu valkoisin listoin ja räystäin. Karjan pito on lopetettu 1990-luvulla ja sen jälkeen navettarakennus on toiminut varastona.</p> <p>Tien toisella puolella on vanha aitta, joka on siirretty pihapiiristä 1930-luvulla. Aitan yhteydessä on ollut myös neljän hevosen talli. Tien takana on myös liiteri, elohuone ja kesänavetta, jotka aiotaan huonokuntoisina purkaa.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
<p>Kohde kuuluu keskellä viljelysmaisemaa sijaitsevaan vanhaan talonpoikaisrakennusten keskittymään. Kylmälän ja asumattoman Nurmivuoren kanssa yhteinen komea piha avautuu luoteeseen Kirkkotielle.</p>		
13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
<p>Rakennusta on pidetty kunnossa jatkuvilla huolto- ja korjaustoimenpiteillä. Pysyvästi asuttuna sillä ei ole välitöntä rappeutumista tai purku-uhkaa.</p> <p>Asukkailla ei ole suunnitelmia luopua talosta. Viereisen tyhjänä rappeutuvan Nurmivuoren puolen kohtalo vaikuttaa ehkä Sarven puolen tulevaisuuteen. Korjaamaton rakennus koetaan häiritseväksi ja toivotaan sen purkamista tai korjaamista.</p>		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
<p>Rakennus edustaa tyypillistä simolaista 1800-luvun talonpoikaisrakentamisen perinnettä. Kahden lähes symmetrisen huoneiston rakentaminen yhteen peräkkäin on Simolle tyypillistä.</p> <p>Talossa on toiminut Simoniemen posti ja kyläkauppa.</p> <p>Kohde kuuluu tärkeänä osana kulttuurimaisemaan. Se muodostaa yhdessä läheisten vanhojen talojen kanssa arvokkaan kulttuurihistoriallisen kokonaisuuden.</p>		<p>15. Rakennus-historiallinen ☒</p> <p>16. Historiallinen ☒</p> <p>17. Maisemallinen ☒</p>

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Simon kirja, Simon kunta, 1986

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Kirsti ja Matti Sarvi, Simo 4.7.2001

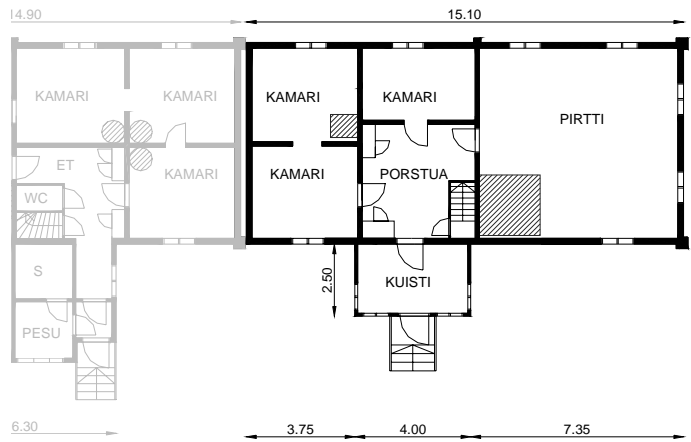
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Nurmivuori (Keskitalo)
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Kirkkotie 70, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Petri Nurmivuori Kirkkotie 68 B, 95220 Simoniemi
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Käyttämättömänä	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	Noin 1850 (vuosiluku 1849 ullakon hirressä), korjauksia 1948	
Suunnittelija		
Kerrosluvu	1	
Perusta	luonnonkivi, osin ulkopuolelta betonoitu + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Huopakatto kolmiorimoin	
Vuoraus	Vaakaponttilauta, alaosassa ja päätykolmiossa pystylauta peiterimoin	
Ulkovärit	Punamulta, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Huono, vesikatto vuotaa, välipohja osin sortunut	
Erityispiirteet	Rakennuksen jatkoksi kapean raon erottamana on rakennettu 1877 toinen asunto (Sarvi)	
	Tyypillinen 1800-luvun puolenvälin klassistinen hirsinen räystääsprofiili, sivuräystäässä leikkauskoristelua	
	Tyypillinen 1800-luvun pohjaratkaisu	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Talon rakentajasta ei löydetty tietoja, Kirjan "Kotiseutuni; Peräpohjola, Lappi" mukaan talo olisi valmistunut 1852 ja ullakon hirressä on vuosiluku 1849. Rakennuksen liitoskohta toisen pään asuntoon (Sarvi), talon hirsiräystästä ja Kirsti ja Matti Sarven haastattelu vahvistavat Nurmivuoren puolen olevan vanhempi kuin Sarven puoli (1877).</p> <p>Puhelinosuuskunta Pohjola rakensi taloon keskuksen 1927.</p> <p>Taloa on korjattu mm. 1948. Vuodesta 1986 lähtien rakennus on ollut käyttämättömänä ja on päässyt pahasti rappeutumaan, koska vesikatto vuotaa runsaasti. Suurin osa hirsistä on kuitenkin yhä terveitä. Välipohja on paikoin sortunut. Ulkoverhous on huonokuntoinen varsinkin eteläpuolelta ja maali kulunut. Betonoitu kivijalka on liikkunut ja halkeillut.</p> <p>Talon tyhjillään oleva navetta on pihapiirin ulkopuolella talon takana. Sen yhteydessä olleet heinälato ja talli on purettu 1990-luvun lopulla.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
<p>Kohde kuuluu keskellä viljelysmaisemaa sijaitsevaan vanhaan talonpoikaisrakennusten keskittymään. Kylmälän ja Sarven kanssa yhteinen komea piha avautuu luoteeseen Kirkkotielle.</p>		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
<p>Rappeutuneisuudestaan huolimatta kohde otettiin mukaan raporttiin, koska omistaja harkitsee talon kunnostamista.</p> <p>Ilman vesikaton nopeaa korjaamista talo on vääjäämättömästi tuhoutumassa niin pahoin, että sen korjaus käy yksityistaloudellisesti kannattamattomaksi.</p>		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
<p>Rakennus edustaa tyypillistä simolaista 1800-luvun talonpoikaisrakentamisen perinnettä. Kahden lähes symmetrisen huoneiston rakentaminen yhteen peräkkäin on Simolle tyypillistä.</p> <p>Talossa on toiminut Simoniemen puhelinkeskus.</p> <p>Kohde kuuluu tärkeänä osana kulttuurimaisemaan. Se muodostaa yhdessä läheisten vanhojen talojen kanssa arvokkaan kulttuurihistoriallisen kokonaisuuden.</p>		<p>15. Rakennus-historiallinen ☒</p> <p>16. Historiallinen ☒</p> <p>17. Maisemallinen ☒</p>

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kotiseutuni ; Peräpohjola, Lappi, Suomen Maakuntajulkaisu Oy, 1971

Simon kirja, Simon kunta, 1986

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Petri Nurmivuori, Simo 4.7.2001
 Kirsti ja Matti Sarvi, Simo 4.7.2001
 Tauno Kylmä, Simo 4.7.2001

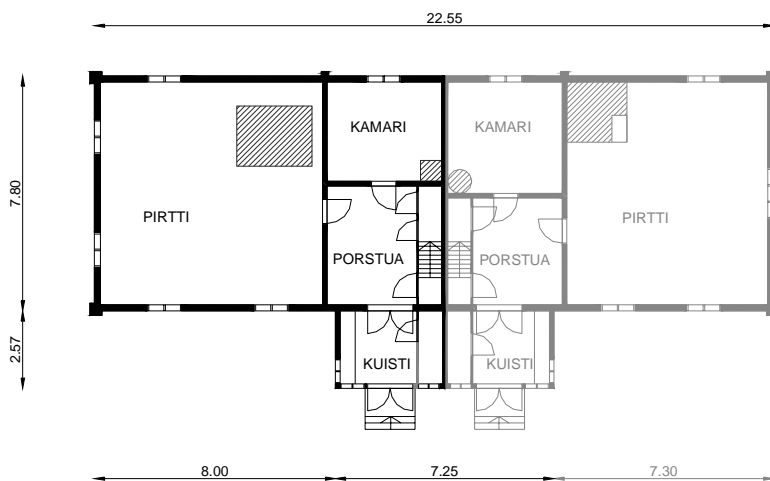
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
 päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Rantamattila (Mattilan länsipää)
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi 6:233	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Kirkkotie 68 a, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Ilkka Mattila, maapohja Anna-Leena Vehmas, rakennukset
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Käyttämättömänä 1957	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1700-luvun lopulla tai 1800-luvun alussa	
Suunnittelija		
Kerrosluku	1	
Perusta	Luonnonkivi + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Kattohuopa kolmiorimoin	
Vuoraus	Vaakaponttilauta, päätykolmiossa pystylauta peiterimoin	
Ulkovärit	Punamulta, kuisti keltainen, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Huono	
Erityispiirteet	Kaksi lähes symmetristä asuntoa yhteen rakennettuna, keskellä Simolle tyypillinen kaksoiskuisti	
	Nurkkapilastereissa ja päätyräystäässä empiren tyylipiirteitä	
	Pirtin irti väliseinästä sijoitettu uuni poikkeaa 1800-luvun uuniperinteestä	
	Joka sivulta rakennettu neliöpiha	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Tässä tarkastellaan Mattilaksi nimetyn kahdesta huoneistosta muodostuvan talon länsipäätä, jolle on jaossa annettu nimeksi Rantamattila. Tämän vanhemman puolen rakentajasta ja rakentamisajankohdasta ei löydetty tarkkaa tietoa. Esitetty ajoitus perustuu kirjan Lapin rakennusperintö tietoihin ja talon tyylipiirteisiin. Rantamattila on ollut kylmillään varastokäytössä vuodesta 1957 lähtien.</p> <p>Kylmillään olo ja huoltotoimenpiteiden laiminlyönti on aiheuttanut erityisesti länsipäähän pahoja lahovaurioita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pirtin uuni on sortumassa lahonneen hirsiarinan päältä. - Pirtin ja ja kamarin katto on sortumassa. - Kivijalka on jonkinverran liikkunut ja painunut. - Kuistin lattiarakenne ja seinien alaosa ovat lahonneet niin, että kuisti painunut ja sen lattia viettävä. - Länsipään vesikatto on heikkokuntoinen. - Ulkoverhous on ränsistynyt ja maali kulunut. <p>Talon neliöpihan ympärillä tai ulkopuolella Rantamattilaan kuuluu seuraavat rakennukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Länsilaidalla on vuonna 1955 rakennettu keltainen talo. Sen paikalta purettiin tuolloin hirsinen talo, jossa oli myös kauppa. - Etelälaidalla päärakennusta vastapäätä on hirsinen navetta, jonka päässä oli sota-aikana majoittuneena saksalaisia. - Kirkkotien toisella puolella on vanha kesänavetta ja verkkohuone. <p>Keltainen asuinrakennus on vapaa-ajan käytössä. Talousrakennukset ovat olleet vuosikymmeniä lähes käyttämättöminä, mutta niissä on kuitenkin tehty joitakin kattamis- ja maalaustöitä.</p> <p>Näin huonokuntoinen kohde otettiin mukaan inventointiin, koska se on kylän vanhimpia ja komeimpia taloja säilyneine neliöpihoineen ja koska rakennuksen omistajalla on suunnitelmia sen kunnostamiseksi.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Kohde on keskeisellä ja näkyvällä paikalla Kirkkotien varressa kirkkoa vastapäätä. Ympärillä olevat pellot erottavat sen muusta asutuksesta.		
13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Kylmillään olo ja ympärivuotisen valvonnan puute nopeuttavat talon rappeutumista ja altistavat sen ilkeimmille. Monimutkaiset omistusolot ja pitkälle edennyt rappeutuminen tekevät talon korjauksen työlääksi ja kalliiksi. Ilman jonkinlaista yhteiskunnan tukea kohteen saattaminen kuntoon tuntuu epätodennäköiseltä.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Joka sivulta rakennettu neliöpiha on harvoja Simossa säilyneitä. Rantamattilan puoli on kylän vanhimpia taloja ja siinä on yhä näkyvissä empiren aikaisia tyylipiirteitä. Myös Simolle tyypillinen kahden asunnon yhteen rakentaminen ja perinteinen kaksoiskuisti lisäävät sen rakennushistoriallista arvoa.		15. Rakennus-historiallinen ☒
Näkyvällä ja keskeisellä paikalla sijaitseva kohde on tärkeä osa Kirkkotien varren kulttuurimaisemaa.		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. PÖHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

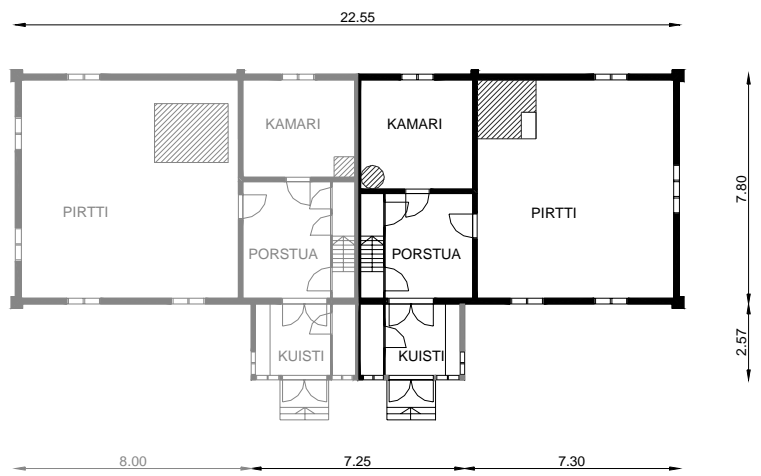
<p>21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)</p> <p>Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry, 1984</p>	<p>22. LIITTEET</p>
<p>23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET</p> <p>Ilkka Mattila, Simo 16.7.2001</p> <p>Anna-Leena Vehmas, puhelimitse syksyllä 2001</p> <p>Ilmari Knihtilä, Simo 5.2.2002</p>	<p>24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys</p>

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Mattila (Mattilan itäpää)
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi 6:233	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Kirkkotie 68, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Timo Mattila
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Käyttämättömänä noin vuodesta 1980	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	Mahdollisesti 1800-luvun puolivälistä	
Suunnittelija		
Kerrosluku	1	
Perusta	Luonnonkivi + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Kattohuopa kolmiorimoin	
Vuoraus	Pystylauta peiterimoin, kuistissa vaakaponttilauta	
Ulkovärit	Punamulta, kuistit keltaiset, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Melko huono	
Erityispiirteet	Kaksi lähes symmetristä asuntoa yhteen rakennettuna, keskellä Simolle tyypillinen kaksoiskuisti	
	Nurkkapilastereissa ja päätyräystäässä empiren tyylipiirteitä	
	Joka sivulta rakennettu neliöpiha	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Tässä tarkastellaan Mattilaksi nimetyn kahdesta asunnosta muodostuvan talon itäpäättä. Tämän Mattilan uudemman puolen rakentajasta ja rakentamisajankohdasta ei löydetty tarkkaa tietoa. Esitetty ajoitus perustuu kirjan Lapin rakennusperintö tietoihin ja talon tyylipiirteisiin. Taloa on korjattu 1958 ja Matti Mattila on asunut siinä noin vuoteen 1980 saakka, minkä jälkeen se on ollut kylmillään.</p> <p>Kylmillään olo ja huoltotoimenpiteiden puute on edistänyt talon rappeutumista. Kivijalka on jonkin verran liikkunut ja painunut. Kuistin lattiarakenne ja seinien alaosa ovat lahonneet niin, että kuisti painunut ja sen lattia viettävä. Ulkoverhous on ränsistynyt ja maali kulunut. Vesikaton kunnosta on huolehditu niin, että lahovauriot eivät vaikuta kovin suurilta. Hirsiset runkorakenteet ovat pääosin terveet.</p> <p>Talon neliöpihan ympärillä tai ulkopuolella on seuraavat Mattilan tähän puoliskoon kuuluvat rakennukset: - Itälaidalla on vanha kivinavetta, jossa on vuosiluku 1878. Sen jatkona on puurakenteinen sauna ja kesähuone. - Pihapiirin ulkopuolella koillisnurkassa on lisäksi vanha aitta ja liiteri.</p> <p>Talourakennukset ovat olleet pitkään lähes käyttämättöminä, mutta ne ovat kuitenkin säilyttämiskelpoisessa kunnossa.</p> <p>Asumaton ja melko huonokuntoinen kohde otettiin mukaan inventointiin, koska se yhdessä Rantamattilan puolen kanssa on kylän vanhimpia ja komeimpia taloja säilyneine neliöpihoineen ja koska ainakin yhdellä pihapiirin omistajista on korjausaikeita.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Kohde on keskeisellä ja näkyvällä paikalla Kirkkotien varressa kirkkoa vastapäätä. Ympärillä olevat pellot erottavat sen muusta asutuksesta.		
13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Kylmillään olo ja ympärivuotisen valvonnan puute nopeuttavat talon rappeutumista ja altistavat sen ilkvallalle. Monimutkaiset omistusolot ja pitkälle edennyt rappeutuminen tekevät talon korjauksen työlääksi ja kalliiksi. Ilman jonkinlaista yhteiskunnan tukea kohteen saattaminen kuntoon tuntuu epätodennäköiseltä.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Joka sivulta rakennettu neliöpiha on harvoja Simossa säilyneitä. Talo on kylän vanhimpia ja siinä on yhä näkyvissä empiren aikaisia tyylipiirteitä. Myös Simolle tyypillinen kahden asunnon yhteen rakentaminen ja perinteinen kaksoiskuisti lisäävät sen rakennushistoriallista arvoa.		
Näkyvällä ja keskeisellä paikalla sijaitseva kohde on tärkeä osa Kirkkotien varren kulttuurimaisemaa.		
15. Rakennus-historiallinen	☒	
16. Historiallinen	☐	
17. Maisemallinen	☒	

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry, 1984

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Ilkka Mattila, Simo 16.7.2001

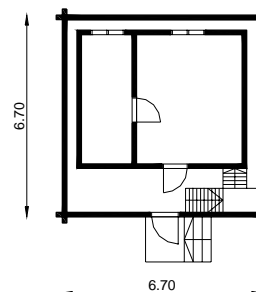
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Kotiseutumuseo, lainamakasiini
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Simon kunta
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Kotiseutumuseo	
Alkup. käyttö	Lainamakasiini	
Rak.aika	1828 (vuosiluku hirressä)	
Suunnittelija		
Kerroslukku	2	
Perusta	Luonnonkivi + täytteen lankkulattia	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Päre	
Vuoraus	Peiterimoitettu pystylauta	
Ulkovärit	Punamulta, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Melko hyvä, hirsirunko terve, ulkovuoraus ja ulkomaalaus hieman ränsistyneet	
Erityispiirteet	Leikkauskoristellut tuulilaudat päädyissä	
	Kaksi sisäkkäistä hirsikehää viljavarkauksien estämiseksi ja ovesa kolme lukkoa	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Lainamakasiinijärjestelmä syntyi tarpeesta turvata katovuosienkin jälkeen viljelijöille siemenviljan saanti. Makasiineja perustettiin ympäri maata ja järjestelmä oli täydessä laajuudessaan 1800-luvun alkupuolella. Laina- ja apumakasiinien perustaminen ja hoito määrättiin vuoden 1865 kunnallisasetuksessa kuntakokouksen tehtäväksi. Siihen saakka kirkon ja maallisten asioiden hallinto ei ollut erotettu toisistaan.</p> <p>Simon lainamakasiinin syntyvaiheista ei saatu tarkkaa tietoa. Sen historia on dokumentoitu opetusneuvos Veikko Kerolan laatimassa historiikissa, joka ei ollut käytettävissä tätä raporttia laadittaessa. Sisällä makasiinissa on paikaltaan siirrettyä päätyseinän hirsi, jossa on vuosiluku 1828, joka sopisi makasiinin rakennusvuodeksi. Paikaltaan poistettu päätyhirsi ja hirsissä näkyvä numerointi viittaavat siihen, että makasiinia on välillä purettu, korjattu ja mahdollisesti muutettu. Makasiini on ollut toiminnassa 1885, jolloin laadittiin Simon viljelysvaraston ohjesääntö. Varasto antoi uudisviljely ja maanparannuslainoja sekä lainasi siemenviljaa. Lainaustoiminta jatkui 1900-luvun alkupuolelle asti.</p> <p>Makasiinin on perustettu kotiseutumuseo opetusneuvos Veikko Kerolan aloitteesta. Museon näyttelytilaa varten sisempään hirsikehään on tehty kaksi puitteellista ikkuna-aukkoa asuinhuonevaikutelman aikaansaamiseksi.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Lainamakasiini sijaitsee Kirkkotieltä kirkkoon johtavan kujan suussa pellon reunassa. Aitan molemmin puolen tien varressa on kiviaitaa. Makasiinin takana olevan hirsirakennuksen sanotaan olevan vanha rukouspirtti.		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Makasiini on kunnan omistuksessa ja museokäytössä. Kylmässä rakennuksessa esineistön säilymisedellytykset eivät ole parhaat mahdolliset. Hirsinen makasiinirakennus sen sijaan säilyy kylmänäkin ongelmitta mikäli sitä pidetään asianmukaisesti kunnossa. Rakennuksen säilymiselle ei ole näkyvissä uhkatekijöitä.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Kohde on tyypillinen pitäjänmakasiini kaksinkertaisine hirsirunkoineen ja moninkertaisine lukituksineen.		15. Rakennus-historiallinen ☐
Makasiinilla on paikallishistoriallista merkitystä ja se on ollut yhtenä tekijänä auttamassa väestöä selviämään hengissä nälkävuosien yli. Se viestii olemassaolollaan menneiden vuosisatojen yhteiskuntarakenteesta ja elinoloista.		16. Historiallinen ☐
Makasiini kuuluu olennaisena osana Kirkkotien ja kirkkoon johtavan kujan kulttuurimaisemaan.		17. Maisemallinen ☐

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Simon kirja, Simon kunta, 1986

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

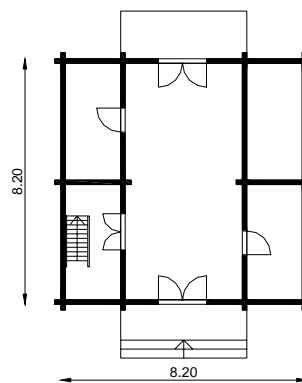
Kari Hiltunen, Simo 27.6.2001

Ilmari Knihtilä, Simo 6.2.2002

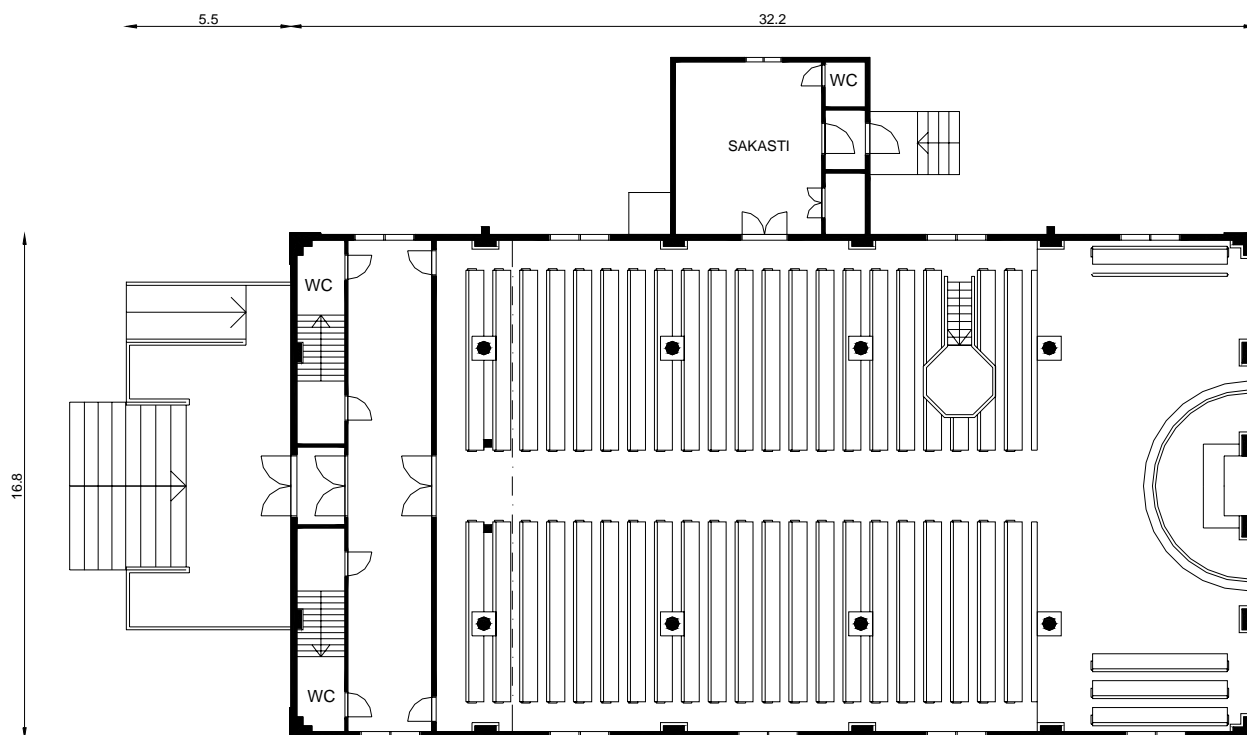
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Simon kirkko ja kellotapuli
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Simon seurakunta
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Kellotapuli	Kirkko
Alkup. käyttö	Kellotapuli	Kirkko
Rak.aika	1773	1846
Suunnittelija	Heikki Väänänen	Ernst Bernhard Lohrmann
Kerros-luku	3	1
Perusta	Luonnonkivi, laastisaumat + lankkulattia	Luonnonkivi, laastisaumat + rossipohja
Runko	Hirsi	Hirsi
Kattomuoto	Kolme kaarevalappeista aumattua kerrosta	Harja
Kate	Tervattu paanu	Tervattu paanu
Vuoraus	Vaakaponttilauta	Vaakaponttilauta
Ulkovärit	Punamulta, tehosteväriinä valkoinen	Maalarinvalkoinen, tehosteväriinä valkoinen
Kunto	Hyvä	Hyvä
Erytyspiirteet	Pohjalaismallinen renessanssitapuli	Torniton suorakulmainen pitkäkirkko
	Keskikäytävän lautaholveissa maalauksia	Isojen hirsiseinien jäykistys följärein ja näkyvin terästangoin
		Päätykolmioissa komeat lunetti-ikkunat
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Simoniemessä on ollut ennen nykyistä kirkkoa vanhempi Adof Fredrikin kirkko, joka rakennettiin 1692-94 saarnatuvaksi ja vihittiin kirkoksi 1732. Se myytiin huutokaupalla kirkkoväärti Jakob Knihdille 1848 uuden kirkon valmistumisen jälkeen. (ks. Mäki-Knihtilä)</p> <p>Nykyinen tapuli on pohjalaismallinen renessanssitapuli, jonka pohjakerroksessa on lautaholvattu läpikäytävä ja hirsirungon muodostamat sivukomerot. Sen rakennettiin vanhan kirkon länsipuolelle ylikiiminkiläisen mestarin Heikki Väänänen johdolla. Keskikäytävän lautaholvin kattoon on maalattu lehtiseppele ja sivuseinille eksoottisia puita. Tapulin korkeus kivijalasta viirintangon huippuun on 26 metriä.</p> <p>Nykyisen kirkon suunniteltiin keisarillisessa intendentinkonttorissa. Vuonna 1844 päivätyt konseptipiirustukset ovat allekirjoittaneet intendentti Ernst Bernhard Lohrmann ja konduktööri A. W. Arppe. Kirkko rakennettiin tapulin länsipuolelle ja valmistui 1846. Rakennusmestarina toimi torniolainen Jacob Lundström. Suorakaiteen muotoinen torniton pitkäkirkko edustaa klassistisine yksityiskohtineen empire-ajan myöhempiä, yksinkertaisia kirkkotyyppejä. Neljä paria doorilaistyyliä pylväitä jakaa kirkkosalin kolmeen laivaan. Sivulaivat ovat tasakattoisia ja keskilaivassa on puinen tynnyriholvi. Alttaritaulu on E. Svanbergin 1847 maalaama ja maksniemeläisen Peter Postin lahjoittama.</p> <p>Sisätilan ilmettä muuttanut perusteellinen korjaus tehtiin lääninarkkitehti Gustaf Strandbergin 1947 laatiman suunnitelman mukaan. Tällöin mm. nostettiin lattiaa, poistettiin eteläsivun ulko-ovi ja alttarin sivuilla olleet piispan ja papinpenkit sekä rakennettiin salin takaosaan urkulehteri. Ulkoseinien ja pylväiden leviäminen oikaistiin pylväiden yläpäiden läpi viedyillä vetotangoilla, jotka ankkuroitiin hirsiseinien ulkopuolelle tehtyihin följäreihin. Kirkkosalin nykyinen väriäsu on luotu 1980 tehdyssä arkkitehti Matti Leiberin suunnittelemassa korjauksessa. WC:t on rakennettu kirkon 150-vuotisjuhliin 1996.</p> <p>Kirkkotarhaa ympäröi kiviaita, jossa on kolme muurattujen kivipilarien rajaamaa porttiaukkoa. Vuonna 1864 rakennettiin kirkkotarhan ulkopuolelle louhikkoon kivinen pyramidikattoinen talvihautarakennus, joka liittyy kiviaitaan. Kirkkotarhassa on kookasta vanhaa puustoa.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Kirkko sijaitsee Kirkkotien ja meren välissä mäellä. Se näkyy tieltä pellon yli. Meren puolella oleva rantaniitty on kasvanut osin umpeen ja rajoittaa näköyhteyttä merelle.		
13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Kirkko toimii Simon seurakunnan kirkkona. sen ja tapulin kunnosta on huolehdittu asianmukaisesti. Säilymiselle ei ole näkyvissä uhkatekijöitä.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Tapuli on vanha mestarin rakentama pohjalaistyyppinen renessanssitapuli Kirkko on tunnetun arkkitehdin E. B. Lohrmannin suunnittelema myöhäistä empireä edustava puurakennus. Molemmat ovat säilyttäneet alkuperäiset tyylipiirteensä hyvin.		15. Rakennus-historiallinen ☐
Kirkko tapuleineen ja tarhoineen liittyy tärkeänä elementtinä paikallishistoriaan.		16. Historiallinen ☐
Kirkko tapuleineen on kyläkuva hallitseva maamerkki.		17. Maisemallinen ☐

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Simon kirja, Simon kunta, 1986

Riska, Tove, Simon seurakunnan kirkot, kopiona saatu osa laajemmasta julkaisusta

Simon seurakunta, esite, 1990

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

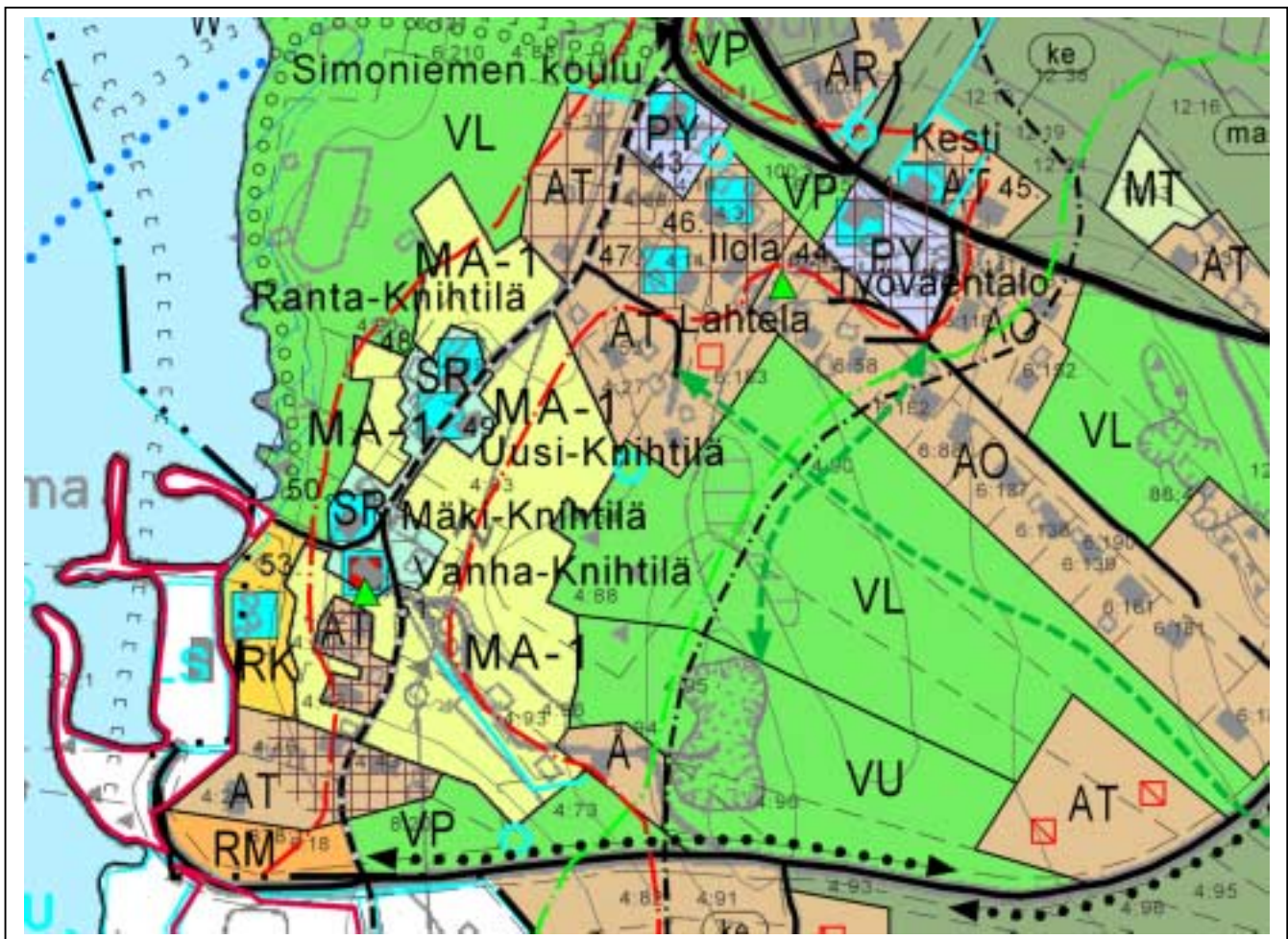
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

Knihtilänranta

43. Simoniemen koulu
44. Työväentalo
45. Kesti
46. Ilola
47. Lahtela
48. Rantatupa
(entinen Ranta-Knihtilä)
49. Uusi-Knihtilä
50. Mäki-Knihtilä
51. Vanha-Knihtilä

Erittäin arvokas raittimiljöö, jossa tie kulkee vanhaan tapaan pihapiirien läpi. Alue on vanhaa kuntakeskusta, jossa sijaitsee mm. kirkko, kunnan vanhin koulu ja työväentalo.

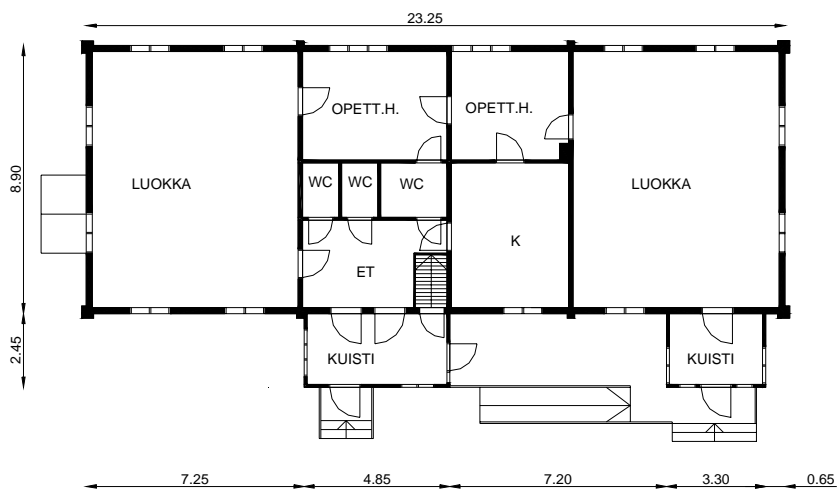

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Simonien koulu
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Pappilantie 1 a, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Simon kunta
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Peruskoulun ala-aste	
Alkup. käyttö	Kansakoulu	
Rak.aika	1890-94	
Suunnittelija		
Kerrosluvu	1	
Perusta	Porakivi + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja, keskellä poikkiharja eli frontoni	
Kate	Betonikattotiili	
Vuoraus	Vaakaponttilauta, ikkunoiden alapuolella ja päätykolmioissa pystylauta peiterimoin	
Ulkovärit	Punainen, Päätykolmiot, räystäät, ikkunat ja listat valkoiset	
Kunto	Hyvä	
Erityispiirteet	Alkuperäinen ulkonäkö säilynyt uusittuja kuisteja lukuun ottamatta	
	Komeat kuusiruutuiset sisään-ulosaukeavat ikkunat, ylälista koristeltu	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Simossa kansakoulu aloitti toimintansa 1872 Knihti-Junkan talon pirtissä vuokratilassa. Sittemmin purettu rakennus sijaitsi Mäki-Knihtilän vieressä. J. H. Ollilan talossa koulu toimi ainakin 1888-1889. Myös tämä Väinölän ja Ollilan pihapiirissä sijainnut rakennus on purettu. Antti Räsäsen yksityiskoulu aloitti Simonkylässä Pahnilassa 1886.</p> <p>Simon ensimmäinen kunnallinen koulurakennus valmistui Simoniemeen 1894. Hitaasti valmistuneessa koulutalossa pidettiin koulu ilmeisesti jo syksyllä 1890. Kansakouluun pääsyn edellytyksenä oli tyydyttävä luku- ja kirjoitustaito. Sen saavuttamiseksi pidettiin ns. pienten lasten koulua keväisin ja syksyisin eri taloissa mm. Väinölän Heikkilään siirretyssä pirtissä vielä 1912-13.</p> <p>Koulutalo rakennettiin heti alunperin nykyiseen kokoonsa. Koulun ulkoasun esikuvana kerrotaan olleen opettaja Matti Lahden kotiseudulla Evijärvellä olleen kartanon. Rakennuksen alkuperäiset tyylipiirteet ovat säilyneet uusittuja kuisteja lukuun ottamatta. Alkuperäisten kuistien ikkunat olivat yläpäästään suippokärkisiä, uusgoottilaisia, kuten ullakon ikkunat.</p> <p>Rakennusta on korjattu perusteellisesti vuosina 1979-80. Tuolloin on tehty keskuslämmitys, WC-tilat, tehokas valaistus ja uudet alkuperäisen puitejaon mukaiset ikkunat. Aiemmassa korjauksessa suljetut päätyikkunat otettiin uudelleen käyttöön ja vanhat lämmitysunit ja leivinuuni purettiin. Aiemmin koulurakennuksen keskellä ollut opettajan asunto muutettiin pääosin opettajainhuoneiksi.</p> <p>Koulun pihan itäreunalla on pienempi rakennus, jossa on käsityöluokat ja varastotiloja. Keittola on sijainnut tämän rakennuksen eteläpäässä vuoteen 1972 saakka.</p> <p>Koululla on pidetty kuntakokouksia vuodesta 1892 ja pohjoispäässä on pidetty myös kunnantoimistoa. Koulun oppilaista valtakunnallisesti tunnetuimmiksi ovat tulleet valtioneuvos Martti Miettunen ja opetusneuvos Veikko Kerola.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Koulu sijaitsee Kirkkotien ja pappilantien risteyksessä puistomaisessa ympäristössä. Koulusta etelään jatkuu eri ikäisistä rakennuksista koostuva kylärakenne.		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Rakennukset ovat peruskoulun ala-asteen käytössä ja niitä on pidetty kunnossa huolto ja korjaustoimenpitein. Kunnan tekemä koulutoiminnan lopettamispäätös tekee rakennusten tulevaisuuden epävarmaksi.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Koulurakennus on Simon ensimmäinen ja Pohjois-Suomen vanhimpia kansakouluja. Se on säilyttänyt harvinaisen hyvin alkuperäiset omintakeiset tyylipiirteensä.		15. Rakennus-historiallinen ☒
Rakennuksessa on pidetty kuntakokouksia ja erilaisia kylän tilaisuuksia. Oppilaina on ollut valtakunnallisia merkkihenkilöitä.		16. Historiallinen ☒
Koulu kuuluu olennaisena osana, eräänlaisena maamerkinä, Kirkkotien-Pappilantien varren arvokkaaseen kulttuurimaisemaan.		17. Maisemallinen ☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. PÖHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Simon kirja, Simon kunta, 1986

Haavikko, Aino, Vanhempani Alma ja M. A. Vakkala ja suuri suku, Gummerus 1998

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Lauri Vakkala ja Marja-Leena Rajala, Simo 27.6.2001

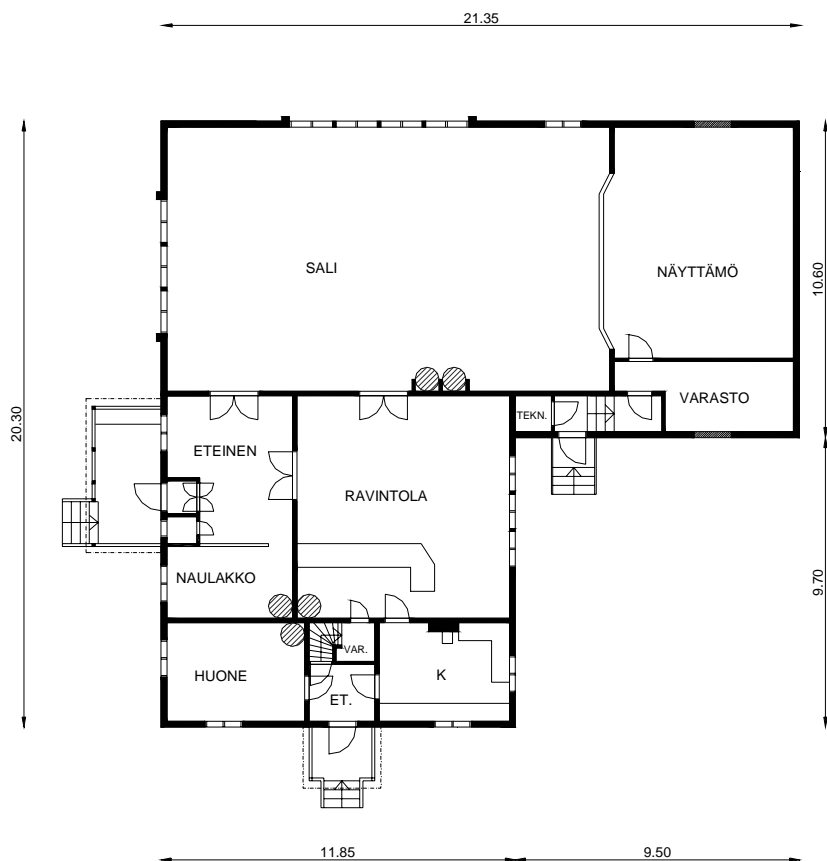
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Työväentalo
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Kirkkotie, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Simon vasemmistoliitto
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Työväentalo	
Alkup. käyttö	Työväentalo	
Rak.aika	1908, näyttämöosa myöhemmin	
Suunnittelija	Jaakko Liedes	
Kerrosluvu	1	
Perusta	Porakivet nurkkien alla, näyttämöosassa betonipilarit + rossipohja	
Runko	Hirsi, näyttämöosassa rankorakenne	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Konesaumattu sileä pelti	
Vuoraus	Pystylauta peiterimoin, yhdessä päätykolmiossa vaakaponttilauta	
Ulkovärit	Punamulta, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Kohtalainen, näyttämöosa painunut lähes maahan ja siksi alapohja lahoamisvaarassa	
Erytispiirteet	Ikkunoiden yläosien pieniruutuinen jako edustaa 1900-luvun alun kansallisromantiikkaa	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Simon ensimmäinen työväenyhdistys Kallion sahan Wihuri perustettiin 1905 suurlakon jälkeen. Wihurin jäsenistössä oli sahan työväen lisäksi torppareita ja muutamia talollisia. Työväenyhdistys Wihuri rakensi talonsa liläisen Jaakko Liedeksen piirustusten mukaan 1908. Hirret taloon saatiin Simoniemen talojen metsistä. Työväentalo oli alunperin tyyliiltään kansallisromanttinen harjalta aumattuine päätyineen, suippokärkisine lipputorneineen ja katonlapeesta ulkonevine ikkunoineen. Nämä erityispiirteet ovat hävinneet korjausten yhteydessä ja nykyisin lähinnä ikkunoiden yläosien tiheä puitejako edustaa kansallisromantiikkaa.</p> <p>Myöhemmin Wihurin nimi muuttui Simoniemen Työväenyhdistykseksi. Se lakkautettiin 1930-luvun alussa ja kerrotaan, että suojeluskunta häätä vahtimestarin perheineen työväentalosta kantamalla heidät 30 asteen pakkaseen. Työväentalosta tuli Simon suojeluskunnan talo. Vuonna 1941 talo oli saksalaisten käytössä. Suojeluskunta lahjoitti talon Simoniemen Nuorisoseuralle, jolta valtio lunasti sen takaisin Simoniemen Työväenyhdistykselle 1947.</p> <p>Talo sai nykyisen asunsa suojeluskunnan aikana tehdyissä korjaustöissä. Keittiön lattia uusittiin 1980-luvulla ja sen lämmöneristeeksi asennettiin mineraalivilla. Talon asennettiin vanhan huopakaton tilalle konesaumattu peltikatto 1990-luvun puolivälissä. Kiuksit ja päätyseinän laudoitusta uusittiin 2001. Kirkkotien kunnostamisen jälkeen tulvavesi seisoo tontilla ja saattaa kastella rakenteita, koska laskuoja vedelle ei ole tehty.</p> <p>Taloa lämmitetään jäljellä olevilla kakluuneilla ja öljylämmitteisellä puhaltimella. Keittiö on käyttökuntoon varustettuna. Rakennukseen jälkeempään laajennetun näyttämöosan betonipilarit ovat painuneet ja puuosat lähes maanosketuksessa. Perustuksia tulisi vahvistaa ja rakennus nostaa suoraksi. Myös maanpinnan laskeminen auttaisi asiaa.</p> <p>Työväentalolla on ollut aktiivista iltama-, tanssi-, tupailta-, kurssi- ja kokoustoimintaa. Vuoden 1980 tienoilta lähtien yleisten huvien järjestäminen on jäänyt vähäiseksi, mutta erilaisia juhlatilaisuuksia on pidetty jonkin verran.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Kohde sijaitsee Kirkkotien varressa metsäisessä maastossa koulun itäpuolella. Se kuuluu eri ikäisistä rakennuksista koostuvaan keskittymään.		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Vaikka talon käyttö on ollut melko vähäistä, sitä on pidetty kunnossa huolto- ja korjaustoimenpitein. Säilyminen ei näytä oleva lähiaikoina uhattuna. Säilymisen varmistamiseksi sille tulisi löytää lisää tuottavaa käyttöä.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Talon monivaiheinen käyttöhistoria kuvaa koko suomalaisen yhteiskunnan ja Simoniemen eri kehitysvaiheita 1900-luvulla. Erityisesti se on arvokas paikkakunnan työväenliikkeen historian muistomerkki.		15. Rakennus-historiallinen ☐
Talo kuuluu Kirkkotien varren arvokkaaseen kulttuurimaisemaan.		16. Historiallinen ☒
		17. Maisemallinen ☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Simon kirja, Simon kunta, 1986

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Eero Halttu, Simo 17.8.2001

Rauni Mäkelä ja Ritva Jussioja, Simo 20.7.2001

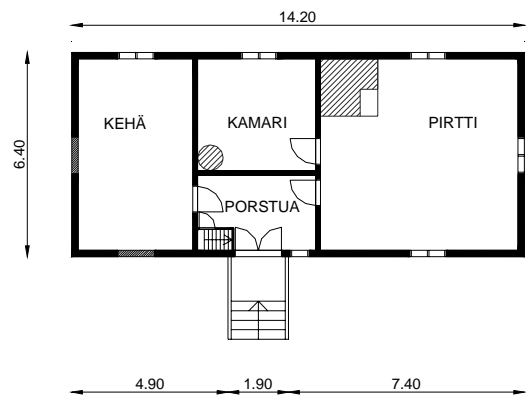
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Kesti
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi 10:12	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Kirkkotie 64, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Rauni Mäkelä, Kemi Ritva Jussioja, Raahе
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Vapaa-ajan asunto	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1920-luku (vanha hirsikehä siirretty)	
Suunnittelija		
Kerrosluku	1	
Perusta	Luonnonkivi, betonoitu + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Suoraprofiilinen pelti	
Vuoraus	Hirsipinta, päätykolmioissa peiterimoitettu pystylauta	
Ulkovärit	Punamulta, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Melko hyvä	
Erityispiirteet	Säilynyt hirsipintaisena, lyhytsalvosnurkat	
	Ikkunaluukut, ei kuistia	
	Sisätilat ovat säilyneet pääosin alkuperäisessä asussa koska taloon ei ole vedetty vesi- ja viemärijohtoja.	
	Toinen pää on tulisijattomana ja lämmöneristämättömänä kehänä.	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Omistajien isoisa Heikki Kesti ja isä Kustaa Kesti ovat rakentaneet talon Kantolasta (pappilan takaa) siirrettyä hirsikehää käyttäen 1920.</p> <p>Isovanhemmat ovat asuneet pirtissä ja vanhemmat kamarissa, jossa on ollut hella ja ovi porstuaan. Kehää on käytetty varastona ja siinä on nukkunut kesäisin.</p> <p>Asukkaat eivät ole edustaneet paikallista talonpoikaisväestöä. Isoisa vaimoineen ja isä muuttivat Ruotsin Kainuusta Simoniemeen, jossa miehet menivät aluksi Kallion sahalle töihin. Kustaa meni naimisiin Mäki-Mattilan piian kanssa ja heille rakennettiin tämä talo. Kustaa oli lapsesta saakka selkävammaisen, minkä takia hän ryhtyi jo melko nuorena kulkukauppiaksi. Äiti on mm. pessyt pyykkiä laivamiehille.</p> <p>Sota-aikana kehä on ollut saksalaisten putkana ja tontin peräosa sitä varten paaluilla aidattuna.</p> <p>Omistajien vanhemmat elivät talossa vuoteen 1972 saakka. Sittemmin heidän lapsensa ovat käyttäneet sitä vapaa-ajan asuntona.</p> <p>Tontilla on päärakennuksen lisäksi liiteri- ja saunarakennukset. Liiterin sisällä on kaivo. Liiterissä on nykyisin myös autotalli. Pihaa rajaa molemmilta sivuilta kiviaita.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Kohde sijaitsee maantien varressa työväentaloa vastapäätä. Paikka on metsäistä vanhan kylätaajaman reuna-aluetta.		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Talo on talvisaikaan kylmillään, mikä nopeuttaa rappeutumista sekä lisää lahovaurio- ja ilkivaltariskiä.		
Kohdetta on pidetty kunnossa, joten sen välitön hävittämisuhka on vähäinen. Omistajilla ei liene selkeitä pitemmän tähtäyksen suunnitelmia talon kohtalosta.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Kohde edustaa sahateollisuuden mukanaan tuoman työväestön rakennus- ja asumiskulttuuria luontaiselinkeinojen varaan syntyneessä kyläyhteisössä.		
Sijainti vanhan kylärakenteen osana maantien varressa korostaa kohteen ympäristöarvoa.		
15. Rakennus-historiallinen	☒	
16. Historiallinen	☐	
17. Maisemallinen	☒	

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Rauni Mäkelä ja Ritva Jussioja, Simo 20.7.2001

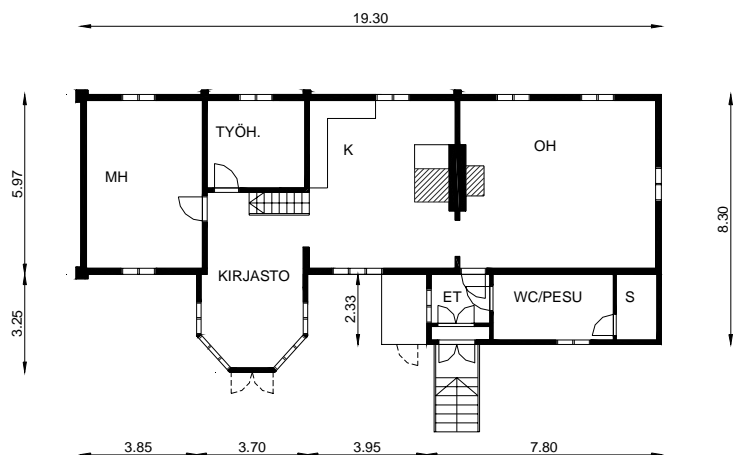
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Ilola
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi 4:3	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Pappilantie 1 c, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Heikki Hyvönen Pappilantie 1 C, 95220 Simoniemi
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Asuinrakennus	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1800-luvun loppupuoli, 1900-luvun alussa laajennus länsipäähän ja mutterikuisti	
Suunnittelija		
Kerrosluvu	1 + ullakkohuoneet	
Perusta	Porakivi + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja, laajennusosassa poikkiharja	
Kate	Suoraprofiilinen pelti	
Vuoraus	Peiterimoitettu pystylauta, kuistit vaakaponttilautaa	
Ulkovärit	Valkoinen, listat Venäjän vihreät	
Kunto	Hyvä, ryömintätilassa tarvitaan pieniä alkavien lahovaurioiden korjaustoimenpiteitä	
Erityispiirteet	Alunperin simolaisperinnettä edustanut talo on muutettu laajennuksella epäsymmetriseksi 1900-luvun alun yleisiä tyylivirtauksia edustavaksi metsänhoitajan puustelliksi.	
	Simolaisperinnettä ulkoapäin hyvin edustava mutterikuisti muutettu lämpimäksi asuinhuoneeksi.	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Talon lienee alunperin rakentanut 1800-luvun loppupuolella Lauri Knihtilä, joka on ollut myös sen ensimmäinen omistaja. Sitten taloa on laajennettu metsänhoitajan puustelliksi rakentamalla luoteispäähän suuri huone ja pieni sivuhuone eli piian huone sekä kuistit.</p> <p>Nykyinen sisäänkäynti on palvellut metsänhoitajan asuntoa. Mutterikuistin kautta on kuljettu metsänhoitajan toimistoon, josta työmiehet ovat käyneet hakemassa palkkansa. Talossa on syntynyt kirjailija Veikko Huovinen. Sota-aikana kaakkoispään kamarissa on asunut lääkintäupseeri.</p> <p>Taloa on korjattu sotien jälkeen useaan kertaan, mm. on uusittu vesikate ja ikkunat, purettu makuuhuoneen iso uuni, tehty uusia tulisijoja, muutettu mutterikuisti lämpimäksi sisätalaksi, tehty nykyaikainen keittiö, rakennettu ullakolle uusi porras ja asuinhuone, rakennettu öljylämmitysjärjestelmä, paneeloitu sisäpintoja sekä rakennettu WC ja saunaosasto. Saunaosaston teon yhteydessä sen alle on rakennettu uusi öljykeskuslämmityksen kattilahuone. Samalla on jouduttu uusimaan perusteellisesti näiden tilojen alueella olevat perustus- ja alapohjarakenteet.</p> <p>Pihapiiriä rajaamassa on kolme melko hyväkuntoista punamullattua ulkorakennusta: - navetta, toimii nykyisin autotallina - sauna, käyttämättömänä - liiteri, verstaas, käymälä, nykyisin varastona</p> <p>Tontilla on metsänhoitajien istuttamaa puustoa, mm. vierasperäisiä kuusi- ja mäntylajeja.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Kohde sijaitsee Simoniemen koulun vieressä tiiviin rakennusryhmän (pääosin iäkstä rakennuskantaa) keskellä rehevässä puistomaisessa ympäristössä.		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Talo on pysyvässä asuinkäytössä. Rakennusten huollosta ja kunnossapidosta on huolehdittu ja omistajat arvostavat talonsa kulttuuriarvoja. Muitakaan uhkatekijöitä ei ole havaittavissa, joten kohteen säilymisedellytykset ovat hyvät.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Vaiheittain syntynyt rakennus muodostaa paikkakunnalla poikkeuksellisen tyyppisen arkkitehtonisesti mielenkiintoisen kokonaisuuden.	15. Rakennus-historiallinen	☒
Kohde liittyy Simoniemen metsätalouden historiaan ja se on tunnetun kirjailijan synnyinkoti.	16. Historiallinen	☒
Kohde kuuluu olennaisena osana kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaaseen rakennusryhmään.	17. Maisemallinen	☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

1. Ilolan kuisti

2. Piharakennus

3. Iloja luoteesta

4. Julkisivu koillisesta

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Larissa Hyvönen, Simo 20.7.2001

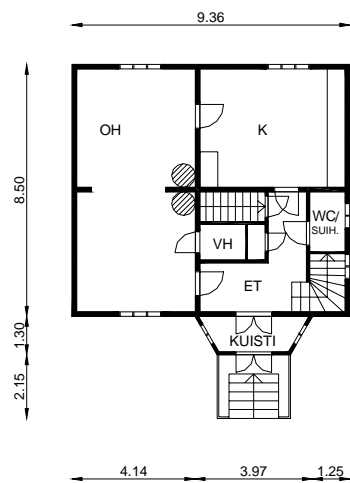
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Lahtela
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Pappilantie 1 e, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Matti Mattila Simon kunnan vanhainkoti
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Asumaton vuodesta 1999	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1927, vesi- ja viemärijohdot + WC ja suihku + sähkövastukset kakluuneihin rakennettu 1976	
Suunnittelija	Eino Lahti	
Kerrosluvu	1 + vinttihuone	
Perusta	Betonipilarit + rossipohja	
Runko	Laudoitettu rankorakenne	
Kattomuoto	Harja, tornissa loiva auma	
Kate	Saumattu sileä pelti	
Vuoraus	Vaakaponttilauta	
Ulkovärit	Keltainen, listat ja ikkunat valkoiset	
Kunto	Huonohko, seinien alareunoissa lahoa, suihkun vesivaurio aiheuttanut laajan laho- ja homevaurion	
Erityispiirteet	Paikkakunnalla ainutlaatuinen rakennustyyppi, mallin sanotaan olevan Ahvenanmaalta	
	Kaksikerroksinen mutterikuisti	
	Alapohjassa täyteenä muurahaispesää, jonka päällä murentunutta hiiltä sysimiilun pohjalta	
	Yläpohjan ja seinien täyteenä tavanomaista purua	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Tontti on erotettu Knihtilän tilasta. Talon on rakennuttanut opettaja Matti Lahti poikansa Eino Lahden laatimien piirustusten mukaan. Aiemmin Matti asui Simoniemen koululla, jonka opettajana hän toimi peräti 41 vuotta. Eino sanotaan ottaneen talon mallin Ahvenanmaalta, missä hän oli työskennellyt sähköalalla. Rakennuspuutavara tuotiin talvella 1926 jätse 14 hevosen karavaanilla Kemin Laitakarin sahalta.</p> <p>Pohjoisnurkan huoneessa toimi metsähallituksen konttori 1950-luvulla.</p> <p>Kiinteistön ostivat 1960-luvun alussa Yrjö ja Elli Suurmaa, joilta sen osti 1967 nykyinen omistaja. Iäkkään omistajan siirryttyä laitoshoitoon talo on ollut käyttämättömänä mutta lämmitettynä vuodesta 1999 lähtien.</p> <p>Pihan lounaisreunalla kulmittain päärakennukseen nähden on sen kanssa samaan aikaan rakennettu ja samoin väritetty talousrakennus, jossa on sauna ja liiteri.</p> <p>Vehmaassa pihapiirissä on myös 1970-luvulla rakennettu autotalli ja 1993 rakennettu hirsinen aitta.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Rakennukset kuuluvat koulun eteläpuoleiseen tiiviiseen rakennusryhmään, johon kuuluu useiden vanhojen rakennusten lisäksi myös uudehkoa rakennuskantaa. Ympäristö on puistomaista ja rehevää.		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Rakennus on pidetty asumattomanakin lämpimänä, mutta pitkään huomaamatta jäänyt vesivuoto on ehtinyt aiheuttaa alapohjaan ja seinien alaosaan laajahkon laho- ja homevaurion. Se on kuitenkin kohtuullisin toimenpitein korjattavissa ja ensiapua oltiin inventointikäynnin aikana antamassa.		
Omistajan ikä ja sairaus tekevät rakennuksen kohtalon epävarmaksi. Perhepiirissä arvostetaan vanhaa omaperäistä taloa ja halua sen säilyttämiseen on olemassa.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Talo edustaa omaperäistä paikallisesta traditiosta poikkeavaa rakennustyyppiä.	15. Rakennus-historiallinen	☒
Rakennuttaja oli viereisen koulun pitkäaikainen opettaja ja kunnallispoliittinen vaikuttaja Matti Lahti. Talossa on toiminut metsähallituksen konttori 1950-luvulla.	16. Historiallinen	☒
Rakennukset kuuluvat olennaisena osana vanhaan arvokkaaseen viihtyisän kokonaisuuden muodostavaan rakennuskeskittymään.	17. Maisemallinen	☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Simon kirja, Simon kunta, 1986

Haavikko, Aino, Vanhempani Alma ja M. A. Vakkala ja suuri suku, 1998

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Kari Mattila, Simo 20.7.2001

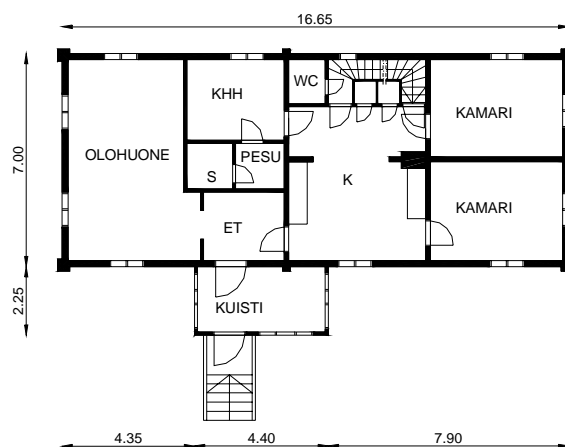
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Rantatupa (entinen Ranta-Knihtilä)
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi 4:69	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Pappilantie 4 a, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Maria Heiskanen ja Veikko Miettunen Pappilantie 4 a, 95220 Simoniemi
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Asuinrakennus	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1826	
Suunnittelija		
Kerrosluku	1 + vinttihuoneet	
Perusta	Luonnonkivi, saumattu laastilla + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Huopakatto kolmiorimoin	
Vuoraus	Ala- ja yläosassa pystylauta peiterimoin, alakerran ikkunoiden korkeudella vaakaponttilauta	
Ulkovärit	Vaaleansininen, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Hyvä	
Erityispiirteet	Rakennus on kokenut useita muutoksia, havaittavissa paljon rakennuksen historian vaiheita	
	Kylän vanhimpia taloja	
	Rajaa neliöpihaa ja muodostaa läpi kulkevalle Pappilantielle porttiaiheen yhdessä Uuden Knihtilän kanssa	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Talon rakentamivuodeksi mainitaan 1826. Talo on ollut aikanaan luoteispäästä pitempi ja siinä on ollut kaksi asuntoa. Kuistit ovat olleet lounaissivulla neliöpihan puolella. Talon alla on ulkoa käytäviä kellareita, alahuoneita, jotka ovat olleet puretun osan kohdalla lähes kokonaan maanpinnan yläpuolella. Kellareita, joita on käytetty mm. jäiden, maidon ja lohen säilyttämiseen.</p> <p>Rakennusta on korjattu ja siihen on asennettu keskuslämmitys 1966. Samalla kuisti on siirretty koillispuolelle. Viimeksi taloa on korjattu mittavasti vuonna 2000, jolloin sisätiloihin on rakennettu mm. saunaosasto, uusittu vesikatto, vuorattu seinät ulkoa, listoitettu ikkunat ja maalattu talo vaaleansiniseksi.</p> <p>Päärakennuksen pohjoispuolella on kulmittain ilmeisesti 1960-luvulta peräisin oleva talousrakennus, jossa on kesäpuoli, autotalli ja liiteri. Merenrannan puolella on lisäksi likimain samanikäinen saunarakennus.</p> <p>Talon navetta on ollut neliöpihan puolella kivi-navetassa yhdessä Uuden Knihtilän navetan kanssa. Navetasta on purettu Ranta-Knihtilän puoli 1945.</p> <p>Talon historiaan kuuluu maatalouden ohella lohenkalastus ja jähtiliikenteen harjoittaminen.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Rakennukset yhdessä Ranta-Knihtilän kanssa muodostavat neliöpihan, jonka läpi Pappilantie kulkee. Rakennusryhmä on näyttävästi keskellä peltoaukeaa. Jossain määrin pensakoitunut merenranta on pihapiirin tuntumassa.		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Monin korjaus- ja muutostöimenpitein hyvässä kunnossa pidetty rakennus on pysyvästi asuttuna, eikä purku- tai rappeutumisuhkaa ole näkyvissä.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Rakennus korkeine kivijalkoineen ja korkeine hirsirunkoineen edustaa 1800-luvun alkupuolen klassistishenkistä rakennusperinnettä. Se on kylän vanhimpia. Talon koko, pohjaratkaisu ja ulkonäkö ovat muuttuneet useissa vaiheissa, mutta erilaisia ikäkerrostumia sisältävänä se on edelleen arvokas ja kiinnostava rakennushistoriallinen kohde.		15. Rakennus-historiallinen ☒
Rakennettuna säilynyt neliöpiha läpikulkevina kyläteineen on arvokas harvinaisuus. Kohde kuuluu osana Pappilantien arvokkaaseen kulttuurimaisemaan.		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennussuojelu ry. 1984

Simon kirja, Simon kunta, 1986

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Lauri Knihtilä, Simo 4.7.2001

Veikko Miettunen, Simo 9.7.2001

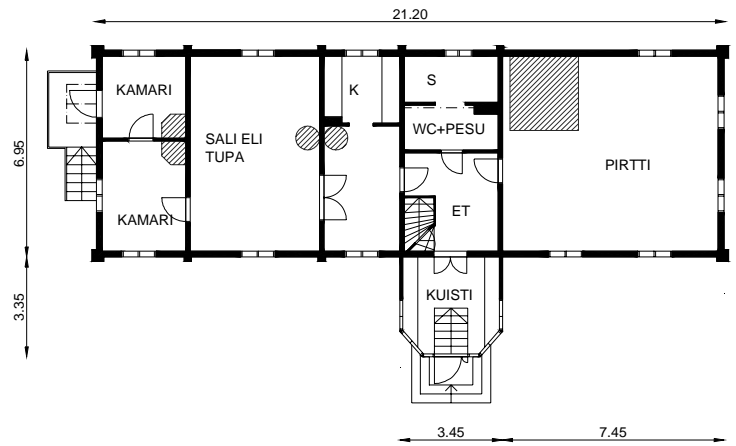
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Uusi Knihtilä
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi 4:59	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Pappilantie 3 c, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Lauri Knihtilä Pappilantie 3 C, 95220 Simoniemi
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Asuinrakennus	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	Noin 1880, koillispuolelta jatkettu myöhemmin, saunaosasto rakennettu sisään 1973	
Suunnittelija		
Kerroslukku	1	
Perusta	Luonnonkivi, saumattu laastilla + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Betonikattotiili	
Vuoraus	Vaakaponttilauta	
Ulkovärit	Punamulta, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Melko hyvä, lounaispuolelta painunut, koska perustukset liikkuneet ja kattorakenteet taipuneet	
Erityispiirteet	Pitkä, korkea klassistishenkinen perinteinen talonpoikaisrakennus	
	Paikkakunnan rakennusperinnettä edustava mutterikuisti	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Tila on perustettu 1700-luvulla ja ollut siitä lähtien samalla suvulla. Talon rakensivat Olli Knihtilä, jonka vaimo Sofia Oukkala tuli nuorikkona keskeneräiseen taloon. Alunperin rakennus oli nykyistä lyhyempi. Pirtin alla on ulkoa käytävä alahuone, jossa on säilytetty elintarvikkeita. Talon alla on toinenkin kellari, joka on nykyisin betonikattainen. Koillispuolelta on jatkettu hieman myöhemmin. Mutterikuistin on rakentanut Simoniemeläinen kirvesmies Hannes Kaakkuriniemi 1936. Myös koillispuolella on ollut pieni kuisti.</p> <p>Taloa on korjattu 1960-luvulla ja 1973, jolloin sisään rakennettiin mm. saunaosasto, Sitemmin taloa on edelleen korjattu. Vuonna 1998 on purettu koillispuolelta kuisti ja korvattu katoksellisella avoportaalla. Samalla on uusittu talon ikkunat aiemman mallin mukaisesti kuusiruutuisiksi. Käynnissä oli ulkovoivauksen korjailu. Myös saunan korjaus oli suunnitteilla.</p> <p>Talon edessä olevan neliöpuolelta on toinen vanha hirsitalo Ranta-Knihtilä. Tila on jaettu kattia 1900-luvun alkuvuosikymmenellä. Pihan luoteispuolella on suurin piirtein talon ikäinen kivinavetta, joka on ollut vuoteen 1945 saakka kaksi kertaa nykyistä pitempi. Karjan pito on lopetettu 1970-luvulla. Pihan lounaispuolella on hirsinen osittain kaksikerroksinen tallirakennus, jossa on nykyisin autotalli. Sen puolelta on purettu liiteri 1970-luvulla. Myös tallin takapuolelta on purettu liiteri 1980-luvulla. Meren rannassa on ollut kaksi savusaunaa ja tuulimyllystä tehty verkkohuone.</p> <p>Talon isännän isä on kuljettanut postia Oulun ja kemin välillä 1900-luvun alkupuolella. Hän toimi myös työnjohtajana "tivinä", kun laivoja lastattiin redillä sahatavaraa. Porstuan peräkamariissa on toiminut sekatarvakauppa 1921-1977. Asiakkaina ovat olleet alkuaikoina Kallion sahan työläiset. Alahuone on toiminut kaupan makkara- ja voivarastona. Sodan aikana talossa on majoittunut saksalaisia sotilaita, joiden muilit olivat sijoitettuna riiehen.</p> <p>Talon pirtti on ollut talvia kylmillään, mikä ilmeisesti on vaikuttanut siihen, että perustukset ovat liikkuneet ja painuneet. Kellarista on sortunut kantava välimuuri niin, että pirtin lattiapalkit ovat taipuneet, mutta eivät lahonneet. Tilanne olisi korjattavissa kahdella lisätuella. Pirtin kohdalla myös vesikattorakenteet ovat painuneet tiilikaton painosta niin, että katto on laskeutunut jopa 40 cm.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Rakennukset yhdessä Ranta-Knihtilän kanssa muodostavat neliöpuolelta, jonka läpi Pappilantie kulkee. Rakennusryhmä on näyttävästi keskellä peltoaukeaa. Jossain määrin pensaikoitunut merenranta on pihapiirin tuntumassa.		
13. SÄILYMISEDELITYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Talossa asuva isäntä Lauri Knihtilä on rakennusperinnettä arvostava ja paljon perimätietoja säilyttänyt. Hän on toistaiseksi saanut pidetyksi talon kunnossa. Hän on kuitenkin iäkäs, eivätkä hänen voimavaransa ehkä jatkossa riitä rakennuksista huolehtimiseen ainakaan ilman ulkopuolista tukea.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Rakennus korkeine kivijalkoineen ja korkeine hirsirunkoineen edustaa 1800-luvun loppupuolen klassistishenkistä rakennusperinnettä, johon oman lisänsä antaa 1900-luvulla lisätty paikkakunnan perinteen mukainen mutterikuisti.	15. Rakennus-historiallinen	☒
Talossa on toiminut pitkään sekatarvakauppa kylän maatalousväestön ja Kallion sahan työväestön kohtaamispaikkana. Rakennettuna säilynyt neliöpuolelta läpikulkevina kyläteineen on arvokas harvinaisuus.	16. Historiallinen	☒
	17. Maisemallinen	☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Simon kirja, Simon kunta, 1986

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Lauri Knihtilä, Simo 4.7.2001

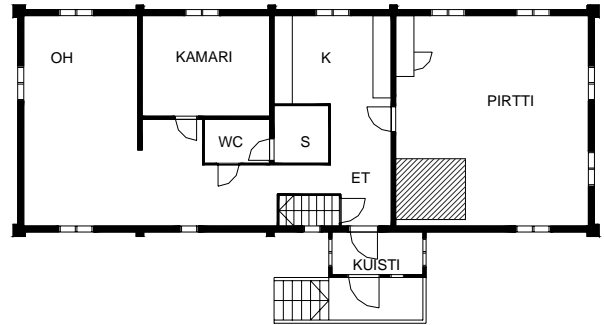
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Mäki-Knihtilä
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Pappilantie 4 b, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Eino Knihtilä Pappilantie 4 b, 95220 Simoniemi
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Asuinrakennus	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	Ilmeisesti 1800-luvun alkupuolella	
Suunnittelija		
Kerrosluvu	1 + vinttihuone keskellä	
Perusta	Luonnonkivi + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Betonikattotiili, kuistissa profiloitu pelti	
Vuoraus	Vaakaponttilauta	
Ulkovärit	Vihreä, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Hyvä	
Erityispiirteet	Sijaitsee neljältä sivulta rakennetussa pihapiirissä, jonka läpi kulkee kylätie	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Talon rakentajasta ei saatu tietoa. Juho Kemilä, sittemmin Knihtilä, tuli vävyksi tähän taloon ja rakensi sittemmin viereisen Vanhan Knihtilän. Vanhaa Knihtilää kutsuttiin sitten Juhon eli Jannen puoleksi ja Mäki-Knihtilää Juhon pojan Eemin mukaan Eemin puoleksi.</p> <p>Taloa on korjattu ja muutettu perusteellisesti 1980-luvun alussa. Silloin on asennettu keskuslämmitys, rakennettu sisäsauna, WC ja lämmin vinttihuone. Alakerran huonejärjestystä on muutettu, mutta pirtti on säilytetty ehyenä. Kuisti ja yksityispiha on nykyisin merenrannan puolella. 1970-luvun alkuun saakka kuisti oli neliöpihan puolella. Talo on vuorattu ulkopuolelta ja levytetty sisäpuolelta. Ikkunat on uusittu rakenteeltaan ajanmukaisiksi ja talon väri on muutettu vihreäksi.</p> <p>Talon pohjoispuolella on 1930-luvulla rakennettu hirsinen, osin sementtitiilinen navettarakennus. Karjan pito on lopetettu noin 1980. Talon talli- ja liiterirakennus on päärakennusta vastapäätä neliöpihan reunalla. Samassa rakennuksessa on Vanhan Knihtilän taloustiloja. Rakennuksessa on Simon entisen 1690-luvulla rakennetun kirkon yli 10 m pitkiä hirsiiä ja kaari-ikkunoita. Purettavan kirkon osti huutokaupalla kirkkoväärti Jakob Knihti 1848.</p> <p>Knihtilään rakennettiin kirkon hirsistä myös asuinrakennus, joka sijaitsi Pappilantien varressa Mäki-Knihtilän navetan pohjoispuolella. Taloa käytettiin sittemmin kirkkotupana eli pitkämatkaisten kirkkossakävijöiden majapaikkana. Kirkkotupa purettiin 1900-luvun alussa ja kirkon hirsistä rakennettiin Nikolai Kerolan talo.</p> <p>Talusrakennuksen ja päärakennuksen välissä on ollut hirsirakennus, jossa on pidetty koulua ennen nykyisen koulun valmistumista 1872-87. Rannassa on talon verkkovaja. Savusauna on siirretty saareen.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Rakennukset kuuluvat osana Pappilantien varren vanhojen talojen ryhmään. Ne ovat muodostamassa kaikilta sivuilta rakennettua neliöpihaa, jonka läpi kylätie kulkee edelleen perinteiseen tapaan.		
13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Talo on vakinaisessa asuinkäytössä, hyväkuntoinen ja nykyajan mukavuuksin varustettu, joten säilymien ei ole lähiaikoina uhattuna.		
Vajaikäikäytössä olevien talusrakennusten osalta tilanne on ongelmallisempi. Niiden kunto ei ole kovin hyvä, eikä niille ole tiedossa aktiivista käyttöä.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Ikänsä, kokonsa ja alkuperäisenä säilyneen perushahmonsia takia talolla on arvoa Simon rakennushistorian edustajana, vaikka muutoksia on tehty perinteen vastaisestikin. Satoja vuosia vanhoista kirkon hirsistä tehdyllä talusrakennuksella on oma historiallinen arvonsa.		15. Rakennus-historiallinen ☒
Rakennukset kuuluvat osana Pappilantien varren arvokkaaseen kulttuurimaisemaan. Erityistä arvoa on säilyneellä hoidetulla neliöpihalla, jonka läpi kylätie kulkee.		16. Historiallinen ☒
		17. Maisemallinen ☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Simon kirja, Simon kunta, 1986

Lohi, Seppo, teksti esitteessä "Simon seurakunta", 1990

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Eino Knihtilä, Simo 4.7.2001

Lauri Knihtilä, Simo 4.7.2001

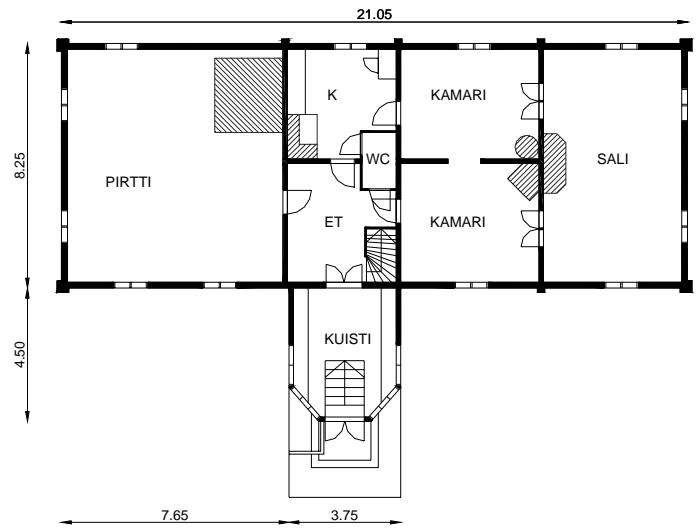
**24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys**

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Vanha Knihtilä
4. Kylä / Rekisterinumero Simoniemi	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Pappilantie 6 a, 95220 Simoniemi	9. Omistaja ja omistajan osoite Stoive ja Leo Knihtilä Pappilantie 6 a, 95220 Simoniemi
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Asuinrakennus	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak.aika	1875, kuisti 1930-luvun alussa, peruskorjaus 1973, sen jälkeen useita pienempiä korjauksia	
Suunnittelija		
Kerrosluvu	1 + vinttihuoneet	
Perusta	Luonnonkivi, saumattu laastilla + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja	
Kate	Pieniprofiilinen pelti	
Vuoraus	Vaakaponttilauta	
Ulkovärit	Punamulta, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Hyvä, ryömintätilassa ei merkkejä lahosta, uuni terveellä hirsiarinalla	
Erityispiirteet	Suuri ja edustava 1800-luvun rakennus, perinteinen pohjaratkaisu ulkonäkö hyvin säilyneet	
	Sisätiloissa säilynyt vanhoja uuneja, mm. harvinainen salin kaksoispönttöuuni (vastaava Kekosessa)	
	Vanhaa arvokasta kalustusta	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Juho Kemilä, "Junkka" tuli Mäki-Knihtilään vävyksi listä ja rakensi sitten tämän talon vuonna 1875. Tukit, joista hirret veistettiin, on tuotu Simojoelta Malininkankaalta uittamalla. Talo tehtiin kerralla nykyiseen kokoonsa. Korkeakivijalkainen, korkearunkoinen, kuusiruutuinen ikkunoin ja haukanikkunoin varustettu talo listoituksineen on klassistishenkinen.</p> <p>Vanha lipallinen kuisti on purettu 1931-32 ja rakennettu tilalle nykyinen komea mutterikuisti. Taloa on peruskorjattu 1970-luvulla ja vuonna 1977 se sai Lapin läänin rakennusperinne ry:n Hurrikas-palkinnon. Korjauksia ja kunnossapitoa on jatkettu 1980- ja -90-luvulla. Sisäseinissä on säilytetty vanhat Oulu-tapetit ja pohjissa vanhat täytteet. Nykyisin pirttiä on pidetty talvisin kylmillään.</p> <p>Talossa on majoittunut venäläisiä sotilaita hevosineen talvella 1918 (hevoset jyräsivät mankelihuoneen seiniä). Syystalvella 1941 taloon on majoittunut runsaasti saksalaisia sotilaita: pirtissä nukkui 33 miestä ja vintissä 10. Talossa on asunut myös karjalaisia evakkoperheitä. Talon salissa ja kamarissa on toiminut 1960-luvulla metsähallituksen toiminto.</p> <p>Päärakennusta vastapäätä neliöpihan reunalla on 1800-luvulla rakennettu korkeakivijalkainen navetta. Siinä on ollut parhaimmillaan 16 lehmää. Karjan pito on lopetettu 1970-luvulla ja navetta on jäänyt tyhjilleen. Pihan kaakkoislaidalla on pitkä talousrakennus, jossa on ollut mm. talli, mankelihuone ja vajoja. Ne on rakennettu yhteen Mäki-Knihtilän tallien ja liitereiden kanssa. Rakennuksessa on Simon vanhan 1848 puretun kirkon hirsiiä ja ikkunoita (katso Mäki-Knihtilä).</p> <p>Pihapiirin lounaispuolella on entinen kanala, jonka päässä on käytössä oleva sauna ja kesähuone. Edellisen lähellä on 1875 rakennettu jyväättä sekä uusi traktoritali- ja varastorakennus. Neljältä sivulta rakennettu piha on istutuksin somistettu ja hyvin hoidettu.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Rakennukset kuuluvat keskeisenä osana Pappilantien varren vanhojen talojen ryhmään. Merenranta on aivan pihapiirin läheisyydessä ja merikalastus verkkoaittoineen on kuulunut talon elämänmenoon.		
13. SÄILYMISEDELITYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Omistajat arvostavat vanhaa rakennuskulttuuria ja ovat pitäneet taloa esimerkillisellä tavalla kunnossa. Myös vajaakäytössä tai käyttämättömänä olevia talousrakennuksia on korjailtu niin, että niilläkään ei ole välitöntä rappeutumis- tai purkuvaaraa.		
Talon kohtalo pitemmällä tähtäimellä on kuitenkin epävarma, koska asukkaat ovat jo iäkkäitä, eikä talon tulevasta käytöstä ole tietoa.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Talo on harvinaisen komea ja tyyliään hyvin säilynyt esimerkki simolaisesta 1800-luvun klassistishenkisestä rakennusperinteestä.		15. Rakennus-historiallinen ☒
Historiallista arvo talolle antavat siihen liittyvät edellä kerrotut toiminnot ja tapahtumat.		16. Historiallinen ☒
Rakennukset kuuluvat osana Pappilantien varren arvokkaaseen kulttuurimaisemaan. Neliöpiha läpi kulkevina kyläteineen nykypäivään säilyneenä on arvokas harvinaisuus.		17. Maisemallinen ☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Simon kirja, Simon Kunta, 1986

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Stoive ja Leo Knihtilä, Simo 4.7.2001

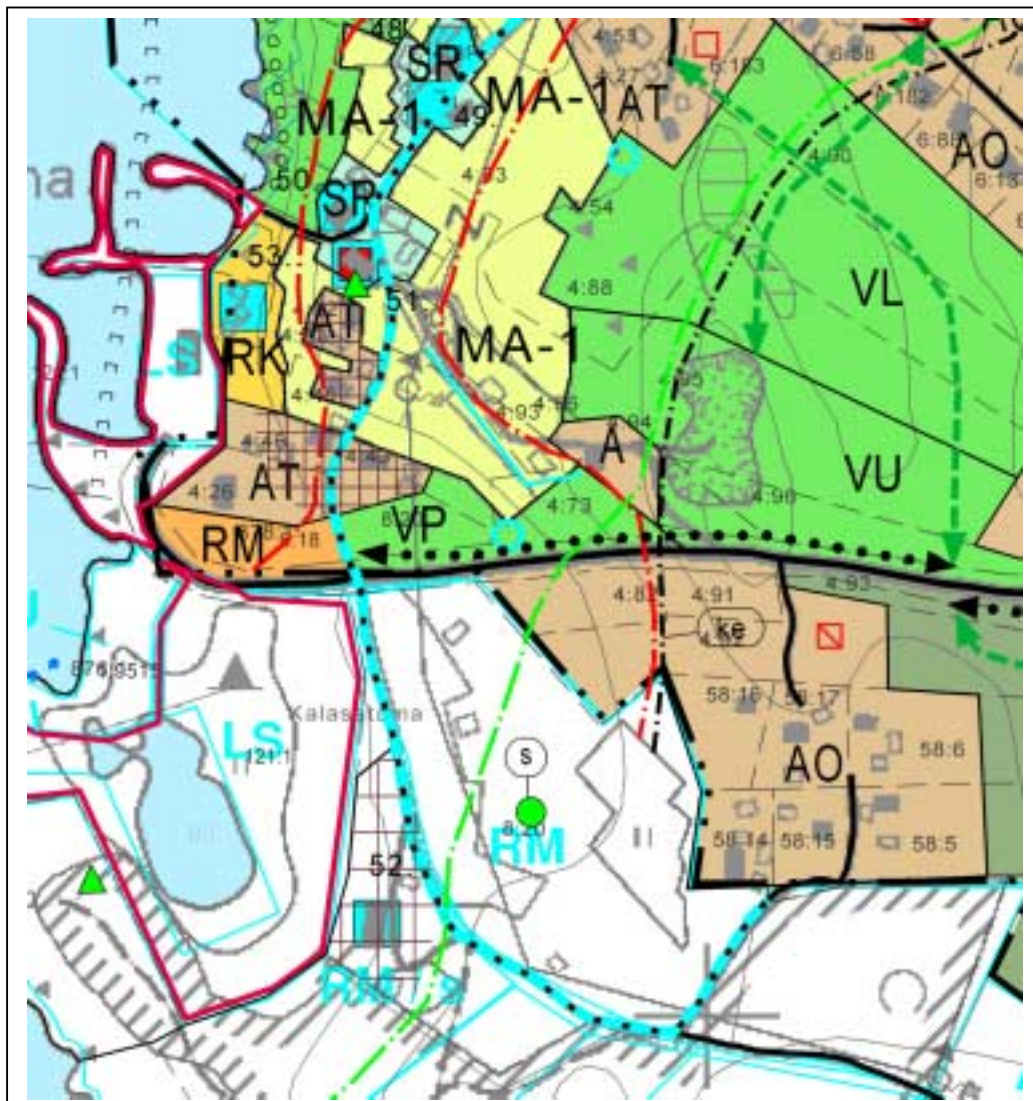
24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys

Kalasadama

- 52. Vanha-Pappila
- 53. Sataman ranta-aitat

Vanhasta pihapiiristä on jäljellä pappilan päärakennus. Sataman ranta-aitoista on jäljellä vai pari aittaa ja uudempiä lautarakenteisia vajoja.

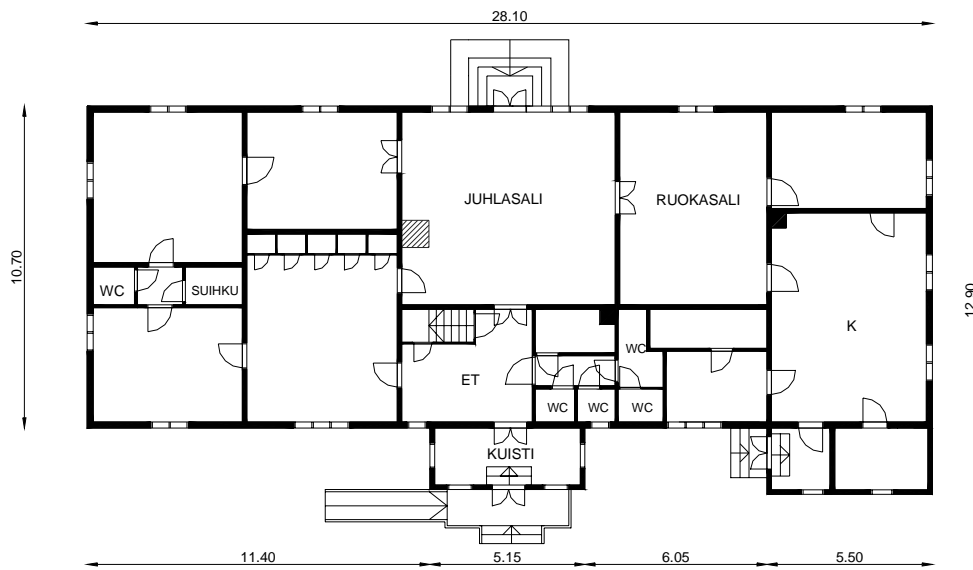

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTI		
1. Lääni 2. Kunta	Lapin Simo	3. Kohde Vanha pappila
4. Kylä / Rekisterinumero Simonieni	8:17	5. Kaup.osa / Kortteli / Talo 6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta / Koordin.	8. Osoite Pappilantie 10, 95220 Simonieni	9. Omistaja ja omistajan osoite Simon kunta
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk.käytäntö	Ravintola	
Alkup. käyttö	Pappila	
Rak.aika	1902	
Suunnittelija		
Kerrosluvu	1 + vinttihuoneet	
Perusta	Porakivi + rossipohja	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	Harja + poikkiharjaiset kuistiosat	
Kate	Konesaumattu sileä pelti	
Vuoraus	Vaakaponttilauta, alareunassa ja yläosassa pystyponttilauta	
Ulkovärit	Vaalea beige, tehosteväri valkoinen	
Kunto	Hyvä	
Erityispiirteet	Julkisivut jäsenelty vaakalistoin erisuuntaisten laudoitusten muodostamiksi kentiksi	
	Kuistiosat poikkiharjoineen tekevät rakennuksesta luonteeltaan epäsymmetrisen	
	Ajan hengen mukainen komea säätyläistalo	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Simon kappeliseurakunta erotettiin 1865 Kemin seurakunnasta itsenäiseksi seurakunnaksi. Tuolloin Niemelän virkatalo toimi kappalaisen puustellina. Se todettiin vuoden 1897 talouskatselmuksessa tarkoitukseensa kelpaamattomaksi huonon kunnan takia. Kun sitä ei kannattanut korjata päätettiin rakentaa uusi virkatalo 1892 annetun armollisen asetuksen mukaisesti.</p> <p>Pappila valmistui 1902 entisen puustellin länsipuolelle. Ikkunoiden ja ovien kerrotaan olevan kirvesmies Hietalan tekemiä. Rakennuksessa oli asunnon lisäksi myös kirkkoherran virkahuone. Pappilaan kuului lisäksi asetuksen mukaiset, Niemelän tilan peltojen viljelyn ja karjatalouden vaatimat talousrakennukset, sillä vuoteen 1922 saakka paperi oli saatava suuri osa toimeentulostaan maatilalta. Ensimmäisenä asukkaana oli Simon itsenäisen seurakunnan ensimmäinen kirkkoherra J. A. Keckman.</p> <p>Rakennukseen on asennettu keskuslämmitys 1950. Pappila toimi kirkkoherranvirastona vuoteen 1973 saakka. Myöhemmin pappila jäi tyhjäksi, kun kirkkoherra hankki asuntonsa muualta. Kunta osti käyttämättömäksi jääneen talon seurakunnalta ja korjasi sen 1900-luvun alun tyyliin entisöiden 1999-2000. Pääsuunnittelijana oli Ark Futura Oy Kemistä. Museovirasto valvoi ja rahoitti hanketta. Korjauksen jälkeen talo on ulkonäöltään melko täydellisesti alkuperäisen tyyliinsä mukainen. Sisätiloissa on säilytetty arvokkaimmat huoneet ehyinä sekä entisöity pintarakenteita ja muita sisustuselementtejä. Kesäkuusta 2000 lähtien pappilassa on toiminut vuokralaisena ravintola- ja matkailutoimintaa harjoittava yritys.</p> <p>Pihapiirissä on lisäksi säilynyt likimain päärakennuksen ikäinen aitta ja komea vanha puusto. Vanhan liiteri purettiin ja sen paikalle rakennettiin uusi varasto. Päärakennuksen länsisivulle on tehty uusi ravintolatoimintaa palveleva terassi ja kesäaikainen tanssipaviljonki. Pihan eteläisivulla ollut n. 1750 rakennettu väentupa on siirretty jo 1970 Montajan saareen seurakunnan leirikeskukseen. Pihan itäisivulla ollut navetta on purettu 1980-luvulla.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Pappila sijaitsee Pappilantien päättönä muusta asutuksesta erillään kalasataman eteläpuolella lähellä merenrantaa. Sinne on näkymä pellon yli uudelta kalasatamaan vievältä tieltä.		
13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Perusteellisesti korjattuna ja entisöitynä kohteen säilyminen ei ole lyhyellä tähtäyksellä uhattuna. Pitemmällä tähtäyksellä säilymisen edellytyksenä on sopivan ja riittävän tuottavan käytön jatkuminen.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Kohde on harvinaisen hyvin säilynyt esimerkki 1900-luvun alun kookkaasta säätyläisrakennuksesta.		15. Rakennus-historiallinen ☒
Pappila on paikallishistorian tapahtumien keskeisiä näyttämöitä. Siinä kiteytyy 1900-luvun yhteiskuntakehitys sääty-yhteiskunnasta materialistiseen tietoyhteiskuntaan.		16. Historiallinen ☒
Rakennus on päätepiste ja rikastuttava elementti Pappilantien talonpoikaisessa kulttuurimaisemassa.		17. Maisemallinen ☒

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Lapin rakennusperintö, Lapin läänin rakennusperinne ry. 1984

Simon kirja, Simon kunta, 1986

Ark Futura Oy:n laatimia rakennuspiirustuksia, 1999

22. LIITTEET

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Ari Hiltula, Simo 18.7.2001

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ,
päiväys